

Suflet către Suflet!

DUNAREA DE JOS

CONSIGLIUL JUDETULUI GALATI • CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

147
Mai
2014

pâine și ciocolată

Agenda Centrului Cultural

Fenomenul cArtEsențe

Volumul 18 al colecției c A r t E S E N T E - p o e z i e , **JPG-uri** de Anca Șerban Gaiu (foto 1 stânga), a fost lansat miercuri, 30 aprilie 2014, ora 19.00, la Mansarda Centrului Cultural "Dunărea de Jos" în prezența prietenilor și a iubitorilor de poezie ce au sfidat vremea nefavorabilă de afară. Au vorbit despre carte, poezie și alte întâmplări, Simona Toma, Stela Iorga și Andrei Velea, toți trei *componenți* mai vechi ai echipei cArtEsențe. Evenimentul a fost deschis de un scurt film de prezentare a autoarei, realizat de artistul fotograf

Iulia Kelt (foto 1 dreapta), cea care a realizat și instalația foto/video, "Nostalgia", ce a însoțit acest volum. Reamintind cititorilor noștri că începând cu numărul 16, *instalațiile* ce însoțesc lansările acestor esește sunt realizate de artiști fotografi gălățeni (până acum numărându-i pe Simona Andrei, Cornel Gingărașu și Iulia Kelt) așteptăm următoarea întâlnire, la sfârșitul lunii mai, cu proza și fotografia, adică Ioan Gh. Tofan și Sorin Frăsină. Astăzi, atmosfera creată de *galeriile* numeroase ale celor două protagoniste a fost *caldă-caldă*, cu familie, mulți prieteni, fotografii și autografe și muzica interpretată de Agnes Obel care a sunat excelent în liniștea serii. (foto Uke)

Foto 1

Festivalul "Feeria dansului"

Ziua Internațională a dansului, 29 aprilie 2014, a fost marcată de Centrul Cultural prin inițierea unui nou festival și anume *Festivalul de dans „Feeria dansului”*. Această primă ediție s-a bucurat de o participare numerosă și a numărului de formații prezente. Deschiderea a avut loc la ora 12.00 pe platoul din fața Teatrului „Fani Tardini” unde au evoluat formații de la Școala specială „C. Pufan”, Școala specială „S. Mehedinți”, Grădinița „Motanul Încălțat” (2 grupe), „Doinița Covurluiului” de la Centrul Cultural DJ (toate din Galați). Spectacolul a continuat, în sala mare a teatrului, cu formațiile Balletistique Art (Galați), Club Art (Tecuci), Palatul Copiilor (Galați), Clubul Copiilor (Buzău), Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” (Galați), Școala De Arte - Centru Cultural DJ, Școala de Dans „Fabis Dancers” (Vălenii de Munte, Ploiești), Școala de Arte „Vespasian Lungu” (Brăila). Organizatorii, Sergiu Dumitrescu - manager Centrul Cultural, Petrică Șovăială - șef. Școala de Arte, Rodica Androne - profesor balet - Școala de Arte, au oferit diplome de participare și trofee tuturor participanților. (foto N. Sburlan)

Festivalul "Ca la noi la Covurlui"

Mihaela HORUJENCO

Luni 14 aprilie sala Teatrului „Fani Tardini” a găzduit cu generozitate cea de a doua ediție a Festivalului Interjudețean al Cântecului și Jocului Popular pentru Copii.

„Ca la noi la Covurlui”, spectacol desfășurat timp de mai mult de 6 ore, a adus în scenă ansambluri și grupuri folclorice din Suceava (ansamblul „Bucovina”) Botoșani („Noua generație”), Bacău (Moineșteanca”), Vrancea („Nistoreanca”), Vaslui („Obârșii negreștene”), Tulcea („Dorulețul”), Brăila („Floricica” din Gropeni) și Galați („Doinița Covurluiului”, „Cununița satului” - Liești, „Plai vânătoresc” - Vânători, „Cununița Țepului” - Țepu). (Foto 3).

Juriul festivalului compus din Băcanu Grigore - maestru coregraf, Galați - președinte, Rodica Androne - profesor balet CCDJ, Buruiană Mariana - Direcția Județeană de Cultură Galați, Mihalache Gheorghe - coregraf, Brăila, Ștefan Coman - Ansamblul Baladele Deltei, Tulcea, Ilașcu Gheorghe – Coregraf - Centru Județean de Cosevare a Tradiției și Creației Populare Vaslui, a avut o sarcină dificilă, pentru că toate grupurile s-au dovedit a fi bine pregătite, atât în ceea ce privește repertoriul - reprezentativ - cât și în ceea ce privește costumul.

În final, după concertul ansamblului din Suceava, care a făcut un recital de excepție în afara concursului, juriul a ales:

Trofeul festivalului - Ansamblul „Obârșii negreștene” din Negrești - jud. Vaslui (Foto 2)

Premiul I - Ansamblul „Dorulețul” din Tulcea (Foto 1).

Premiul II - Ansamblul „Doinița Covurluiului” al Centrului Cultural „Dunărea de Jos” - Galați (Foto 4)

Premiul III - Ansamblul „Noua generație” a Școlii de Arte Botoșani

Celelalte grupuri au primit mențiuni.

A fost un festival în care formațiile s-au „luptat” cu jocul și cântecul, și de la care toată lumea a avut - credem noi - de învățat. (foto N. Sburlan)

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Premii pentru elevii nostri

Pe 5 aprilie 2014 s-a desfășurat la București *Festivalul Național de muzică ușoară pentru copii „Spring Star”*, unde au participat concurenți din toată țara. Aceștia au fost jurizați de personalități marcante ale lumii muzicale. Elevii clasei de Canto - muzică ușoară a Școlii de Arte a Centrului Cultural, îndrumați de către doamna profesor Adina Lazăr, s-au întors de la această competiție cu premii importante. Astfel, Alexandra Sîrghi a obținut premiul 2, la fel ca și Bianca

Dimian, Andreea Călin, Oana Iulian, iar Angela Constantinică a primit premiul 3, ca și Elena Mîndru. Profesoara acestor mici interpreți a fost recompensată cu diploma de excelență pentru rezultate deosebite.

De asemenea, pe 12-13 aprilie s-a desfășurat la Roman *Festivalul național de muzică pentru copii și adolescenți „Lucky kids”*, elevii gălățeni obținând și aici distincții onorante: Doina Cecoi - premiul 3, Alice Popescu, Mara Hîncu și Selena Lupu - mențiuni.

Mulți dintre acești tineri talentați au cântat și în spectacolul umanitar *Împreună pentru Ionuț* desfășurat pe 10 aprilie, la Teatrul Dramatic, iar de Sfânta Zi a Florilor, la Festivalul Scrumbiei, au susținut un spectacol pe faleza inferioară la foișor, foarte bine primit de public, alături de elevii clasei de Canto - muzică populară îndrumați de doamna profesor Mitrița Velicu.

Ioana Bulgaru în finala Next Star

Motiv de mândrie pentru toți gălățenii, Ioana Bulgaru, elevă a Școlii de Arte a Centrului Cultural, la clasa de canto-muzică ușoară condusă de profesoara Monica Măciuceanu, o obținut de curând un rezultat remarcabil: **câștigătoare a ediției a VIII-a a emisiunii-concurs NEXT STAR** (organizată de S.C. antena TV Group S.A. din data de 10 aprilie 2014) s-a calificat în **ediția finală** a emisiunii NEXT STAR din luna mai 2014.

Ioana este deja un nume, Tânără interpretă din Galați obținând premii și distincții la concursuri importante: **Premiul II** la Concursul "Vis de stea",

Moinești, 2013, **Trofeul Tomis** (cu grupul Voces) la Festivalul "Mamaia Copiilor" - 2013, **Premiul I** la Festivalul "Bucharest Top Music Jr", București 2013, **Premiul III** la Festivalul "Music For Kids", Iași 2013, **Premiul I** la Festivalul "Ceata lui Păigoi", Galați 2013, **Premiul I** la Festivalul "Silver Yantra", Veliko Tarnovo, Bulgaria, 2013, **Trofeul Categoriei** (8-9 ani) la Festivalul Stea printre stele, Bacău, 2013, **Premiul I** (10-11 ani) și **Trofeul Grupuri Mari** (cu grupul Voces) la Festivalul "Provocarea talentelor", Bacău, 2014, **Trofeul Categoriei** (10-11 ani) la Festivalul "Ghiocelul de argint", Bârlad, 2014.

Mult succes, Ioana!

Expo: Căutări fotografice

Luna aceasta Fotoclubul *Dunărea de Jos* a vernisat o expoziție mai amplă sugestiv intitulată “*Căutări fotografice*”. Autorii lucrărilor sunt membrii Fotoclubului.

Spuneam că este o expoziție mai amplă deoarece este compusă din două părți. O parte, ce cuprinde 60 de lucrări este expusă la Colegiul de Industrie Alimentară “*Elena Doamna*”, a doua pe Simeza clasei de Artă fotografică din incinta Centrului Cultural.

Aici sunt expuse 35 de lucrări. Autorii au abordat teme diferite, concepute și realizate într-o gama largă de procedee artistice.

Alb - negru și color, peisaje gălățene mai mult sau mai puțin cunoscute, portrete, eseuri, etc.

Această expoziție reprezintă o parte din activitatea Fotoclubului a cărui activitate se desfășoară sub auspiciile Centrului Cultural și este condusă de Nicolaie Sburlan, membru al Asociației Artiștilor Fotografi din România, președintele Fotoclubului.

Festivalul “Perla Dunării”

Centrul Cultural „Dunărea de Jos” a ajuns deja la ce-a de-a șaptea ediție a *Festivalului-concurs euroregional de muzică populară pentru copii și tineri interpreți „Perla Dunării”* care s-a desfășurat vineri 9 mai, ora 16.00, în sala *Teatrului Muzical „Nae Leonard”*, partener constant în derularea acestui proiect.

Este al doilea an consecutiv în care Centrul Cultural „Dunărea de Jos” încurajează participarea la festival a tinerilor soliști, cu vîrste cuprinse între 6 și 18 ani, din euroregiunea Dunării de Jos. Vizate sunt județele Galați, Tulcea, Brăila din România, raioanele Cahul și Cantemir din Republica Moldova și raioanele Reni și Izmail din Ucraina. Concurenții au fost acompaniați, ca și la edițiile precedente, de orchestra *Ansamblului Folcloric „Doina Covurluiului”*.

O nouitate față de anul trecut este introducerea în concurs a unei categorii care vizează instrumentele tradiționale (acordeon, tambal, clarinet, fluiet, nai, cobză, vioară, trompetă).

Scopul acestui proiect este acela de a evidenția folclorul muzical autentic din euroregiunea *Dunării de Jos*, de a promova valorile fiecărei zone și de a descoperi și susține tinerele talente.

Reconstituirea unui meșteșug

Pregătirea ouălor pentru sărbătorile pascale în zona Dunării de Jos (județul Galați, raionul Cahul – Republica Moldova și raioanele Reni și Izmail - Ucraina

(continuare din nr. 146 al revistei)

Anișoara Stegaru Ștefanucă

În Ucraina:

„Ouî condeiați, cu cearî, făceau cruci, ozoari, dangălati (în dungi) punea chiar frunzuli și aşa di planti, punea și licheau pi ou, făceau direct cu lumânarea sau cu un bețâșor cu vatî, și făceau frumos, di Blajini, stânjinii și roș’, la Blajini numaidicât. Și nu s’mpărță căti unu, da’ căti douâ, cu colac, pasci...”¹⁵

„Înainte, la Paști și făceau ouî coapti. Li vopsau sămbăta, scoteau pasca (n.n. cozonacul) din cuptor și di pi pasci băgau ouîl în tiușiuri, în tăvăli și li coceu. Sî făceau coapti în sobî. Pentru fiecară și făceau ouî diaistea, sfîntăți, și dacî aveai băiet plecat în armatî, îi punea ou’ și pasca dioparti, în casa ’ia mari. Făceam și în coajî di ceapî. Făceau și cu lumânari, și cu un cărândăș (n.n. bețisor, creion), o tochei ghinișor și cineva tâne, și iaca-șă scriei cruci sau ci vreie, făceai darî, floriceli, ca un înger... frumos, ceva ca fluturili așa făcea, păsări, și-apoi îl boiai, șterjeai șiara și rămânea curat. Li zacea ouî scrisî. Di la părinț am apucat, numaidicât. La Ispas nu mai boiau, scriau ouî și duceau acolo la mormânt. Cî Iisus când a fost răstignit și o fost didisubt coșu’ cu ouî, acolo, o curs (n.n. sînge)... cari o fost mai deasupra o fost toati boiti roș’, da’ cari o fost mai didisubt o fost mai chicăfti, iaca di ’cea sî zîci ouî scrisî. Pentru Blajâni făceam împărțâturi, colac, ouî și pasci.”¹⁶

„De Blajini și la Ispas se dau 9 ouă de pomană și 9 felii de pască (n.n. cozonac). La Paști, ouăle se făceau numaidecât roș’.”¹⁷

„Vopsau ouî în boielî, în coj’ di ciapî, măturici (coada nielului)... Bunica lua o lumânari și vopsea cu lumânari, scrie numili: Ion, Olga, Maria... și la Paști, dimineafă, fiecară îș’ lua numili lui. Sî numeau ou scrisî, unili aveau desenat o floricită, un schic așa, o inimioară...”¹⁸

„De Baljini condeiau ouî”¹⁹

În Republica Moldova:

„Ouî pictati nu toatî lumi făcia, erau făcuti cu ciarî, cu lumânari... bunica mea făcia. Era o parti galbânî, o parti roșâi, galbână, roz, albastru...”²⁰

„Ouîlî sî vopsau în sămbăta Paștilui, roșâi, verz’, stânjâni, făcăi boieu mai multi feluri. La Blajîni ouî srisî. Li scrieu cu sărnicu cu oleacî di vatî, oprei di la Paști oleacî di boie, scriei di tot felu’. Unili fășeu cu șiărî. Noi cu boie. Pi ou’ alb, fășem puncti, crucei, cu boie stânjîni, roșu, galbân, verdi... ni dușem la morminti și împărțăm ouî, pasci și colac. Sî la Ispas sî scrieu. Am făcut și cu foi di șiapî, sfeclî, ieșău ghișinii așa.”²¹ „La Slobozia Mare – ouî condeiați.”²²

„Di Paști sîfăceau ouî roșâi, și alti culori. La Paștili Blajânilor sî scriu cu vopsă. Cum îl scotei din apa și ei hiartî, îl lăsai di sî usca, și pi urmî li scriei cu un sărnic și cu vatî... și scriei și vreie. La Ispas li boie.”²³

„Sî condeiau la Paștili Blajânilor. Ou’ era alb și cu un bețâșor făceam cu vopsea di mai multi culori... floriceli, zigzaguri...”²⁴

„Sî fierbea oul în apă, separat sîfăcea vopseaua di culoari roz sau roș, oul fierbinte se încondeia cu diferiti modeli foarte simpli, cercuri, linii curbe, geometrii... figuri din astea, și pi urmî îl dădeau prin vopseaua roz sau roș. Cu ceară, cu lumânarea di ceară curatî. După aceea, se ștergeau cu o cărpă cu ulei. Așa făcea bunica mea, Ecaterina Pîrlicas, născută în anul 1893.”²⁵ (Ana Caraman, n. 1956, sat Badicul Moldovenesc, raion Cahul, Republica Moldova, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ)

„În prima zi de Paști nu se ciocneau ouă. La Blajîni facim și așa, și așa (n.n. și ouă roșii și colorate) da’ parcă șeli roșâi sănt priniti. La Ispas sî fășe ouî cu dunji cu șiărî. Bătrânilii fășeau înainti cu coajî di șiapî. Li spunea condeiați... și scrisi...”²⁶

Analizând materialul, se poate observa faptul că doar o singură persoană din județul Galați a fost în măsură să ne relateze informații precise privind denumirea și modalitatea de confecționare a instrumentelor folosite pentru realizarea ornamentei ouălor cu ceară, respectiv „bidineaua” („pensula”) și „cârligul” sau „bețisorul”.

Foarte interesantă considerăm a fi remarcă unei bătrâne referitoare la cele două nuanțe care apăreau pe oul lucrat cu ceară: „Ieșă eczact așa cum trebuia, alb și roșu.”, probabil nu întâmplător îndrăznim a spune, dacă avem în vedere încărcătura simbolică a celor două nuanțe în domeniul artei populare.

De asemenea, precizarea: „*Nu fășeau toati fimeili. Bătrânilii fășia*”, explică în parte dispariția bruscă a acestui meșteșug, odată cu apariția unor aspirații orientate din ce în ce mai mult spre modernizare și limitare a timpului afectat preocupărilor tradiționale. Având caracter ritual, realizarea ouălor pentru sărbătorile pascale revinea în grija acelor persoane apte din perspectiva status-rolului, respectiv femeilor „*curate*”, „*iertate*”, femeilor pricepute din sat, cunoscătoare ale tainelor și regulilor nescrise care asigurau în lumea satului echilibrul social și spiritual deopotrivă.

O altă remarcă facem asupra semnificației atribuite pânzei curate cu care se ștergeau ouăle de ceară, fiind păstrată pentru a fi la îndemână în tămăduirea unor afecțiuni, sau pusă într-un pom roditor, sesizând aici posibilitatea inițierii și mijlocirii unui transfer de proprietăți și atribuții de la ou, ca simbol al fertilității, al renașterii, la om sau la pom („*magie simpatetică*”).

Ceara curată de albine, reprezintă și ea un element investit cu semnificație deosebită, doar femeile curate având calitatea de a o folosi. Așezarea pe poziții de egalitate, în plan simbolic, a îndeplineșterii ouălor pentru sărbătorile pascale cu pregătirea prescurrei, din care se obține anaflora în timpul liturghiei, face trimitere evidentă la caracterul ritual al acestuia.

În privința denumirii atribuite ouălor cu ornamente din spațiul cercetat, observăm folosirea unei game variate de termeni: ouă „*scrise*”, „*pictate*”, „*condeiate*” sau „*încondeiate*”.

De asemenea, remarcăm odată cu trecerea timpului, sub aspectul modelelor reprezentate, mai multe tendințe: păstrarea unor motive schematice rudimentare, diminuarea până la dispariție a reprezentărilor abstractizate de odinioară, înlocuirea acestora cu reprezentări tratate naturalist, reprezentarea unor simboluri creștine (crucea, nume sau chipuri ale unor personaje biblice) sau chiar scrierea numelor celor căror le erau destinate ouăle.

După cum se poate observa, majoritatea relatărilor, în special cele din județul Galați, sunt formulate la un timp trecut, fapt care denotă apariția unor transformări majore în structura acestor practici, a acestor obiceiuri tradiționale. Schimbările au survenit atât în structura de fond a acestor practici de altădată (ne mai fiind cunoscute semnificația, simbolistica, rolul acestora) cât și asupra esteticii și formei de expresie. Astăzi, în localitățile cercetate, predomină ouăle monocrome fără ornamente, ouăle roșii cu ornamente rezultate prin aplicarea unor fragmente vegetale și ouă roșii cu aplicații achiziționate din comerț. Ouă cu ceară după tehnica de altădată (doar două modele) au fost realizate de către o localnică din Țepu, la solicitarea noastră.

În vederea promovării și valorificării modelelor de ouă monocrome cu ornamente din zona Galațiului, obținute în urma cercetării, am purces în cele din urmă la reconstituirea ouălor cu ceară, realizând astfel o colecție care să ilustreze materialul documentar și să ofere pe viitor posibilitatea organizării unor expoziții și activități culturale care evidențiază elemente de cultură populară

tradicională din zona noastră. De asemenea, în cadrul unor ateliere de lucru (organizate la Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, la Muzeul Satului „Petru Caraman” de la Gârboavele, la Liești și Țepu) am realizat demonstrații de meșteșug, având ca ucenici tineri și adulți, dornici să cunoască și să deprindă această veche îndeletnicire.

Bibliografie²⁷:

- Bodnărescu Leonida, Datini de Paști la români, Societatea tipografică Bucovineană, Cernăuți, 1908
- Ghinoiu Ion (coord.), Atlasul etnografic român, Vol. 4, Editura Academiei Române, București, 2011
- Gorovei Artur, *Ouăle de Paști*, Ediția a doua, îngrijită de Antoaneta Olteanu, Editura Paideia, București, 2001
- Pamfile Tudor, Lupescu Mihai, *Cromatica poporului român*, București, 1914
- Panaitescu I. Maria, *Colecție de ouă îndeplinește din diferite județe* – Din publicațiile Casei Școalelor
- Tzigara-Samurcaș, A., *Arta în România, I, Studii critice*, Editura Minerva, București, 1909
- Zahacinschi Maria, Zahacinschi Nicolae, *Ouăle de Paști la români*, Editura Sport Turism, București, 1992

Note:

- 15 - Alexandra Pavel, n. 1951, Vera Botin, n. 1939, Cerneală Maria, 1941, Botin Maria, n. 1946, Cartal, raion Reni, Ucraina, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 16 - Zenovia Zaporojan, n. 1932, Babele, raion Izmail, Ucraina, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 17 - Valentina Veșcov Chiriac, n. 1944, Babele, raion Izmail, Ucraina, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 18 - Vasilisa Ivanovna, 59 ani, Elena Vasilevna, 77 ani, Nina Gheorgheevna, 55 ani, Utconosovka, raion Izmail, Ucraina, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 19 - Barta, raionul Reni, Ucraina, Arhiva CCDJ
- 20 - Bazalic Eufrosina, n. 1943, Ecaterina Cahul, n. 1934, Căpraru Elisabeta, n. 1944, Pelinei, raion Cahul, Republica Moldova, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 21 - Vasile Ciobanu, n. 1931, Alexandru Ciobanu, n. 1928, Văleni, raion Cahul, Republica Moldova, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 22 - Tudorică Bejan, n. 1952, născut în localitatea Slobozia Mare, Republica Moldova, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 23 - Bătlan Lida, n. 1932, Văleni, raion Cahul, Republica Moldova, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 24 - Ana Zberea, n. 1938, Crăciun Ivanavna, n. 1927, Olga Mereuță, n. 1934, Victoria Crăciun, n. 1931, Slobozia Mare, raion Cahul, Republica Moldova, interviu realizat în 2008 de Anișoara Stegaru și Daniel Popa, Arhiva CCDJ
- 25 - Ana Caraman, n. 1956, sat Badicul Moldovenesc, raion Cahul, Republica Moldova, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 26 - Illeana Goța, n. 1948, Dragomir Maria, n. 1943, Cucoara, raion Cahul, Republica Moldova, interviu realizat în 2012 de Anișoara Stegaru Ștefanucă și Paul Buță, Arhiva CCDJ
- 27 - Așteptăm cu interes studiul prof. univ. dr. Ion H. Ciubotaru cu privire la ouăle de Paști la români.

„Pentru mine entuziasmul este energia care îmi dă puterea de a realiza lucruri noi”

Interviu realizat de Ghiță Nazare
cu prof. dr. ZANFIR ILIE, premiul revistei *Dunărea de Jos*
pentru eseul în 2013

Zanfir Ilie este absolvent al Facultății de Limba și Literatura Română a Universității din București (1979), doctor în Filologie al Universității „Dunărea de Jos” Galați cu tema *Reflectarea fenomenelor literare în presă românească între anii 1990-2000* și doctorand în Jurnalism la Universitatea de Stat din Chișinău, Republica Moldova, cu tema *Publicistica în opera lui V.A. Urechia*.

Este directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” din mai 2007 și secretar al Comisiei pentru activități științifice, învățământ, sănătate, culte, cultură, tineret, asistență socială, sport și agrement în Consiliul Local din anul 2009.

Dragă Zanfir, este posibil ca întrebarea mea să ţi se pară simplă, școlărească chiar. Ai o bogată experiență de viață, profesională și politică. Spune-mi, te rog, care este semnificația cuvântului entuziasm?

Chiar dacă dicționarele nu sunt constante în a arăta originea acestui cuvânt, unii recunoscând originea franceză, alții pe cea greacă sau pe ambele, mie mi se pare interesantă semnificația dată de vechii greci, *enthousiamos* însemnând *îndumnezeire*, atingerea unei stări caracteristice numai zeilor. Pentru mine entuziasmul este energia care îmi dă puterea de a realiza lucruri noi, fapte deosebite pentru comunitatea gălățeană, de care sunt legat nu numai prin natura profesiei, ci și prin funcția pe care o dețin atât la nivelul instituției județene *Biblioteca „V.A. Urechia”*, cât și pe plan local, în *Comisia pentru activități științifice, învățământ, sănătate, culte, cultură, tineret, asistență socială, sport și agrement*. Entuziasmul este o vibrație vie pe care o simți și pe care o poți transmite numai atunci când ești mulțumit de ceea ce ai înfăptuit. Numai această satisfacție îmi dă puterea de a merge mai departe.

De unde ai atâtă entuziasm? Este cumva o replică a tinereții la vârsta maturității?

Eu n-aș zice că trebuie să fii Tânăr ca să fii entuziast! Poate că atunci ești mai însuflețit, tocmai pentru că ești inconștient de repercusiuni. Odată cu trecerea timpului, prin ocuparea unei anumite poziții care îți impune un tipar de conduită, ești mai rezervat și analizezi lucrurile cu mai multă responsabilitate. Realizezi că uneori deciziile tale sunt luate în numele unei colectivități și atunci trebuie să te gândești la riscuri și prin prisma acesteia. Poate că forța colectivului pe care îl conduc îmi genereză acest entuziasm pe principiul „unde-s mulți puterea crește”. În schimb pot să-ți spun că mi-aș dori să mai fiu Tânăr cu o condiție - să am experiența de viață și înțelepciunea de acum.

AXIS LIBRI a devenit un brand al culturii gălățene. Revista, Editura, Salonul literar, Librăria și Festivalul de carte inițiate de Biblioteca „V.A.

Urechia” se numesc AXIS LIBRI. Aceste întemeieri se leagă însă de numele tău. Ce să rețină concitadinul nostru din asemenea autentice fapte de cultură gălățeană?

Recunosc că am avut ca exemplu spiritual pe marele V.A. Urechia cel care consideră Biblioteca de la Galați „copilul său de predilecție”. Mergând pe urmele lăsatе de personalitatea marelui om de cultură, care a dăruit biblioteca sa personală gălățenilor, aproximativ 6000 de volume de carte, am considerat că acest fapt de cultură locală trebuie să se mențină la cotul pe care mentorul nostru le-a impus. Am privit în curtea culturii gălățene și, prin prisma funcțiilor ocupate de mine până în momentul instalării la conducerea Bibliotecii, am reușit să identific, în parte, care sunt necesitățile de cultură ale concitadinilor. Parafrazându-l pe Urechia, aș putea spune că **Revista Axis Libri** este copilul meu de suflet. Ceea ce trebuie să înțeleagă gălățenii este faptul că am urmărit ca fiecare componentă a brandului să corespundă unei nevoi culturale. De exemplu, lansarea în noiembrie 2008 a periodicalului trimestrial de cultură a apărut din nevoie de perspective mai înalte, de promovare a tot ceea ce întreprinde instituția noastră pentru a nu lăsa cultura în seama cugetului simplificator și aproximativ al omului obișnuit. A urmat apoi manifestarea culturală **Târgul Național de Carte „Axis Libri”**, care încă la prima ediție, 2009, a atins dimensiunea de Festival al Cărții prin anvergura și diversitatea activităților desfășurate. Apoi, pentru că marile branduri sunt cele care reușesc să propună o poziționare sau o promisiune cu adevărat diferențiatore și inedită, o nouă inițiativă a luat ființă, având scopul de a întregi în calitate și diversitate oferta culturală a Bibliotecii, anume **Salonul literar „Axis Libri”**. Făcând parte dintr-o „integrală a manifestărilor” de promovare a cărții și lecturii, salonul găzduiește lansări de carte ale creatorilor din Galați, din țară și diaspora română, recitaluri, dezbatere pe teme majore din actualitate, expoziții și minispectacole, oferind oportunități pentru punerea în valoare a potențialului artistic din arealul Dunării de Jos. Experiența dobândită la Festivalul Național

de Carte, cât și prodigioasa activitate culturală derulată în cadrul Salonului literar, alături de revistă, au făcut necesară înființarea unei edituri sub aceeași denumire: AXIS LIBRI. Componentă în structura funcțională a Bibliotecii, **Editura „Axis Libri”** își propune să pună în valoare și să susțină activitatea salonului literar și a festivalului cu același nume. **Mini-Librăria „Axis Libri”** a fost concepută pentru a veni în întâmpinarea personalităților culturale gălățene prezente la Salonul Literar omonim, ce a devenit pe parcursul existenței o ofertă cu vânzare extinsă și pentru utilizatorii, invitații sau musafirii instituției noastre. **Tabăra de creație „Axis Libri”** este cea mai nouă extensie culturală a brandului omonim și urmărește să dezvolte capacitatele vizuale și de creație literară ale unor grupuri numeroase de copii, de adolescenți, de tineri în general. Cred cu tărie că oamenii rețin doar actele și faptele de cultură și te apreciază pe măsura eforturilor pe care le depui pentru reușita lor. Consider că în peisajul cultural al Cetății de la Dunăre acest brand cultural al Bibliotecii va avea un cuvânt de spus peste timp, atunci când totul va fi istorie.

În context, te rog să dezvăluui, în premieră, câteva repere ale ediției din acest an a Festivalului Național al Cărții AXIS LIBRI!

În perioada **20-24 mai 2014**, **Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați** în parteneriat cu **Editura Eikon**, sub patronajul **Ministerului Culturii**, cu sprijinul **Consiliului Județului, Consiliului Local și Primăriei Municipiului Galați** și în colaborare cu instituțiile de cultură: **Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Universitatea „Dunărea de Jos”, Inspectoratul Școlar Județean, Palatul Copiilor, Teatrul Muzical „Nae Leonard”, Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Teatrul de Păpuși „Gulliver”, Muzeul de Istorie, Muzeul de Artă Vizuală, Casa de Cultură a Sindicatelor și Casa de Cultură a Studenților** organizează a **VI-a ediție a Târgului Național al Cărții „Axis Libri”**, adresat iubitorilor de carte și lectură atât cititori, cât și creatori, editori și difuzori, pe care îi invită să participe la un program generos prin diversitate și calitate.

Deschiderea oficială va avea loc **marți, 20 mai 2014, ora 11:00**. Dedicat tuturor vârstelor și etniilor, evenimentul va avea loc pe **Aleea Domnească (Zona „P”-urilor spre Elice)** unde va fi realizat un complex expozițional cu minimum 35 de standuri mobile outdoor și două caravane de carte, cuprinzând produsele a cca 220 de edituri românești și străine.

Târgul de carte își propune să stimuleze interesul pentru lectură, să cultive satisfacția dialogului viu între producătorii și consumatorii produselor culturale specifice, dăruindu-le bucuria întâlnirii cu cei mai cunoscuți scriitori prin organizarea unor dezbateri deschise, pe teme de interes cultural, care să aducă în atenție cele mai recente apariții editoriale. Programul Târgului va oferi participanților ateliere de creație și concursuri cu premii pentru copii și tineret, lansări de carte, spectacole, recitaluri de poezie, muzică, tombolă și alte surprize. Vă așteptăm cu drag și într-un număr cât mai mare în perioada **20-24 mai** la cea de-a **VI-a Ediție a Târgul Național al Cărții „Axis Libri”!**

Recent, ai fost distins cu premiul revistei „Dunărea de Jos” a Centrului Cultural cu același nume, pentru cartea ta de eseuri. O binemeritată recunoaștere! De fapt, în ultimii ani ai avut o activitate semnificativă în domeniul scrisului. Ce teme ai abordat și ce cărți ai publicat?

În propria-mi viziune scrisul este o altă modalitate de exprimare. El nu poate fi rupt de un proces de punere în circuit a ceea ce știi și poți împărtăși. Trebuie numai să ai grijă în ce valori îți investești cuvintele și cui le poți dăru. Eu am încredere în forța cuvintelor și în rezistența lor peste timp. Ioanid Romanescu spunea într-un interviu că numai „cuvântul încărcat de sens înseamnă energie”. Am încercat ca temele abordate de mine să corespundă formării mele profesionale. Acesta este motivul pentru care am studiat viața și opera istoricului, scriitorului și omului politic român V. A. Urechia prin două lucrări: *Academicianul V.A. Urechia: un model de dăruire pentru cauza eliberării naționale și a unirii Transilvaniei cu România și Fațete ale publicistului și memorialistului Vasile Alexandrescu Urechia*; am tratat fenomenul literar în presa locală și la nivel național într-o perioadă de tranziție prin lucrările: *Fenomenul literar-cultural reflectat în presa gălățeană după 1990; Fenomenul literar în presa românească între anii 1990-2000; Galațiul în spațiul cultural-național; Interferențe culturale; Reflectarea fenomenelor literare în presa românească interbelică; Reflectarea fenomenelor literare în presa românească între anii 1990-2000*; am abordat Galațiul atât sub forma unui ghid turistic *Galați: ghid istoric și turistic și Galați: Ghid turistic* care este tradus și în limba engleză (lucrare realizată în coautorat cu Pompiliu Comșa), cât și eseistic *Dunărea: Poveste și adevăr*, pentru care am primit Premiul pentru eseu despre care vorbești, lucrarea fiind, de asemenea, tradusă în limba engleză sub titlul *Galati and The Danube*.

Cu câțiva ani în urmă, într-un dialog amical, ai afirmat că Biblioteca „V.A. Urechia” reprezintă una dintre emblemele culturale ale Galațiului. De data aceasta te-aș ruga să prezinti și argumentele!

Sunt un om de cuvânt. Chiar dacă am să par lipsit de modestie, îmi mențin afirmația. Aceasta nu înseamnă că nu sunt și alte instituții de cultură care au un cuvânt de spus, însă cu o condiție - să privească lucrurile cu onestitate. Este loc pentru toți pe scena culturii gălățene și, cu cât mai mulți, cu atât mai bine pentru beneficiarii actului de cultură, în speță pentru comunitatea gălățeană. Principalul argument îl privesc prin prismă numărului de utilizatori care ne calcă zilnic pragul, în medie 1000/zi, și astfel îmi creez o viziune de ansamblu a importanței acestei instituții în formarea tinerilor și nu numai. I-am ales pe ei pentru că reprezintă viitorul. Să nu uităm de vorbele înțelepte rostite la inaugurarea Bibliotecii de către V.A. Urechia: „cărțile nu sunt făcute pentru anume om, ci pentru toți delaolaltă, că, precum văzduhul nu-l închide omul numai pentru sine, ci din el trăiesc cu toții, aşa și de carte, cadesă a se împărtăși tot neamul românesc.” Aceasta nu înseamnă că politica de achiziții defavorizează alte segmente de vârstă. Biblioteca a câștigat un proiect finanțat de Fundația IREX și a îndeplinit pentru un an rolul

de Centru de excelență pentru adulți în România realizând programe dedicate adulților cu vîrstă cuprinsă între 41 și 60 de ani. Pe timpul verii, Biblioteca estivală oferă o altă alternativă de petrecere a timpului liber prin intermediul Taberei de creație „Axis Libri” dedicată tuturor vârstelor, a Cafenelei culturale care desfășoară acțiuni dedicate tinerilor cu vîrstă cuprinsă între 14 -18 ani și a Clubului curioșilor ale cărui activități se adresează micuților de 6 -14 ani. Aceste activități, pe lângă componentele brandului Axis Libri, constituie poate numai o parte din argument. Subiectul ar putea face obiectul unui singur interviu dacă ar trebui să vorbesc despre toate activitățile desfășurate de harnicii bibliotecari, dedicați întru profesie, colegii mei fără de care nu aş putea înfăptui nimic.

Instituțiile gălățene de profil întrețin în urbea noastră o viață culturală densă și de calitate: reviste de cultură, expoziții de carte, de artă plastică, pe teme de istorie, festivaluri tematice, manifestări științifice etc. Din păcate, infrastructura acestor instituții este mult în urma faptelor de cultură pe care le promovează. Ce părere ai?

Nu împărtășesc opinia ta! Toate instituțiile de cultură gălățene au ceva nou, specific activităților pe care le desfășoară și au mari așteptări în ceea ce privește programele fondurilor structurale ale UE pentru perioada 2014 - 2020, tocmai pentru perfecționarea strategiei instituționale privind infrastructura în domeniu.

Se bucură cultura gălățeană de sprijinul pe care-l merită din partea administrației și a factorilor politici din județul și municipiul nostru? Știi că ești consilier local, calitate în care te-aș ruga să prezinti câteva inițiative în domeniul aprobată de forurile municipiului/județului!

Întotdeauna am găsit deschidere și sprijin atât finanțiar, în măsura în care s-a putut, și pentru aceasta se cuvine să adresez toată gratitudinea mea, celor care ne susțin și sunt alături de noi, atât administrației județene, în mod special d-lui președinte Nicolae Dobrovici-Bacalbașa, administrației guvernamentale, d-lui prefect, Dorin Otrocol, cât și consiliului local, personal d-lui primar Marius Stan, colegilor din instituțiile de cultură, reprezentanților societăților care ne sprijină în organizarea manifestărilor noastre, editurilor, scriitorilor, colaboratorilor, prietenilor Bibliotecii, colegilor fără de care nimic din ceea ce fac nu ar fi fost posibil. Am însă și o mare durere în suflet pentru că nu am reușit să mă fac auzit pentru aprobarea fondurilor necesare achiziționării unui soft performant de bibliotecă, absolut necesar bunei funcționări a bibliotecii, măcar la standarde naționale și anume un program bazat fie pe formatul UNIMARC, fie pe MARC 21, care ar facilita căutarea și regăsirea cu ușurință a informației și dispunerea acesteia on-line.

Actualul program, TINLIB, este cu mult depășit, iar colegii mei întâmpină reale dificultăți cu înregistrările din baza de date. Am avut promisiuni că anul acesta se vor aproba fondurile, dar nu a fost aşa. În aceste condiții, ne temem că în orice moment programul se poate bloca și nu va mai permite introducerea de noi înregistrări.

Dintre inițiativile culturale aprobate de instituțiile publice abilitate în acest sens să aminti: Târgul de Carte „Axis Libri” al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, Festivalul Național de Comedie Galați, Festivalul Internațional de Animatie „Gulliver”, Festivalul Muzical Internațional „Leonard”, Festivalul Internațional „Serile de literatură ale revistei Antares”, Festivalul Național de Poezie „Grigore Hagi“ etc.

Cu câțiva ani în urmă mi-ai vorbit, cu entuziasm, despre un proiect al unei biblioteci moderne, multifuncționale, în orașul nostru. În ce stadiu mai este proiectul?

Eu mai cred în acest proiect care nu s-a materializat încă! Obținerea resurselor financiare pentru construirea unei Biblioteci Metropolitane în Galați, în parcul Corneliu Coposu (zona Inelului de Rocadă), este o necesitate. Ea ar oferi posibilitatea deservirii atât a utilizatorilor din Galați, cât și a celor din Brăila și Tulcea. Proiectul construcției prevede săli de lectură, de conferințe și alte spații anexe, care să găzduiască și Filiala Galați

a Uniunii Scriitorilor din România, Societatea Scriitorilor „Costache Negri”, Societatea Jurnalăștilor din Galați. Spațiile ar putea fi folosite pentru organizarea de expoziții, cafenele, librării și depozite care vor adăposti colecțiile bibliotecii. Criza financiară a lovit și de această dată în cultură fără să se țină seama de importanța ei. Cred că nu ar trebui să uităm ceea ce afirma Urechia, în anul 1870: „Cultura este arma cea mai puternică. O națiune incapabilă a se putea dezvolta, este incapabilă de a-și apăra existența. De aceea toate națiunile, recunoscând cultura de primă condiție a existenței și măririi lor, s-au străduit să-și întrebuințeze toate forțele spre a înainta în cultură... Ce va fi acestă țară cultivată, dacă proprietarii ei nu vor poseda cultura necesară pentru a-i putea apăra existența? Căci astăzi cultura este arma cea mai puternică și neinvincibilă.” Sper că vom depăși perioada de criză și puterea finanică a autorităților va permite aprobarea construcției de care este atâtă nevoie! Numai atunci, desfășurându-și activitatea în același spațiu atât de foruri ale culturii, se va putea spune: „cultura gălățeană este unită”, vorbind la propriu.

De asemenea, cu diferite prilejuri, la diferite întruniri culturale, s-a discutat despre realizarea unei istorii a culturii gălățene (literatură, artă, tradiții, știință, personalități etc.). Ai ceva informații despre demersuri privind realizarea unui asemenea proiect?

Da. Sigur. Trimestrial, Consiliul științific al Bibliotecii „V.A. Urechia”, alcătuit din personalități gălățene din diverse instituții de cultură, învățământ și administrație se

întrunește pentru a supune dezbaterei diverse proiecte din domeniul cercetării științifice, ale activităților culturale și ale dezvoltării colecțiilor. Ultima întrunire a avut loc recent, pe data de 31 martie 2014. Aici s-a propus stabilirea Comitetului provizoriu de lucru pentru întocmirea monografiei *Istoria literaturii de la „Dunărea de Jos”*, recomandându-se repartizarea pe secțiuni astfel: partea poetică să fie abordată de Filiala de Sud-Est a Uniunii Scriitorilor din România, Universitatea să se ocupe de critica literară, iar Biblioteca „V.A. Urechia” să aibă în vedere prozatorii. Pentru alcătuirea acestui colectiv s-au făcut următoarele propunerii: Corneliu Antoniu, Simona Antofi, Theodor Parapiru, Victor Cilincă, Zanfir Ilie, Mioara Vencilă, a.g. secară, Adrian Pohrib, Cătălin Negoiță, Cristian Căldăraru, Teodora Voicilă, fiecare urmând să coordoneze o anumită parte a lucrării. Acest comitet ar putea fi lărgit. Prof. univ. dr. Simona Antofi a recomandat ca lucrarea să fie concepută în cadrul unui proiect, ridicând problema finanțării acestuia și subliniind că, pe lângă retribuțiile membrilor echipei și asigurarea părții de logistică, va fi necesară și efectuarea vizitelor documentare în alte biblioteci. Proiectul este poate cea mai mare provocare a personalităților gălățene și implică o muncă fantastică, seriozitate și profesionalism, având în vedere că, deși Universitatea are o capacitate intelectuală deosebită în acest domeniu, literatura contemporană locală, neconstituind obiect de studiu, a fost prea puțin cunoscută și analizată.

S-a propus termenul de 1 mai pentru stabilirea detaliilor privind proiectul și metodologia de lucru. Până pe data de 15 iunie va fi comunicată compoziția colectivului de lucru, iar în perioada 15-20 iunie se vor face ultimele propunerii privind structura acestei lucrări.

În încheierea dialogului nostru te invit la o plimbare pe străzile Galațiului și te rog să privești atent și să judeci cu ochii cetățeanului mândru de urbea în care trăiește ce te entuziasmează, ce te încântă și ce îți displace?

Pentru aceasta vă invit, pe tine și pe cititorii revistei „Dunărea de Jos”, la o călătorie imaginară, cu ajutorul unor fragmente reunite sub titlul *Galați, frumos oraș de visători* pe care îl găsiți în ultima mea carte, *Dunărea - poveste și adevăr*: «Este posibil ca această clipă viitoare să se agațe într-o zi de orologiu din ce în ce mai grăbit al omenirii, dar atâtă timp cât la kilometrul zero al spiritualității gălățene, în inimă de parc și la un singur țășnit de zbor de pasare depărtare de Dunărea cea nepieritoare se află Eminescu, pentru prima dată îmbrăcat anume aici în platoșă de bronz și de marmură și nemurind zi de zi pentru noi, poeții vor avea multă vreme de acum, la Galați, un destin și o patrie... Suntem contemporanii unor îngemănări de timpuri în care valorile trebuie apărate temeinic de relativitate și de impostură, în care aurul sclipitor al unui trecut verificat prin el însuși este adesea atacat de corozivitatea agresivă a unei chimii străine și distractive. De aceea, într-un moment în care clădiri monumentale venite direct din legendele orașului sunt lăsate în paragină, avuții de neprețuit ale gălățenilor sunt vândute pe arginți ascunși și în care, an de an, chiar în

preajma zilei de naștere a Poetului, mâna din marmură a muzei lui Eminescu este smulsă de o mereu nesocotită pornire, trebuie nu numai să găsim, dar și să aplicăm ferm reacții și strategii de apărare și, mai ales, de preîntâmpinare. Exemplul Bisericii Fortificate „Precista”, mănăstirea cu metereze și cu lăcașuri pentru tunuri de apărare, ce ne veghează de pe dealul Falezei, este un simbol, o pildă și un real exemplu. Ei se apărău atunci de străini, noi trebuie să ne apărăm azi de noi însine.

În centrul vechi al Galațiului, la Faleză, pe strada Portului, pe strada Domnească, pe strada Brăilei, așa denumită în semn de prietenie cu cealaltă mare și apropiată urbe de care ne leagă Dunărea, zeci de clădiri monumentale, adevărate palate, capodopere ale arhitecturii și urbanisticii înaintașilor, ne întâmpină ca o zestre de permanență și de îndemn la continuitate și la desăvârșire. Dacă am pune una lângă alta toate aceste comori și, în plus, toate grădinițele și școlile din Galați, toate liceele și colegiile, cele două universități, teatrele, bibliotecile, nu numai pe cea mare, județeană, „Vasile Alecsandrescu Urechia”, pe toate căte sunt în școli, facultăți, instituții, muzeele, casele memoriale, casele și cluburile de cultură, palatele, declarate sau nu monumente și piese importante de patrimoniu, bisericile, catedrala cea mare, ortodoxă, cealaltă catedrală, catolică, zecile de edificii moștenite și noi înălțate lăcașuri de închinăciune din vechiul oraș sau din noile cartiere, dacă am pune laolaltă toate acestea și încă multe altele pe care nu le-am putut enumera aici, am avea imaginea unui monolit spiritual în care autenticele valori, cele general umane, venite din vremuri străbune, preluate și prelucrate la nivelul noilor comandanțe ale contemporaneității, sunt atât de bine încrustate, încât nimeni, niciodată, nu le va putea întina cu uitare și sacrilegiu.

Avem, aşadar, toate motivele să ieşim cu fruntea sus în marea scenă a lumii și să rostim fără ezitare: „Nu, Galațiul nu este un cumplit oraș de negustori!... Cu argumente putem chiar să afirmăm că Galațiul este un frumos oraș de visători...” Galațiul - cu anotimpurile bine conturate în simetria unor festivaluri culturale cu aură națională și internațională: „Antares”, al scriitorilor cu legitimație de USR, „Grigore Hagiul”, al poetilor adăpostiți pe moșia lui C. Negri, „Axis Libri”, al iubitorilor de frumos strân și în jurul Bibliotecii Urechia”, ale comediei și ale jocului de păpuși, dedicate iubitorilor de teatru, ale muzicienilor și melomanilor, urmași ai lui Nicolae Leonard, ale cântecului și jocului popular, organizat de Centrul Cultural „Dunărea de Jos” – poate fi socotit de origine din țară și din lume, o capitală a spiritului și un loc unde, chiar dacă se vine uneori cu ceva reținere și chiar neîncredere, iscate de acea nemeritată culoare asociată numelui nostru, se pleacă având sentimentul descoperirii unui tărâm nou și a unei noi patrii a scrisului, a gândirii și a pasiunii pentru adevăr și frumos. Prin toate acestea, Galațiul tinde să renască frumos din cenușa lăsată în urmă de un trecut în care focul nestins al furnalelor făcuse prea palidă flacără albastră și nestinsă a spiritului românesc...»

IUBIREA - împlinire a LEGII în viziunea lui Alexandru Lascarov-Moldovanu

prof. dr. Corneliu Goldu

Ampla monografie istorico-literară cu subtitlul „*Încorsetările unei vieți*” are ca autoare pe reputata Profesoară **Livia Ciupercă**, membră a U.Z.P.R. și a apărut la Iași, Editura Doxologia, în 2013.

Este o reușită încercare de reconstituire și restituire a imaginii unei opere citate la bibliografie de autor ca având 31 de volume (p.331-332) a lui Al. Lascarov-Moldovanu (1885-1971), scriitor neosemănătorist, „*un clasic printre moderni*” (L. Franga), judecător, om politic, publicist și traducător.

Într-un deceniu de activitate radiofonică (1930-1940), a realizat un amplu program de culturalizare a țărănimii în emisiuni ca „*De vorbă cu sătenii*”, „*Radio pentru săteni*”, cărți și broșuri din colecția „*Cartea satului*”, a încercat crearea unei biblioteci publice în orașul natal, Tecuci.

Ca „*slujitor și susținător al școlii*”, „*s-a preocupat de editarea unor manuale*

școlare de citire, gramatică, aritmetică, geografie, compunere, etc”. Volumul „*Amintiri cu învățători*” evocă atât imaginea propriei mame, dăscăliță care a trezit elevelor sale „*dragoste, blândețe netrufile și acea înaltă și îngăduitoare privire asupra vieții și asupra lumii*” (p.59), dar și admirația față de „*jertfa învățătorimii noastre în războaie*” (p.58).

Activitatea de om politic se regăsește în volumul „*Pe drumuri de țară... Amintirile unui fost subprefect*” (1930). „*Tinuturi și priveliști dobrogene de odinoară*” este un roman-jurnal de călătorie în care observă și că „*funcțiunea de primar este o cinste, iar nu un izvor de îmbogățire*”.

Literatura de război din volumele „*Zile de campanie*” (1915), „*Cohortele morții*” (1930) declară cu durere „*plângerea patria din mine*”. „*Pe urma vijeliei*” (1931), proză scurtă, și primul capitol din volumul „*Drumuri*” ca și „*Cutreierând Basarabia dezrobită*” (1943) conțin impresii de război din țara de dincolo de Prut.

Este autorul unei piese de teatru, drama în trei acte, despre nemulțumirile unor țărani, rămasă în manuscris, cu titlul „*Iubire*”.

În domeniul literaturii pentru copii, elogiază gospodăria țărănească în volumul „*Povestirile lui Spulber*” (1921) sau în paisprezece povestiri din volumul „*Nopți de Moldova*” (1926) dar și în poemul dramatic în versuri „*Furnica*” (1940).

Mai numeroase sunt scrierile cu tematică religioasă. Despre volumul „*Drum*”, scriitorul menționează: „*Această carte numai cât ce privește înfățișarea ei este omeneasca alcătuire de slove-vorbirea din ea și duhul purced de-a dreptul de la Dumnezeu*”. Povestiri cu temă creștină sunt cele din 1928 - „*Înseninare*”, „*Casa din pădure*” (1932), „*Schitul cu plopi*” (1933), „*Flori creștine*” (1935), „*Viața creștină în pilde*” (1935), „*La apusul soarelui*” (1938), „*Alte flori creștine*” (1935). Povestiri pilduitoare sunt incluse în volumul „*Stând la foc*” (1941). Problema harului divin este tratată în „*Scrisori creștine*” (1930), iar volumul „*Apa cea vie*” (1943) îndeamnă „*a ieși din nepăsare și a ne grăbi spre Cina Domnului*”. Volumul „*Evanghelia în război*” este subintitulat „*Prin credință, la izbândă*”. „*Povestea Crucii. Povestiri*

creștine" (1943) consideră *Crucea - izvor al binecuvântării, cetatea care asigură mântuirea noastră.*"

Romancierul publică în 1936 un roman-parabolă „*Furnica*”, în stil simplist, cu tentă creștină despre lăcomia Furniciei și despre slăbiciunile Greierului. Volumul „*Biserica năruită*” (1932) este „*o pildă de dulce patriarhalitate*” (Perpessicus) în care se face elogiu familiei creștine, ca și în „*Tătunu*” (1934), al mamei „*Mamina*” (1934). „Întoarcerea lui Andrei Patrășcu (1936) este dominată de lumina credinței, de rezistența anticomunistă prin care suferința sfîntește. Un roman psihologic rămas în manuscris este „*Fiul risipitor*”. Scris în 1949, dar publicat abia în 2002, romanul „*Buga*” anticipatează: „*Țara apăsată. Moldova zace în robie. Ispăşim păcate multe. Țara se va rupe ... Clopotul Buga, făcut în 1484, din porunca lui Ștefan cel Mare, e un clopot-tunet, clopotul-mit, dățător de speranțe*” (p.230). Îndemnul final este: „*Credința este temelia însăși a Moldovei, iar Putna este o Mecca a străfulgerărilor*” (p.232). Speranța vine de la cei de jos: „*Să nu uiți, frate, că ești român, din viață tracodaco-getică, din dacii liberi!*”

Admirația pentru istoria românilor în viziunea lui N. Iorga reiese și din traducerea din franceză a volumului „*Istoria românilor și a civilizației lor*” (1929). Îl va convinge pe savant să conferențeze la radio între 1931 și 1940 în emisiunea „*Programe pentru școli*”, convins că „*poporul de jos este adevarata realitate națională*”. Portrete citadine va contura în volumele „*Domnul Președinte*” (1928), „*Omul care tace*” (1935), în care va concluziona că „*viața e o eternă înălțare și prăbușire*” și că orașul mutilează ființa umană.

Traducătorul Al. Lascarov Moldovanu încearcă „*a căuta binele nostrum cel mai mare*” în texte de Turgheniev („*Arboarele morii*”), Lublock 9”. „*Fericirea de a trăi: Dragostea este soarele și lumina vieții*”, cardinalul Wiseman („*Biserica din catacombe*”) Monseniorul Ghica („*Femeia adulteră*”) Este și un prestigios comentator al unor cărți traduse în limba română, publicând recenzii ca: „*O carte epocală: Viața lui Iisus - de Giovanni Papini*”, „*Dostoievski*”, „*Biserica în fața lumii moderne*”. Volumul „*Tălmăciri alese*” (1937) conține 95 de texte traduse din opera Sfântului Ioan Gură de Aur., ca și

, „*Omiliile*”, iar „*Viața Sfintei Tereza din Lisiax*”, „*Cărți și reviste franceze*” sunt traduceri rămase în manuscris.

În Arhiva Bibliotecii Sfântului Sinod cercetătoarea a descoperit scrieri literar-creștine inedite, donate, după moartea scriitorului: „*Con vorbiri între anahoret și un mucenic*”, inspirată din psalmi biblici, conține 150 de con vorbiri pe tema rugăciunii: „*Când negura întristării se pogoară asupra sufletului, sfat îți dau: muncește și te roagă, roagă-te și muncește... și vei vedea... Rugăciunea-trandafir al sufletului.*”

„*Undeva, în sihăstrie*” este o lucrare originală inedită, un decalog meditativ, iar volumul manuscris „*Cei zece leproși*” (chipuri din alt veac) este un jurnal dispus în tablouri despre câte un personaj. Un masiv volum de 38 de capitole consideră smerenia temelia creștinismului.

Încercând apropierea dintre culte, Al. Lascarov Moldovanu traduce din predicatorul Baptist reformat Charles Spurgeon „*Meditații pentru fiecare zi a anului*”. Monografia „*Felicitări și văiuri în Sfânta Scriptură*” îndeamnă „*a cânta pe Domnul cu toată inima*”. Cartea „*Iubirea în Noul Testament* este redactată la Lausanne în 1969. Scriitorul-predicitor lasă în manuscris trei volume „*Evanghelia povestită tinerilor băieți și fete*” cu: „*Ai grija, Doamne, de această tinerețe creată de mâna ta puternică și n-o lăsa în voia ei!*” Valoroasa monografie conține și o Bibliografie de autor în care sunt menționate 31 de volume.

(recenzie prezentată în cadrul Simpozionului „*Tema iubirii reflectată în literatură, folclor, tradiție, artă populară, religie, muzică, artă contemporană*”, ccdj martie 2014)

Octavian MIHALCEA

Dimensiuni initiatice

Cartea lui Gabriel Gherasim,
Liber Mundi. Elemente esoterice în literatura română (Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2013), își propune abordarea,

într-o specială cheie misteriosofică, a unor ipostaze culturale aflate de multe ori „sub pecetea tainei”. Pentru că este vorba despre o doză considerabilă de evanescent, mundaneitatea are un rol secund, probând simbolic realitatea subiectelor asupra căror se meditează. În consecință, va prima latura spiritualizantă, împreună cu mereu fascinanta problematică a Tradiției. Figura tutelară a lui Vasile Lovinescu își pune amprenta asupra volumului, rezonanța operei acestuia fiind profund recognoscibilă. Gabriel Gherasim, bun cunoșcător al scrierilor lovinesciene, avansează câteva ipoteze asupra relației dintre Vasile Lovinescu și masonerie. Se pun multe întrebări în acest caz, printre care și cea privitoare la momentul inițierii. Nu este exclusă nici legătura exclusiv livrescă, ceea ce potențează caracterul incitant al problematicii. Simbolistica tablourilor votive din bisericile noastre sau presupusa apartenență la masonerie a lui Calistrat Hogaș sunt alte două subiecte ce suscitană interes deosebit, bineînțeleș în sensul ideaticii celui care a revelat Incantația săngelui. Fără a trage concluzii irevocabile, Gabriel Gherasim se rezumă la evidențierea văditelor conotații esoterice. De o deosebită atenție are parte și universul creației lui Mihail Sadoveanu. Eseurile despre Creanga de aur și Noaptea de Sânzâiene arată prezența în opere a simbolurilor masonice. Extrem de incitantă este cercetarea care îl are în centru pe Alexandru Paleologu, autorul remarcabilului volum Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu. Suntem familiarizați cu un traseu prin viață marcat de borne esoterice. Autorul se axează și asupra subiectelor inedite, cum ar fi acela al influenței masonice asupra operei economistului Mihail Manoilescu, personalitate cu pregnante contribuții în zona corporatist-protectiionismului. Liber Mundi. Elemente esoterice în literatura română se compune din 12 capitole simbolice, primul dintre ele privilegiind însemnatatea sacramentală a Ceahlăului, temă dezvoltată cu notabilă acribie. Gabriel Gherasim realizează o apropiere, dintr-un unghi initiatic, de nume clasicizate ale culturii române, cu dorința evidențierii unor conotații mai mult sau mai puțin ocultate. O profundă documentare asigură echilibrul acestui volum ce poate decripta câteva „coduri” ale literaturii autohtone.

Pâine și ciocolată

Pane e cioccolata este povestea unui imigrant italian în Elveția. Giovanni Garofoli, zis Nino lucrează ca ospătar în țara pe care el o consideră de adopție, dar aici nici el, nici conaționalii săi nu sunt bineveniți. Astfel, apăr tot felul de situații la limita comediei cu tragedia. Nino intră în legătură cu un miliardar italian fugit în Elveția după ce dăduse de bucluc cu fiscul. Ospătarul se îndrăgostește de frumoasa Elena, fugită din Grecia regimului colonelor. Vedem italieni sosiți clandestin care muncesc și locuiesc la ferme de creștere a păsărilor, în condiții inumane, fapt ce ne amintește de pățanii românilor care încearcă să supraviețuiască în Italia sau în alte țări vestice. Așa cum Nino, personajul filmului amintit, apărut în 1974, se vopsește blond pentru a păcăli vigilența naționaliștilor elvețieni, românii emigrați în zilele noastre par să își uite limba acolo unde se duc. Italiana, engleză sau germană devin limba lor de bază, existând totuși și cealaltă extremă, când muncind numai printre români nu învață o boabă din limba țării unde au sosit.

La acuza adusă de un comisar că ar fi italian, ospătarul Nino îi răpunde candid „Nimeni nu e perfect, domnule comisar!” Tot astfel, permisele de rezidență ale românilor încearcă să ascundă urmele, dar numele neaoșe ca Ileana, Gheorghe sau Costel îi dau de gol. Extremiștii aflați printre simpli cetățeni sau printre membrii autorităților îi taxează chiar și acum pentru originea lor. Acum, ca în anii 30 ai secolului trecut. Istoria se repetă. Pentru a câta oară?

Geograful francez Pierre George distinge patru categorii de emigranți:

- emigrantul care își manifestă dorința de a-și schimba țara și, în final, naționalitatea;
- muncitorul străin care este un emigrant temporar;
- persoanele deplasate (expulzate, repatriate, transferate) alungate din țara lor de origine;
- refugiații care au optat pentru părăsirea țării lor.

Italienii anilor 60-70 și românii ce emigrează în zilele noastre se încadrează în a doua categorie, cea a lucrătorilor emigrați temporar, mulți dintre ei alegând să intre în prima categorie, a celor care vor să își schimbe țara și naționalitatea. Ca o condiție figurează și absența unui orgoliu național autentic. Dar orgoliul nu ține de foame, astfel că noi obținem cetățenia britanică sau irlandeză prin căsătorie, prin sederea mai îndelungată în aceste state sau datorită unor merite de necontestat în sport, informatică, arte plastice. Nimic rău în această alegere. Românii se întorc mereu acasă, mai bogăți în toate sensurile cuvântului, definitiv sau pentru câteva săptămâni. Pâinea și ciocolata sunt de găsit în aproape toate colțurile continentului, dar și peste Atlantic sau în ținuturile emirilor. Suntem unul din cele mai adaptabile neamuri ale acestei planete, muncitori, inventivi, şireti chiar. Emigrantul român este un pionier al acestor vremuri, un explorator al unor ținuturi preacunoscute. Dansatoarele noastre încântă ochii niponilor și ale sauditilor (misoginii să stea departe cu etichetele), chirurgii operează la Cambridge sau Paris, informaticenii și specialiștii în științe politice uimesc profesorii de la Harvard, Oxford, Imperial College sau Massachusetts, agricultorii cu mâini și suflete de aur ridică producția la hectar din Spania, Italia, Germania și Grecia.

Pâinea și ciocolata vor atrage întotdeauna valurile de emigranți: tineri, venind din statele sudice spre cele nordice sau deplasându-se de la est la vest, în contextul unor granițe din ce în ce mai laxe și a îmbătrânirii accentuate a popoarelor Europei civilizate.

Filmul - un succedaneu al literaturii

George LATES,

Primele forme prin care omul și-a marcat prezența în spații alveolare (grote sau peșteri) au fost desenele rupestre, de regulă reprezentări animaliere, tocmai pentru că existența-i paradisiacă (culegător, vânător, pescar) depindea de această sursă de hrana, destul de grea de dobândit. Chiar dacă forțăm puțin limitele științificității, putem avansa ideea magicului, percepția ca o formă primară de religiozitate, prin componența cultică a acestuia. Extrapolând lucrurile, putem înțelege de ce ne înconjurăm de imagini ale locurilor sau ale ființelor dragi (fie ele animale sau persoane apropiate). Imaginea pictată sau sculptată însوțește istoria umanității și e principala sursă de informație istorică pentru epociile foarte îndepărtate. Scrisul a apărut ulterior imaginii și n-a reușit să scoată din circulație nevoia omului de reprezentare iconică în plan bi - sau tridimensional. Ca semn simbolic, scrisul presupune un cod cunoscut atât emițătorului, cât și destinatarului, ori, cum acesta din urmă are statut de beneficiar al mesajului codat și, adesea, codificat, este evident că percepția lui e fie subiectivă, fie aberantă. Scrisul reprezintă, aşadar, o treaptă superioară de înțelegere a mesajului în raport cu imaginea: mecanisme mintale complicate se pun în mișcare, încât mulți îl refuză ca formă de semantizare a lumii.

Pentru a înțelege mai bine fenomenul concurenței dintre imagine și scris, e suficient să coborâm în timp spre începuturile creștinismului, când bătălia dintre adeptii idolatriei politeiste și cei ai cuvântului sacru a luat forme extrem de radicale. Vechile religii imperiale (homerică, orfică, mithraică) intră în disoluție odată cu dezagregarea Imperiului

Roman, locul lor fiind luat de noua religie monoteistă, revelată lui Iisus Nazarineanul și apostolilor săi. Inovația cea mai substanțială a noii religii a reprezentat-o evanghelia scrisă și citită apoi, în actul liturgic, drept formă de îndumnezeire a trupului. La puțină vreme, după ce Cartea Cărților a fost articulată, în prima ei formă, în cetatea Alexandriei, în sănul noii biserici christice a izbucnit cearta dintre iconoclaști și iconoduli, în centrul era dispută în legătură cu primatul imaginii sau al cuvântului scris. Era germanele otrăvit, rezistent în secole, care va duce apoi la Marea Schismă (1054), cele două biserici surori (ortodoxă și catolică) rămânând scindate și pe poziții greu de conciliat până astăzi.

Avansam mai sus ipoteza statutului de inferioritate, a receptorului în ce privește posibilitățile lui limitate de rigorile codului, mai exact de funcția metalingvistică a limbajului. Dificultățile de semantizare și de degajare a unui înțeles corect sunt cu atât mai mari cu cât instrumentele ce operează emițătorul și receptorul sunt diferite, intenția primului întâlnindu-se de puține ori cu posibilitățile instrumentale ale celui de-al doilea. Așa se face că apelul la imagine e soluția la îndemână, pentru a rezolva acest decalaj semantic.

Copilului mic îi oferim cărți cu imagini, la început doar imagini iconice (copii ale realului, perceptibile prin simțuri și regăsibile în ambientul acestuia), apoi imagine multă și text puțin, tocmai pentru ca trecerea la pagina ce conține în exclusivitate text să fie una graduală. Agresiunea continuă a imaginii face ca mulți să nu atingă niciodată standardele alfabetizării depline, astfel că lectura unui text fără ilustrație iconică e o provocare pe care n-o poate accepta. Din păcate analfabetismul funcțional e un fenomen în creștere galopantă, noile tehnologii informatici fiind suportul predilect al acestui declin al textului în raport cu imaginea.

O inițiativă legislativă a unui parlamentar român a stârnit o dispută aprinsă, atunci când acolo a propus dublajul peliculelor cinematografice neautohtone, pornind tocmai de la această dificultate instrumentală

de a citi subtitrarea filmelor de import. Argumentele parlamentarului erau altele, în subsidiar însă avea dreptate să invoke această diminuare vizibilă a capacitatei de citire rapidă. Însemna, însă, un triumf al comodității intelectuale pentru publicul societății de consum, pentru care un film dublat e mai ușor ingurgitabil decât unul subtitrat.

Fenomenul e răspândit aiurea (mai ales în țările cu vocație sau nostalgie imperială) și se regăsește și la noi în cazul peliculelor pentru copii. Inițiativa n-a avut susținere suficientă și n-a trecut de mecanismele de decizie din Parlament, dar fenomenul regresiei capacitatei de a citi a rămas.

Pentru didacticieni, actul lecturii, înțeles ca demers intelectual, ca notă distinctivă a condiției umane, poate unică în raport cu celelalte vietări din regnul animal, a devenit o provocare studiată, teoretizată și experimentată în forme variate, ținta fiind reîntoarcerea omului contemporan spre text, mai exact refacerea pasului, fiind cândva, de trecere de la civilizația imaginii la cea a textului, de la iconic la simbolic, de la vârstă naivă la cea avansată intelectual. E o provocare importantă a acestui început de mileniu, o bătălie cu sorți minimi de izbândă, dar ea trebuie dusă, altfel cartea, ziarul, textul vor dispărea, iar omul, consumator nesătios, ideal al societății, centrat pe profit, se va întoarce în timp spre un orizont al instincțelor primare. În școală, declinul lecturii e dramatic, dascălii, părinții și chiar bibliotecarii se plâng, se caută soluții pentru a opri în primă instanță, declinul și pentru a reîntoarce copilul și Tânărul spre lectură, încât replica frecventă a acestora (n-am citi carte, dar am văzut filmul) să fie cât mai rar auzită.

Implicându-ne și noi în acest declin, devenit fenomen de masă, mai exact în analiza și gândirea unor strategii ameliorative, am ajuns la concluzia, dezolantă, ce-i drept, că o parte semnificativă din vină o poartă chiar sistemul de învățământ pentru care finalitățile actului învățării nu sunt clare.

Studiul literaturii în școală, bazat acum nu pe întâlnirea cu textul ci cu pelcul ce transpune textul în imagine, nu mai trebuie să aibă scop informativ, ci mai degrabă unul formativ, altfel zis să-l transforme pe absolvent în cititor, naiv, în primă instanță, performant în ultima, adică cititor de poezie, un deziderat greu tangibil, dacă accentul se pune pe memorarea de nume, date, citate, rezumate și altele de acest fel. Soluții există, dar inerția din sistem e atât de mare, încât se preferă varianta comodă a acceptării

stării de fapt, aceea în care filmul nu vine în urma cărții, ci o înlocuiește.

Bătălia filmului cu cartea e pierdută sau aproape pierdută, dar războiul continuă și se duce cu armele argumentului intelectual, ambele tabere având de partea lor apărători înverșunați și atacatori îscusiți. Până la urmă, poate că nici nu e important cine va învinge, căci oricând, totul e reversibil sau, varianta sceptică, poate că e mai bine că numărul de cititori de carte scade cantitativ, dar crește calitativ.

„Mal de mer”

Sala de mese începuse să se aglomereze. Mirourile picante de la bucătărie au stârnit până la urmă tuturor pofta de mâncare. Și cum să fie altfel, când după o zi grea de muncă i se aşeză în față ditamai cotletul, garnisit cu cartofi

prăjiți „a la française“ și salată de roșii proaspete, după care ești amenințat cu o înghețată asortată, de fructe, cu ciocolată și fursecuri, iar la urmă poți savura în voie binefăcătorul ceai?... Oricât de obosit sau indispus ai fi, nu te mai oprești până nu mănânci pe săturare.

Așezați ca de obicei între secund și doctor, băieții reacționau diferit în fața atâtore bunătăți: Ovidiu, înfulecând de zor; Cosmin, înghițind în sec.

- Ce stai așa țeapă? îl înghiointă Ovidiu. Relaxează-te, caută-ți o poziție mai comodă, că-mi tai și mie pofta de mâncare.

Cosmin încercă să zâmbească, dar reuși doar o grimasă comică. De mâncare nici nu putea fi vorba.

În capul mesei, comandantul se servea tacticos, fără grabă, cu gesturi aproape studiate, de parcă ar fi prezidat o masă protocolară. „Așa era de mic, reflectă Ovidiu, privindul printre sprâncene. Nu degeaba mi se plângea bunica, și pe ea o agasau tabieturile lui“. Ca să mai încâlzească atmosfera, i se adresă radiotelegrafistului:

- Știi, ne-apăcut „blues“ ul din seara aceasta. Dar parcă a fost cam lent... Altădată să aranjați cu cei de la Meteo să transmită ceva mai vesel. Un „break“, de exemplu...

- M...da, fu tot ce reuși să articuleze Mereuță, privind mai departe în farfurie și mâncând posomorât.

Oarecum intrigat că nu i se gustase poanta, Ovidiu căută întrebător spre Ciprian, care-i șopti când ceilalți începură să vorbească:

- Nu-i în apele lui. A primit radiogramă din țară că i-a picat feciorul la facultate. Până ajunge acasă, mă tem că numai așa o să-l vedem.

Ovidiu se posomoră și el. „Bine că n-am apelat la el, aş fi ratat din start“, își zise.

Ca răspuns la provocarea unuia dintre ei, comandantul ținu să precizeze:

- Nu-l mâniați pe Neptun! Nu uitați că suntem în Marea Egee și că „aiges“, în greacă, înseamnă „valuri agitate“!

Cosmin luă o atitudine mai îndrăzneață și îl abordă:

- Domnule comandant, pentru noi, cuvântul „furtună“ e ceva incolor, inodor și insipid. Dumneavoastră ați trăit, desigur, furtuni mult mai mari. Cum vi s-au părut?

Comandantul mai luă o gură de ceai... Se vedea bine că, ajuns la momentul când trebuia să povestească ceva, nu mai era în apele sale.

- De ce nu-l întrebați pe Pandele, că vi le spune mai bine! găsi el rezolvarea. Ovidiule, dă o fugă și cheamă-l. A, stai, uite că a venit singur. Cum simte că e rost de o povestire, se și înființează. Are un nas...

- Venisem să vă anunț că am scos capul afară, să-mi amintesc cum mai miroase paralela 37...

- Nu v-am zis eu? făcu comandantul. Tot cu nasul...

- Ia te uită! se miră Ciprian. Nea Pandele cunoaște numai după miroș unde ne aflăm! Păi să te conectăm la giroscopul nostru!

- Cred că giroscopul lui nea Pandele este de mai mare precizie, interveni Racoviță. Are el un fel de busolă miniaturizată, cu un simț interior, ca al păsărilor migratoare care nu greșesc drumul niciodată.

- Ia stai tu aici, Pandele, îl invită comandantul, și povestește cum a fost cu furtuna aia, știi tu, din 1888.

Se auziră exclamații, râsete. Era povestea preferată a bucătarului, o spusese de nenumărate ori și nu obosea chiar dacă ar fi repetat-o la nesfârșit, în ciuda riscului de a-și satură auditoriul.

Cosmin făcu repede o socoteală în gând și întrebă:

- Dar câți ani are nea Pandele?...

Toți izbucniră în râs. Ciprian, ca să mențină deruta, adăugă:

- Oho! E mult mai bătrân decât îți închipui! A trăit și pe vremea faraonilor, și a lui Gingis Han, a făcut războaiele punice, a fost consilier în armata lui Napoleon... Dar în ultima vreme s-a ocupat mai mult cu pirateria.

Hohotele de râs se țineau lanț. Unii, prinși în joc, continuau:

- Știe o groază de întâmplări cu vase fantomă!

- Și „bancuri“... de nisip, despre navele eșuate!

- Așa că nu trebuie să vă mire, zise comandantul, că în 1888, a înfruntat, pe bricul „Mircea“, o furtună cu care ne-a împuiat capul, ori de câte ori a crezut că nu suntem amețești destul. Dă-i drumul, Pandele, dar scurt, să nu ne apuce dimineața!

Bucătarul ofătă:

- Măi băieți, nu credeți tot ce se spune despre mine. Sau puteți crede. Cum vreți.

Hohotele izbucniră din nou.

- Vă atrag atenția - îi întrerupse comandantul, că va trebui să discerneți singuri ce e adevărat de ce nu e, fiindcă, dacă-l întrebați pe el, după câte a mai adăugat de câte ori a povestit-o, nu mai știe dacă o fi fost așa sau altminterea...

Bucătarul căută un scaun ceva mai solid. Se așeză, căutându-și poziția cea mai comodă și începeu:

- Mai întâi, spuneți-mi, auzit-ați voi de bricul „Mircea“?

- De primul sau de al doilea? întrebă zâmbind Ovidiu.

- Ei, înseamnă că ați auzit. Eu la primul mă refeream.

- Cum să nu! Prima navă scoală românească, adăugă serios Ovidiu.

- „Un simbol, un colț de țară, o parcelă dezlipită din trupul ei“, cum spunea Jean Bart, completă Cosmin.

- Așa e, băieți. Pe el mi-am făcut ucenicia și parcă-l văd... Pentru noi, era un talisman, avea suflet!

- Lasă sentimentalismele, Pandele, că se răcește înghețata, îl admonestă comandantul. Treci la subiect.

- Trec. În fiecare an, îmbarca pui de marinari între 10 și 15 ani și... la larg cu ei! O lună, două, între Constanța

și Sulina, apoi în Mediterana, pe urmă Atlanticul, Baltica...- continuă el, neînținând cont de nerăbdarea celorlalți; vorbea cu băieții sau vorbea cu sine? - Foștii copii, bătuți de vânturi, sunt astăzi bătrâni sau nu mai sunt. Dar furtuna aceea a fost pentru ei o adevărată piatră de încercare. Trei zile și trei nopti au plutit între viață și moarte...

- Nu te grăbi, nea Pandele, interveni Ciprian. Ia-o de la început: cum a plecat, cum a ajuns în coada ciclonului...

- Bine, bine, las-ă și tu eu. Comandant era Eustațiu Sebastian, secund era Popovă. Traseul trebuia să fie: Sulina spre sud, pe lângă farul Sfântu Gheorghe, spre sud-vest, pe lângă Constanța, și să se întoarcă la Sulina. A plecat la 18 mai, 6 dimineața...

- Ce memorie formidabilă ai! exclamă admirativ Mihai. Cum de reții atâtea amânunțe?

- Tot aşa cum dumneata ții minte toate denumirile alea stâlcite de lighioane și buruieni!

- Perfect! Dacă mi-ai dat exemplul acesta, m-ai lămurit. E-n regulă, zii mai departe.

- Așa. A plecat, deci, cum v-am spus, cu vânt favorabil din sud-est, a trecut pe lângă Sfântu Gheorghe și, când a ajuns în dreptul Constanței, a executat volta în vânt și a luat drumul spre larg. Ținea vântul aproape, cu murele la babord.

- Stai, te rog, mai repetă, dar în traducere, interveni Ovidiu.

- Păi, când spun: „vânt aproape“, înseamnă aproape de provă. Și nu de mure din dulceață e vorba, ci din astea, marinărești.

- Sunt frângările care țin întinse pânzele din partea de unde bate vântul, explică Ciprian.

- În dreptul capului Midia, ce să vezi? Pe la unu din noapte se întețește un vânt!... Nică vorbă să se mai întoarcă la adăpost în Constanța! Barometrul scădea văzând cu ochii, iar din cauza ploii, vizibilitate ioc! Au pus, deci, capul spre larg și au luat toate măsurile să nu fie răsturnați. Marea devenise enormă, valurile băteau în bord ca niște tunuri! Când, ce credeți? Se rupe bompresul și trage după el și arborele gabier! Prin nu știi ce minune a scăpat omul de cart, vă dați seama. Încă o zi de furie a furtunii și, seara, intensitatea ei cresc la maxim. Toate pompele lucrau, pe punte nu se mai cunoștea nimic. În jur, valuri uriașe, fosforescente, în întunericul de iad! Marea urla în adâncuri, iar în arboradă urla vântul... A treia zi, bucătăria smulsă de pe punte, alerga dintr-un bord în altul. La un moment dat, un lighean de tablă se rostogoli și o lăua la sănătoasa, ridicându-se deasupra navei, în vârtejuri înalte... O luase piezi și spre orizont, de-ai fi zis că-i nu știi ce drăcovenie.

- Hai, că p-asta cu ligheanul acum ai potrivit-o! hohotă comandanțul. P-asta n-am mai auzit-o. E bună!

După ce se mai potoliră comentariile și râsetele, Pandele se apără:

- Aa e, cum vă spun, degeaba râdeți!

- Nea Pandele, dar în timpul acesta, echipajul ce făcea? se interesă Ovidiu.

- Aflați că toți, dar absolut toți, marinari și elevi, au luptat cu disperare, au pus tot sufletul în manevrele lor. Cel mai curajos a fost Zincu Sotir - Dumnezeu să-l ierte, că l-am cunoscut și eu - lemnarul vasului. O zi întreagă a stat sub valurile uriașe, legat cu o parămă, să taie și să îndepărteze bastonul bompresului, care era rupt și

amenință să spargă nava. Au urmat apoi și chinurile foamei. O parte din provizii se stricase...

- Frigiderele nu funcționau în 1888... zise serios Ciprian.

- Din păcate. Trei zile au mâncat dintr-un singur miel...

- Și nu l-i să-a aplecat? întrebă Mihai. Mielul e cam indigest.

- Închipuiți-vă că nu! făcu înciudat Pandele. Pe mare se ajunge la performanțe, domnule doctor, care pe uscat par incredibile!

- Și totuși, nu le-a fost frică? insistă Ciprian.

- Cum să nu, au mai fost și excepții. De exemplu, unul stătea aproape de depozitele de apă dulce, în caz că „Mircea“ se răstoarnă să se arunce într-un butoi...

- Avea dreptate, săracul, comentă unul dintre ei, apa sărată cam ustură pe gât...

- Cei mai curajoși au fost copiii. Ba, ca să le mai treacă spaima, glumeau cu ochii la barometru: „S-a rupt bulina, se vede Sulina“. Sau se luau cu Dulmu, câinele vasului.

- Aveau și un câine!

- Sigur, mascota lor. Și, cum vă spuneam, nemaiavând provizii, au dat fuga, cu vântul în pupă, până la Istanbul - orice altă direcție fiind imposibilă.

- Și turcii ce-au spus când i-au văzut?

- Ce să spună? Au rămas ca la dentist! Cincisprezece nave mari și câteva mici se scufundaseră în furtuna aceea. Așa că „Mircea“ al nostru era un adevărat erou! Din ordinul sultanului, a avut cinstea să fie reparat pe cheltuiala lor.

- Extraordinar!...

- Extraordinar e că eroismul lor a fost mai mult decât un act de bravură. Tocmai în perioada aceea comandasem în străinătate un crucișător, trei torpiloare și trei canoniere, iar „Mircea“ a demonstrat, tuturor celor ce se îndoiau, că românul e bun marină. N-am să uit cuvintele generalului Gavrilescu, de la care am auzit eu întâmplarea aceasta, la aniversarea a 40 de ani de la eveniment: „Sfânt să-i rămână numele său și lemnul să nu-i mai putrezească niciodată!“ Și, într-adevăr, sfânt a rămas în inimile noastre și n-a putrezit, a ars la Galați, în al doilea război mondial. O parte din acest simbol se află și în emblema cargoului nostru, de sub bompești: un scut cu însemnele Basarabilor. Eh! poate așa a vrut Dumnezeu, să-mi încep și să-mi sfârșesc cariera sub semnele unui Basarab.

- Sub scutul lui, poate vrei să spui, îl corectă comandanțul.

Cu tot simțul umorului, de care nu ducea lipsă, de data aceasta bucătarul nu mai avea chef de glumit. Se ridică greoi și se îndreptă spre bucătărie, ascunzându-și ochii umezii. Avea, în ciuda vârstei - sau poate de aceea

- o nostalgia a faptelor trăite de el sau de alții. Și asta fiindcă le istorisea, ca și cum i s-ar fi întâmplat lui, și nu se știe dacă nu cumva chiar i se întâmplaseră, atât de vîi le păstra în minte. Când auzea râsete neîncrezătoare, spunea cu ciudă: „Ehe, ce știți voi?“, dar nu se supără, chiar de s-ar fi străduit. Pentru că, toți știau asta, Nea Pandele e făcut numai din curbe, nu are niciun colț, niciun vârf ascuțit în care să te îñțepi...

Ioan RUSU

Vila de protocol

- Mergeți acolo. O să vă placă. E o vilă de protocol a ministerului nostru.

Formează un număr de telefon:

- Alo! Domnul Șuteu. Uite, dragă, pe 7 august vine acolo un coleg de-al meu, un profesor de marcă, vezi să fie bine primit. Și, nu uita, pentru 20 august vin și eu cu soția și copilul. În rest... Cum?... Și de ce nu-l dai afară? Caută unul Tânăr, cu chef de muncă. Bine, bine. Noroc!

- N-am putut să mă faci un profesor de... dolari?

Râde, semn c-a gustat gluma.

38 de ani, cât am fost membru de sindicat, n-am fost niciodată în stațiune cu bilet de la ei. Acum m-am pricopsit cu bilete la Predeal, la o vilă de protocol, nr. 7.

Canicula era copleșitoare. Ajungem la 10 și 40'.

La informații turistice, ni se spune că vila nr. 7 e undeva aproape de Dâmbul Morii. Mai bine coboram la Brașov. Luăm un taxi, care-mi cere până acolo cam cât am dat la tren de la Galați până aici. N-avem încotro, și plecăm. După câteva serpentine, cu urcușuri și coborâșuri, ajungem în fața unei porți ferecate. Mă uit mai atent și văd un soldat care patrula prin interior. Asta e. Într-adevăr, o vilă de protocol trebuie să fie pașită. Îl întreb pe soldat dacă e vila 7. Îmi confirmă. Îi cer să-l anunțe pe administrator. Se întoarce și ne spune că vine imediat. Evident, e vorba de imediatul ospătarilor. Soarele devine insuportabil. Și suntem la munte. Ce-o fi la Galați? În sfârșit, cu un mers sfidător de agale, sosește un individ desprins parcă din schița lui Caragiale, Căldură mare.

- Asta e vila nr. 7?

- Da.

- Avem cazare pentru o săptămână aici.

- De unde veniți?

- De la Galați.

- Nu. Vă întrebam din partea cui?

- A Ministerului Educației Naționale. Asta nu e vila de protocol a acestui minister?

- Nu. Asta e vilă de protocol, dar a Guvernului. Vedeți că la vreo doi kilometri este o vilă, tot nr. 7, unde e administrator domnul Munteanu. Poate aceea e cea pe care o căutați.

Am plecat, de data aceasta pe jos. Am luat în spinare bagajele, și hai înapoi spre Predeal, să căutăm vila 7. Pe drum îmi veneau fel de fel de gânduri, comparații, reflecții care mai de care mai amare. Care o fi diferența între democrație și comunism? Și atunci, ca și acum (sau invers), mai marii zilei stau în spatele porților ferecate, cu pază și slugi. Ce să mai vorbim. Mi se făcuse lehamite. Opresc la un popas, beau o bere și o întreb pe vânzătoare dacă e departe podețul de lemn peste care trebuie să trecem pentru a ajunge la vila 7 (singurul de altfel din zonă). Ne liniștește, spunându-ne că mai sunt vreo cinci sute de metri. Iau mai cu nădejde bagajele, cu convingerea fermă că, în sfârșit, am ajuns. La podeț, facem la stânga, intrăm într-o pădure și vedem, printre brazii seculari, o mândrețe de vilă. Pare a fi cea căutată. Asta da vilă de protocol. Când să ne apropiem, ne întâmpină vreo trei câini, pechinezii, caniși, în urma căror venea agale un ditamai câine lup. O namilă de femeie, care în atari împrejurări n-o poți asemăna decât cu mama pădurii, încerca să-i domolească.

- Bucuroși de oaspeți?

- Da, de ce nu? Poftiți!

- Noi am vrea, dar știți... și priveam semnificativ către câini.

- No, nu-i nimica... Ei sunt mai mult gălăgioși, dar nu mușcă. Îs învățați cu oamenii.

- Aici e vila 7?

- Aici.

- Noi avem cazare pentru o săptămână la vila 7.

- Nu cred.

- Uitați-vă aici. Scăd adresa de la Ministerul Educației Naționale, și i-o arăt.

- Da, aşa este. Aveți dreptate, numai că vila asta e proprietate particulară. E a unui arab.

- Cum? Nu e asta vila pe care o căutăm?

- Nu, domnule!

Simt că înnebunesc. Îi cer permisiunea să ne

așezăm pe un scaun, să ne odihnim puțin. Ne întreabă de unde venim.

- De la Galați.

- Și eu sunt moldoveancă. Din Fălticeni.

- Și cum ați nimerit aici?

- După soțu', care a făcut armata prin părțile noastre.

- Și aici, la vila arabului?

- Noi am lucrat aici înainte de '89. După aceea a mai funcționat puțin și, acum câțiva ani, a cumpărat-o arabul cu 100 de milioane. Pomană. Noi am fi dat mai mult, dar n-au vrut să ne-o vândă. Acum el o închiriază cu 300 de dolari la arabițoi lui.

- Da', el stă în România?

- Vorba vine. Trăiește cu o româncă. Are un apartament în București, și se ocupă cu afaceri. Vine din când în când pe aici. Are două mașini. Una e aici, în garaj. Ne-o arată. Un superb jeep roșu metalizat. Cu cealaltă, un Mercedes decapotabil, umblă acum, vara.

- Dar vila e spațioasă?

- Poftiți de-o vedeță. Are două nivele. La fiecare, baie, WC, dormitor, sufragerie, salon pentru protocol, terasă. Lux, de ți-e milă să calci. 100 de milioane. În oraș se vând apartamente, cu două camere, cu sute de milioane, și aici, asemenea vilă, cu mai nimic.

- Nu ne vindem țara... cu totul, numai bucăți din ea, iar românii devin slugile străinilor, în propria lor țară.

În timp ce admiram confortul, disponerea camerelor, priveliștea ce se deschidea de pe terasă, îi cer permisiunea doamnei să mă lase să dau un telefon, poate ies din încurcătură.

- Vă rog!

Încerc să prind ministerul. Nu prea cred în șansa mea, mai ales că e sămbătă, și ora 12,30, totuși răspunde o secretară.

- Alo! Ministerul?

- Da!

- Cu domnul Cătălin Săpătoru.

- Momentan nu e aici. Dar care-i problema?

Îi relatez pe scurte despre ce e vorba, și-mi spune că nu mă poate ajuta. Să revin peste o oră. Între timp, vine soțul doamnei. Un tip cam ațos. Lucrează în turism de mult timp, și știe toate dedesubturile, căruia îi relatează toată tărășenia, de la capăt. După ce mă ascultă ca un sfinx (este exact opusul doamnei), îmi spune că există vila 7, care este de protocol, a Ministerului Educației Naționale, dar că ea se află în Tabăra de la Predeal, și că aici îl găsim pe domnul Șuteu. Îmi vine inima la loc. Am mers aiurea cu taxiul la Dâmbu Morii, am venit pe jos doi kilometri, am cheltuit și niște bani, și abia acum suntem pe drumul cel bun. Am pierdut vreo trei ore, am înfruntat canicula, și vila e la 10

minute de gară. În ciuda faptului că era grăbit, trebuie să meargă la o înmormântare la Brașov, la insistențele noastre și ale soției, dă un telefon la administratorul Șuteu, acesta confirmă faptul că suntem așteptați de când a venit trenul de Galați, și ne duce cu mașina înapoi la Predeal, în tabără. Mai dăm o dată contravalarea unei călătorii cu trenul Galați-Predeal, dar acum suntem siguri că vom ajunge la destinație. Vila nr. 7, Rândunica, ne aștepta. A fost o săptămână în care am fost singurii locatari ai ei, nestingherindu-ne nimeni, cu toate că celealte vile explodau de exuberanță copiilor ce le ocupau.

Ce vreți? Vilă de protocol!

Cornel Gingărasu

Cornel Gingărasu

Crenguta Claudia SANDU

Anca se privea în oglindă, avea cearcăne care nu îi plăceau. Nu ajungea în pat în ultima vreme decât după miezul nopții, nu avea cum să prindă mai multe ore pentru odihnă. Atâtea de făcut: un magazin de

gestionat, un copil de crescut, un apartament de întreținut, o căsnicie în care trebuia să mențină flacără vie... Ultimele săptămâni fuseseră atât de aglomerate, încât a trebuit să meargă cu câteva ore mai din timp la magazin în fiecare zi.

De obicei era acolo la 8.30-8.45 dimineața, chiar și în weekend pentru că era criză și nu își permitea să închidă magazinul în weekenduri. Dar, de peste două săptămâni mergea de dimineață de la 6 pentru că avea nevoie să aranjeze marfa și era singură. Nu își permitea să aibă un ajutor. Mai venea soțul și el când putea și o mai ajuta. Avea un magazin de confecții pe care le aducea din România. Trăea acum într-un mic oraș din Austria pentru că viața o adusese în această țară.

Prima oară a călătorit în Austria în urmă cu peste 15 de ani într-o călătorie de afaceri. Lucra atunci pentru o multinnațională din București și avea perspective mărete de avansare, un salariu foarte bun, mobil și mașină de serviciu, numai că trebuia să fie la birou de la 9 dimineața până la 9 seara, iar munca niciodată nu se termina la finalul zilei, deși muncea pe brânci.

În perioada aceea, de multe ori, munca era prietena ei cea mai bună inclusiv în weekenduri. Pe atunci, și-a zis că trebuie să suporte regimul acela pentru că nu avea nimic în marele oraș. Știa că o angajaseră mai mult pentru că vorbea germană și

Povestiri de pe planeta Venus

SURPRIZE PLĂCUTE

ngleza foarte bine.

Familia ei era dintr-un mic sat din Transilvania și aveau sânge de sași în vine. După Revoluție când mulți vecini plecasea în Germania, ea a vrut doar să ajungă să studieze în București. Iar după terminarea facultății, evident de limba germană, și-a dorit să rămână în marele oraș. Nu mai dorea să se întoarcă acasă decât în vacanțe.

Visul ei era să îi mute și pe ai ei în București cu timpul. Știa că era o provocare, nu numai partea financiară, pentru că presupunea să aibă bani pentru un apartament, ci partea cea mai grea era să îi convingă, dar știa că asta venea în timp.

După cinci ani în marea multinnațională a reușit să își cumpere un apartament de două camere într-o zonă relativ centrală, la etajul 5 din 10 și a fost foarte fericită!

S-a mutat și în primele luni, a dormit pe o saltea în sacul de dormit înconjurate de lucrurile ei, două geamantane pline de haine în general și un radio-casetofon vechi. A reușit să mobilizeze complet apartamentul de abia într-un an de zile și când au venit ai ei la ea să vadă despre ce e vorba încă nu avea canapea în sufragerie, au trebuit să stea pe scaunele din bucătărie ca să se uite la televizor. Ea dormea pe jos ca ei să poată dormi în pat, dar ce bine îi era!... Nu mai plătea chirie ceea ce pentru ea era important!

După încă 6 luni de la vizita alor ei, avea de toate, credea uneori că prea multe, mai ales prin bucătărie. Îi plăcea să gătească, dar o făcea rar pentru că era mai mereu la slujbă. Obișnuia să își comande ceva de mâncare după-amiaza ca să mănânce ceva cald, dar de cele mai multe ori se întâmpla să rămână nemâncată.

Fusese foarte fericită să aibă apătamentul ei în București. Nu i se păruse că fusese greu pentru că îi plăcea mult ce făcea. Cam atunci a fost și prima călătorie de afaceri în afara țării și a fost foarte încântată că a fost trimisă ea. Trebuia să stea patru zile. Atunci a avut timp să vadă Viena.

Așa l-a cunoscut pe El. Pe Markus. Era muzician. Cânta într-o orchestră și a luat-o și a plimbat-o prin tot orașul să-i arate locurile lui preferate. S-a îndrăgostit de el! Niciodată nu mai fusese îndrăgostită, nici măcar la grădiniță sau în școală generală și asta a cam dat-o

peste cap! Aşa a început să facă o pasiune pentru Austria și mai ales pentru el, pentru Markus.

Călătoarea acolo de câte ori avea ocazia ca să îl întâlnescă. Își împărtea viața între România și Austria și era foarte fericită. Când a împlinit 40 de ani a constatat că vrea să își împartă viața cu el și că trebuie să lase slujba și tot ce avea în țară, părinți și prietenii pentru că el nu dorea să plece din Austria.

Și-a închiriat apartamentul din București și a plecat cu două greamantane. Avea economii suficiente pentru un an sau doi ca să înceapă o viață nouă alături de el. Așa s-au mutat împreună și a fost minunat la început, dar după un timp, ea a crezut că e timpul să aibă un copil, dar el a avut altă părere și atunci a plecat de la el. I-a spus că pleacă înapoi acasă pentru că făcuse rost de o slujbă foarte bună, dar s-a mutat doar în altă localitate în apropiere.

A închiriat o cameră mică pentru şase luni și a zis că ăsta e timpul în care ar putea să încerce să aibă o viață pe cont propriu în Austria. S-a angajat ca vânzătoare part-time la magazinul de pantofi cel mai aglomerat din oraș și la o cafenea în apropiere ca chelneriță. Dar după un timp a obținut slujba cu normă întreagă la magazin și mergea numai câteva ore în weekend la cafenea. Nu putea renunța pentru că avea nevoie de ceva bani în plus, se gândeau că în timp să deschidă un magazin.

Nu-i fusese ușor singură, dar muncea mult și față de munca de birou îi plăcea chiar mai mult pentru că venea în contact cu mulți oameni și făcea bani, destul cât să aibă o cameră mică cu toaletă și o bucătărie minusculă, să se întrețină și să meargă de două ori pe an acasă să își vadă părinții. Reușea să economisească chiar mai mult decât crezuse inițial.

Îi fusese foarte greu la început când a plecat de la Markus. Perioada aceea era încă speriată că se putea întâlni cu el pe stradă sau el ar fi putut să intre în magazinul în care lucra ea, pentru că el trăia numai la 20 km distanță și îi era teamă. Îl părăsise când încă îl iubea pentru că el refuzase să devină tatăl copilului ei.

Nu se mai gândise de mult timp la trecut, îmbătrânea și devinea sentimentală. Avea 53 de ani, un soț cu 10 ani mai Tânăr și o fetiță de 5 ani. și erau motivele ei pentru care să fie fericită în fiecare zi. Viața îi făcuse surprize plăcute când nu se mai aştepta.

De Tobias nu a mai putut scăpa. Si e bine că el a crezut în ei. Ea nu crezuse pentru că fusese atât de dezamăgită de Markus care era mai mare decât ea cu cinci ani, deci se prepupune și matur și o făcuse atât de mult să sufere!

Când Tobias a apărut în viața ei a crezut că e doar

un bărbat mai Tânăr care vrea să aibă sex cu o femeie mai în vîrstă ca să aibă ce povesti duminica cu prietenii la o bere, dar nu a fost aşa!

A apărut la cafenea curând după aniversarea ei de 45 de ani. Îl vedea des acolo. I-a cerut numărul de telefon de când a venit prima oară. Apoi a venit să își cumpere pantofi în magazinul unde ea lucra. Până la urmă i-a cedat. S-a gândit că o va lăsa în pace repede. Îl plăcea, dar inima ei era prea rănită ca să iubească din nou. Markus fusese marea dragoste...ea nu iubea cu jumătăți de măsură, iubea pentru totdeuna!

Trecuseră cinci ani de când plecase de la Markus și unii dintre cei mai frumoși din viața ei. Își acceptase singurătatea și făcea ceva bani și se bucura de viață aşa cum era ea, câteodată mai bună, câteodată mai rea.

Dar Tobias era altfel decât Markus și după trei luni de relație a rugat-o să se mute cu el. Nici nu a vrut să audă la început. I-a și spus: *O să te saturi repede de mine! O să vrei una mai Tânără și o să mă lași și nu o să am nici unde să stau...* dar după trei luni a acceptat.

Tobias locuia într-un apartament mic cu două dormitoare, dar oricum mai mare decât cămaruța ei. Acolo aveau să conceapă copilul. Cea mai mare surpriză a vieții ei! Avea deja 46 de ani și s-a gândit după două luni în care ciclul nu i-a mai venit că e vorba de menopauză. și-a dat seama de-abia când era însărcinată în cinci luni că va fi mănică. Într-o zi la duș, i s-a părut că burtica ei dintotdeauna a cam luat amploare și are o formă mai altfel.

A doua zi dimineața a făcut trei teste și toate au ieșit pozitive. Nu-i venea să credă! Era foarte fericită! Abandonase de mult timp ideea. Nici nu-i spusește lui Tobias vreodată că vrea un copil pentru că avea peste 45 de ani când l-a cunoscut și s-a gândit că o să râdă de ea!

Vizita la medic a confirmat că aveau să devină părinți curând. I-a spus lui Tobias care a fost extrem de încântat și la o lună erau căsătoriți. Trecuseră cinci ani minunați în care crescuseră împreună o fetiță superbă, iar ea întinerise alături de ei.

Nu se mai gândise la Markus de mult timp, nu știa ce se mai întâmplase cu el și nici nu o interesa. A continuat să o sune după ce ea îl părăsise și să trimită mesaje anilor de-a rândul, de ziua ei, de Crăciun, de Anul Nou. Ea nu i-a mai răspuns niciodată!

Cât îl iubise, cât luptase pentru relația lor, câtă energie și pentru ce?...Dar tot dragostea o găsise din nou și dacă nu crezuse că va iubi din nou, ei bine se înșelase amarnic!

Constantin TĂNASE

UN EROU OFFSHORE (II)

„... a călărit tot Michigan-ul...”, „...să dai lovitura aia...”, „... pentru uitarea celor ce te apasă,” erau niște vorbe de-ale lui Cedric, „Spuse în vînt,” se străduia Leonte să reziste revenirii lor obsedante într-o memorie nelocuită încă de stafiile remușcărilor, regretelor și, mai cu seamă, ale muștrărilor de cuget. Toate acestea urmau să capete un oarecare înțeles după ce avea să o întâlnească pe *Miss Mabel Thompson* la ea acasă, în biroul ei somptuos.

„Vezi să nu te încurci,” l-a pus în gardă Abel, având în vedere, desigur, insuficienta-i aptitudine de a sesiza unele nuanțe ale limbii engleze. „Vreau să spun să nu apeși prea mult pe ss-urile finale ori, Doamne ferește, să adaugi vreun sunet și să iasă un alt înțeles,” insista el.

Unul din cei care pretindeau că l-ar fi văzut pe Leonte în carne și oase plimbându-se nestingherit pe străzile tot mai pustii ale orașului în declin jura că a auzit chiar din gura lui cum a fost prima întrevedere cu Miss Mabel Thompson, putred de bogată, fostă White, o fată săracă lipită pământului. Respectivul, neavând vreo pregătire sau vreo îndemnare în mânuirea cuvintelor, nici vreo pricere de povestitor, a trecut peste împrejurarea că amândoi s-au simțit stânjeniți cu toate că Miss Mabel era unsă cu toate alifiile, iar Leonte făcuse îndelungi repetiții în vederea aceluia eveniment. Pentru un observator perspicace aşa-ceva ar fi însemnat o adevărată mană cerească, un prilej propice de a analiza la nesfărșit cele mai întunecate detalii spre a desluși, într-o manieră personală- se înțelege, tâcul întâmplării.

Însă omul a spus și el ce știa: că Leonte a stat neclintit, atențând ca Lady să-i trimită

vorbă că ar vrea să-l vadă la față. Până una, alta, a rărit-o de tot cu *Miller's Bar*, mai exact - nu a mai călcat pe acolo, făcându-și veacul pe la *Wayne State University Library*, *Royal Oak Public Library* sau *Madison Height Public Library*, unde își petreceea timpul cu de-alde *Helen Lefkowitz Horovitz*, *Harper Lee*, *Edgar Allan Poe* și chiar cu *Mark Twain*. Printre rafturile ticsite cu tomuri de toate felurile nu exista riscul de a-și întuneca judecata cu vreun *Jameson* ori *Highland Park*, în schimb își putea pregăti în voe tactica abordării acelei femei, temută și respectată în egală măsură.

Nu și-a pus problema dacă interlocutoarea va crede vreo iota din ce urma să-i îndruge despre el și motivele aterizării în America. Ținta lui era să rostească un *speech* cap-coadă fără ezitări, să arate și ea să vadă cât era de precis și degajat în mișcări, cât de reținut în dezvăluirii, ce aptitudini se ascundeau sub înfățișarea-i ingenuă, ce minciuni sfrunțate putea debita sub formă de *to make a speech* și celelalte și celelalte.

„A fost din prima, domnule și a făcut-o pe babă,” spunea delatorul cel nepricoput în meseria de povestitor. Când secretarul, un fel de lacheu cu livrea, a înștiințat-o pe Lady Mabel că Mr. Charlie Evans se afla în antecameră, fiecare a înțeles în felul lui cum se prezenta situația. Pentru ea – el era omul potrivit, capabil de orice, în primul rând să ducă până la capăt ce avea de gând să înfăptuiască, pentru el - ea era găina cu ouă de aur și pentru nimic în lume nu trebuia să-i scape. Lacheul – secretar a intrat și a ieșit de câteva ori, ultima dată Lady Mabel poruncindu-i să nu fie deranjată. „Nimeni nu poate să spună că știe ce au discutat cei doi mai bine de trei ceasuri în spatele ușilor ferecate. Nu se știe nici dacă au rămas în acea încăpere numită de stăpână birou, mai degrabă salon în maniera secolului al XIX-lea. Zgripuroaică a adus meseriași tocmai de prin Oregon sau Nevada, Arizona sau Utah, cam aşa-ceva, de i-au făcut întrări-iesiri dintr-o cameră în alta încât niciodată nu știai unde se găsea. De altfel prea puțin contează ce și-au zis, pentru că n-au fost decât minciuni ...” Poate că ar mai fi

continuat, adăugând, printre altele, că Leonte a primit de la babă cheia uneia dintre intrările-iesirile secrete ca să aibă acces oricând, fără a fi văzut de personalul acelei hardughii. Însă ofițerul de la omucideri și-a spus că era suficient și că, în felul acela, lucrurile se clarificaseră. „Adică să înțeleg că nu vă mai interesează tipul?” „Nu mai este de competența noastră.” „Cum vine asta?” „Sustineți că ati văzut acest om?” „Cum vă văd și cum mă vedeați.” „Așadar trăiește.” „Și încă cum. Se plimbă nestingherit și nimeni nu-i spune nici dă-te mai încolo?” „Atunci înseamnă că nu l-au ucis.” Și pentru că l-a văzut oarecum nedumerit, la despărțire, în timp ce-și strângneau mâinile, un gest reflex, fără pic de afecțiune, ofițerul a ținut să sublinieze că ei se ocupau numai de omoruri.

Nici la *mandate* n-a avut parte de mai multă căldură. Un subinspector tinerel i-a notat doar numele sub care Leonte hălduia prin America: *Charlie Evans*. L-a scris cu creionul pe o filă ruptă dintr-un carnețel, a îngroșat literele celor două cuvinte și, privindu-și cu un soi de admirație opera, a rostit ca pentru el, ignorând semnele de nerăbdare ce se puteau ghici fără nicio dificultate pe figura prostă a delatorului: „Al dracului și Leonte ăsta. Auzi tu - Evans...”

„Până la urmă, cineva trebuie să aibă ac de cojocul d-lui Evans,” își zicea delatorul plecând de la *mandate* total dezamăgit de atitudinea autorităților din țara lui. Și s-a dus direct la „A.C.I.K.G.” unde, lăsând la o parte obișnuitele circumspecții, a fost primit cu brațele deschise, explicația aflându-se în faptul că delatorul era, nici mai mult, nici mai puțin decât omul *ORGANIZAȚIEI*. Așa o pleașcă nu avea cum să fie ignorată de agenții „A.C.I.K.G.” chiar dacă, sau cu atât mai mult, delatorul ar fi fost o momeală de-a inamicului. Așadar l-au primit cât se poate de cordial, încălcând înadins protocolul aplicabil în asemenea situații, spre a-și spori încrederea în viitorii lui parteneri care, la o adică, n-ar fi șovăit nicio clipă să apese pe trăgaciul unui pistol cu amortizor sau fără, depinde de situație, spre a-l șterge definitiv din evidențele acestei lumi.

Nici el n-a fost mai prejos. Nu le-a ascuns nimic din ceea ce ar fi părut tuturor lucruri de cel mai mare interes și, prin urmare, strict confidențiale, cum ar fi că *ORGANIZAȚIA* a investit foarte mult în cazul Leonte Rogozan alias Charlie Evans. „Mai mult decât în cazul *Lady Mabel* sau *Miss Mabel*, cum apare prin dosarele voastre?” s-a interesat cel ce avea să fie omul de legătură din partea „A.C.I.K.G.”-ului în

cazul perfectării vreunei înțelegeri, se înțelege - nescrisă. Ca în multe alte împrejurări similare, răspunsul nu interesa pe nimeni, iar întrebarea a fost pusă ca un fel de avertisment că ei știau deja foarte multe și a le servi niște firmituri ar fi fost din partea lui (a delatorului) o naivitate și totodată un risc asumat.

„Sigur că da,” s-a văzut el silit să admită. „Sigur - cele două dosare coincid, se confundă pe undeva, însă fiecare a pornit de la...” și din nou s-a pomenit întrerupt de cei pe care și-i închipuia muți de uimire în fața dezvăluirilor lui, încât, dintr-o dată, aproape intempestiv, i-a încolțit gândul că mai bine s-ar fi încurcat cu Miss Mabel sau chiar cu Leonte, așa imatur cum îl considerau unii. Însă după ce le-a spus prețul acelei vânzări, împreună cu specificația că nu era negociabil, motivul fiind prea bine cunoscut de potențialii parteneri, iar aceștia l-au acceptat într-o manieră rafinată și elegantă, a făcut primii pași pe o cale bătătorită de alții, de când lumea și de când omul a intrat în competiție cu alt om.

De la început „A.C.I.K.G.”-ul a vrut să știe pe cine și pe ce se puteau baza în acea tărășenie. Răspunsul a venit simultan confirmării transferului electronic a sumei convenite: pe tot. „Secretarul – lacheu, camerista, bucătăreasa, șoferul, omul de curte și avocatul madamei sunt oamenii noștri. Avem aparatură și dispozitive de ultimă generație, instalate în punctele cheie...” „Dar încă nu se știe ce pun la cale cei doi,” a remarcat sarcastic agentul „A.C.I.K.G.”-ist.

Și nici n-aveau să afle până ce nu vor ieși la iveală primele semne ale devalorizării conturilor *ORGANIZAȚIEI*, dar și atunci nu vor fi decât niște palide bănuieri.

Între timp, Tânărul Charlie Evans a intrat de-a binele în grăbiile respectabilei doamne Mabel, încât într-o zi, lăsând garda jos, cum se spune, a pomenit în treacăt, cu un fel de nostalgie, despre „Cedric al ei.”

„Al ei pe deplin și pe de-a-ntregul,” i-a confirmat Abel când s-a dus într-o seară la Miller's Bar în mod special pentru asta și, ca să nu bată la ochi, dar și pentru a evoca amintiri ce i-au marcat pe amândoi, ce-i drept – în mod diferit, Leonte a comandat un *Arizona Ice Tea Lemon* din care a început să bea puțin câte puțin, vădit fără chef și placere și un *Highland Park* fără ghiață ori sifon, pe care l-a pus deoparte ca și cum s-ar fi așteptat ca moș Cedric să apară dintr-o clipă în alta.

(Va urma)

Nicolae BACALBAȘA

150 de metri de peliculă

Trăim într-o țară în care istoria a fost pe rând sechestrată de cei ce au stăpânit-o, stăpânitorii de dinăuntru și mai ales de dinafară, o țară în care poporul transformat în populație a devenit din

român UE-ist și NATO-ist și în care sângele celor ce au apărat-o cu bună credință nu are valoare comercială și deci nici morală. Că nu e cool....

Totuși, pentru cei puțini ce au refuzat această cale a sibaritismului nesimțit și amnezic, orice fereastră deschisă spre un trecut din care știm puține, orice dezvăluire este un eveniment.

Pentru mine, un astfel de eveniment a fost descoperirea într-un anticariat a memorilor unui ilustru cineast de război, cel mai decorat dintre cineastii de război a S.U.A., care a participat la misiuni aeriene de risc extrem și a continuat să activeze în armata americană și după al doilea război mondial.

Memoriile lui Jerry J. Joswick „Combat cameraman” au fost publicate de către Chilton Company din Philadelphia, S.U.A. la sfârșitul deceniului cinci al secolului trecut.

Aceste memori evocă și un celebru raid aerian efectuat deasupra României, bombardarea instalațiilor petroliere de pe Valea Prahovei, atac masiv la joasă înălțime, efectuat la 1 august 1943.

La raid au participat mai mulți fotografi militari, Joswick a fost singurul care a supraviețuit într-un avion ciuruit de proiectile dar funcțional.

Noi plătim și astăzi bombardamentele americane de pe Valea Prahovei: pânza freatică din zonă este și astăzi contaminată de o imensă cantitate de petrol.

Ce a însemnat raidul pentru americani?

Citez din Joswick:

„A fost cea mai mare catastrofă din toată istoria forțelor aeriene ale S.U.A.. Din căte știu am pierdut cam o sută de bombardiere și vreo mie de oameni. Cifrele oficiale sunt mult mai mici: 540 morți sau dispăruti, 54 răniți, 200

prizonieri, 79 internați în Turcia.

Din cele 178 aparate ce trebuiau să participe, unul nu a reușit să pornească, 3 s-au zdrobotit la decolare, 11 au făcut cale întoarsă. Deasupra Ploieștiului au ajuns 163 avioane din care au fost pierdute 54.

Producția de petrol a rafinăriilor bombardate a scăzut la o treime dar a fost normalizată în două luni”.

A fost un atac absolut atipic, pentru evitarea radarelor germane avioanelor li s-a impus să zboare la zece metri înălțime (ceea ce pentru niște avioane de treizeci de tone însemna riscul în caz de gol de aer să lovească pământul, iar în caz de dificultăți mecanice să nu aibă timp de reacție) deși până la acea dată coborârea la 60 de metri de sol era considerată infracțiune și interzisă.

Formația zbura strâns, distanța între aripile diverselor avioane fiind de 7-8 metri. Era un zbor de opt ore dus, opt ore întors. Se zbura deasupra mării și a munților Pind.

Deși dotate cu rezervoare suplimentare, multe avioane n-au mai reușit să ajungă în Libia de unde decolaseră datorită epuizării carburantului. Destule s-au prăbușit în mare.

Au fost câteva lucruri tulburătoare legate de raid.

Rafinăriile americane, deși figurau pe planul de bombardare nu au fost distruse. Prin eroare de identificare a țintei.....

Românii îi așteptau pe americani. Fuseseră înștiințați de către spionajul nostru prin agentura acestuia din Turcia.

Unii au spus că piloții au fost vânduți contra informațiilor detaliate asupra unei baze de aviație germane din sudul Franței unde se antrenau și piloții de bombardiere maghiari. Schimb care a avut ca supliment date despre fortificațiile zidului de apărare german de pe țărmul Atlanticului.

Se susținea și că americanii, printr-un raid eşuat, vroiau să-i închidă gura lui Churchill privind al doilea front din Europa. Așa se explică că s-a interzis categoric participarea englezilor sub orice formă la această acțiune militară.

Să fi știut românii și alte date mai precise, detalii tehnice?

Oricum cu puțin timp înainte de raid, românii au cumpărat pe bani grei din Elveția tunuri și mitraliere antiaeriene Erlikon, eficiente pentru ținte ce zburau la joasă înălțime.

Se pare că s-ar fi știut nu numai înălțimea de zbor ci și ruta astfel că stații de alarmare precoce au fost plasate chiar la prezumata (și reala) zonă de intrare a flotilei aeriene pe teritoriul României.

Din ce a filmat cu camera cinematografică ținută

în mâna și de la aparatele fotografice fixate pe aripile a șase bombardiere ce au supraviețuit, Joswick a obținut 150 de metri de peliculă foto.

El a cerut ca filmările să fie făcute publice.

Nici măcar la analiza raidului la Pentagon, la care cineastul a participat, filmările nu au fost prezentate integral.

Reproducem din cartea sa impresiile lui J. Joswick din timpul atacului aerian de zi din 1 august 1943. În paranteză sunt comentarii și precizări ale traducătorului:

„Generalul Ent și colonelul Compton (conducători ai flotei aeriene) au trecut peste punctul de vedere al navigatorului, un Tânăr sublocotenent, care identificase corect Târgoviște (navigatorul șef, căpitanul Anderson, s-a prăbușit cu avionul în mare pe parcursul accesului, lângă insula Corfu) susținând că se aflau deasupra Floreștiului. Ei au îndreptat pe baza acestei greșeli avioanele spre București ajungând deasupra suburbilor sale. Astfel, la București, statul major german și român au fost alarmati (de fapt alarmarea s-a făcut cu mult timp înainte) și întreaga aviație de vânătoare din Balcani a fost ridicată în aer. În câteva clipe patru sute de avioane de vânătoare erau gata să decoleze, majoritatea cu aviatori germani și italieni și câteva probabil cu români despre care se spunea că se săturaseră de război.

Nepătând să găsi rafinăria ce îi revinea grupului său de avioane, generalul Ent a ordonat să fie atacate „obiective secundare” (în ciuda acestui eșec major generalul Ent și colonelul Compton au fost recompensați cu Distinguished Service Cross iar Tânărul navigator nu a fost decorat).

Vedeam turnurile de cracare și coșurile rafinăriilor. Am pornit aparatele montate pe aripile avionului și am început să filmez cu camera mobilă. Am văzut, oricât ar părea de incredibil, un stog de fân deschizându-se și apărând patru mitraliere în funcție. Pe măsură ce înaintam pe alte câmpuri se deschideau căpițe și acoperișuri ale caselor și de acolo plecau spre cer mănușchiuri de trasoare. Întrucât zburau la foarte mică înălțime precizia tragerii era uluitoare și avionul nostru, Witch (Vrăjitoarea) a încasat o ploaie de proiectile.

La un moment dat, avionul s-a cabrat brutal. Am căzut pe podea și am văzut nevenindu-mi să cred fortărețe B-24 zburând cu toată viteza posibilă sub noi în direcția sud-vest. Își căutau prada. M-a cuprins un presentiment sumbru, undeva trebuia să fi avut loc o tragică eroare. La câțiva kilometri de primul nostru obiectiv ne-am abătut ușor pentru a mitralia două șiruri lungi de vagoane cisternă. Am lăsat în urmă un incendiu enorm. Al doilea bombardier din stânga noastră a agățat solul cu aripa, apoi fuzelajul a alunecat câteva sute de metri și a fost înghițit de o imensă explozie. Celelalte avioane și-au strâns rândurile.

Eram prelucrați metodnic de un mare număr de mitraliere camuflate cu grija la sol, la numai 10 metri dedesubt.

Lângă rafinării se vedea vreo 20 de baloane de

protecție ce se legăneau ușor. În stânga noastră un bombardier s-a năpustit asupra cablurilor lungi ce rețineau două baloane. Primul a cedat de parcă ar fi fost tăiat cu foarfeca. Cel de al doilea cablu a intrat în contact cu un motor exterior al avionului și aeronava a dispărut în vrie de-a lungul acestuia (ca un dop pe tirbușon) sfârșindu-se într-un ghem de foc și fum.

Antiaeriana a intrat în funcțiune. Zguduitul puternic al aeronavei m-a făcut să înțeleg că am fost loviți și noi.

Zburam deasupra unui mare număr de incendii aprinse de cei ce ne-au precedat. Si eram la numai zece metri înălțime!

Am văzut cum unul din avioane, ridicat de curentul ascendent produs de un imens rezervor în flăcări, s-a cabrat și s-a desfăcut într-o clipită în bucătele. Alte două avioane s-au prăbușit pe câmpurile din jur.

Lângă un bombardier care a aterizat ceva mai departe, un membru al echipajului, în picioare, ne saluta frânește agitându-și casca de zbor.

În fața noastră un B-24 cu un rezervor din aripă în flăcări a zburat spre obiectiv, a lansat bombe cu explozie întârziată și a încercat să aterizeze pe patul unui curs de apă secat. Se pare că nu a văzut podul decât prea târziu când nu mai putea face nimic.

Am trecut la un moment dat printr-o perdea de flăcări înaltă de 20 de metri. Am scăpat vîi dar cu pielea ușor arsă și părul părlit. Cele cinci grupe de atac în care eram organizați erau complet dezarticulate. Bombardierele se încrucisau în rețea. În dreapta, în stânga, în față erau B-24 care ardeau, se prăbușeau sau erau înfășurate într-un linșoliu de aburi.

Mitralierele erau cu țeava înroșită. Coapsa unuia dintre mitraliori sănghera abundant prin țesătura distrusă a pantalonului.

Ne-am cabrat violent pentru a nu lovi hornurile de cărămidă de la Astra Română.

Ne-am lansat bombele deasupra celor două rafinării.

A trebuit să supraviețuim undelor de soc a exploziilor de sub noi. A trebuit să supraviețuim focului mitralierelor instalate pe acoperișul gării din Ploiești.

Timp de trei ore ne-am luptat cu avioanele de vânătoare. Cerul era plin. Erau Messerchmitt 109, Heinkel 111, Macchi, extrem de rapide.

Am tras fără încetare timp de trei ore.

Am ciuruit de gloanțe și un vechi avion biplan de la începuturile aviației ce s-a rotit lent în jurul axei în cădere înainte să ia foc și să dispară.

Cei ce au rămas la rasul solului au avut mai multe șanse de a supraviețui aviației de vânătoare. Atacându-le, câteva avioane de vânătoare s-au înfăptuit în sol. Dar majoritatea bombardierelor au trebuit să se ridice la înălțime căci majoritatea erau vătămate. Aproape cu toții se tărau. Se grupaseră în grupuri mari de schilozi ce mergeau cu viteză mică dar cumulau mare putere de foc. Aproape tot ce era de prisos fusese aruncat peste bord.

Nona Tatiana Ciofu

Ai căzut
cum au alunecat și alții
pe clapele pianului
unde ea își măsoară
lungimea degetelor.

Sub albul pereților
se află adevarul ei
îngălbenit și pătat
de adevarul lui.

Sub picioarele ei
stau cărțile lui
și astfel
pare mai înaltă.

În rest,
un pact tacit
între praful de pe mobilă
și pantofii lui
care nu spun niciodată
pe unde au umblat.

M-ai citi întreagă
ca pe un ziar vechi, de curiozitate,
dar cum m-ai atinge
m-aș risipi.

Pielea mea
un semn de aer
aruncată peste umărul bărbăților de formă.

Râd zgomotos
să sperii vrăbiile din părul tău ciufulit
să știi
că sunt.

Mă târasc
spre locul unde
iubesc înșelând
urmele luminii prin care treci.

Car vina
și neliniștea
din visul în care se făcea
că eram femeia aceea
de care te temi
că îți alunecă printre degete
și pe care a-i ascunde-o
ca pe o jucărie furată.

Ea nu mai este.
Închisă în cartea lui
rămâne.

Săruta închipuirea
ca pe icoane,
ca pe inimi
în care să intre
păsările cerului
și demonii
să încapă
secundele
prinse cu harponul.

Măsura

întinderile arse la margini
și diametrul patului
la care visează
în el o femeie adevărată,
plimbându-și goliciunea
din irișă în afară,
zbătându-se ca un pește
sub greutatea lui,
în nopțile care nu mai vin.
Își rodea unghiile gândind
cum să aşeze
sensul într-un punct
de unde să nu i-l ia nimeni,
să poată dormi liniștit
cu ferestrele deschise.

Am învățat să-i recunosc urma,
mușcăturile nesemnate
și dâra de piei schimbate.

Astfel

am prins sub călcâi
creatura.
De atunci
ne citim gândurile,
și, pentru că
și-a înghițit veninul
scuipând apoi limba,
am grija
să nu-mi las niciodată
toată greutatea
pe piciorul drept.

Când luna se va tăvăli
în așternutul neatins,
ea își va pierde echilibrul.
Îi va striga
numele
și trenul va trece
prin părul ei ud
fără să opreasă.

Îmi apară
printre pietrele drumului,
în dreptul fântânii,
apoi lângă salcâm,
de parcă ai fi mort
și-ai vrea să nu uit
cum tăiam zăpada,
cărând neîmplinirea
ca pe un suflet greu
și singur.

O încunjoram bolborosind
ritualul despărțirii
de mine,
de sâmburele
care îmi rămăsese.

Angela Ribinciuc

Drumul spre noi

Întâmplările vieții, jocuri de noroc la care pot câștiga doar cei de prinși cu victoriile. Bucurii frânte în mici fărâme de tristețe care trec prin noi adunându-se toate în același pahar. Socluri pe care înlățăm și coborâm, deopotrivă, reperele faptelor noastre măsurate în deziluzii. De ce obosim, uneori? Pentru că uităm drumul spre noi, spre cubul de aer al fiecăruia, prin care supraviețuim cu începutul și sfârșitul fiecăruui vis. Partea noastră de vină - starea de repaos la marginea clipei cu mulțumirea celui aflat în mijlocul vârtejului. Ne baricadăm sufletul cu tot felul de întâmplări când, de fapt, n-am avea nevoie decât de sentimentul că o putem lua, de fiecare dată, de la capăt.

Distanțe și suflete

Distanța între tine și propriul tău interior - ca și cum am vorbi despre camere locuite de suflete. Suflete încăpătoare, suflete ordonate, suflete aerisite. Suflete singure. Întotdeauna, dincolo de aparențe. Fiecare, într-un fel sau altul, își recunoaște singurătatea și și-o poartă. Cu demnitate sau fără. Tipând sau tăcând. Între două anotimpuri, între două aşteptări ale aceleiași împliniri niciodată trăite deplin.

Dreptul fiecăruia de a-și apăra visul. Chiar dacă e atât de neverosimil, încât toți ceilalți sănătățile dinainte cât de puțin se poate din cât de mult am vrea să se poată. Însă nimeni nu știe niciodată lucrul acesta pentru sine.

Nu poți trăi decât pentru binele tău. Dar poți trăi pentru tine gândindu-te și la altcineva. Sunt lucruri pe care ai vrea să nu le uiți, pe care ai da orice să le poți lua cu tine. Numai că timpul le schimbă întâi puțin, apoi le diminuează intensitatea, transformându-le, mai târziu, în amintiri simple.

Cub de Înviere

V-ați gândit vreodată ce mare minune e viața? Câți am avut prilejul de a mulțumi îndeajuns pentru simplul fapt că avem acest drept: dreptul la viață? Dreptul de a începe o nouă zi ca pe un dar suprem. Dreptul de a iubi necondiționat. Dreptul de a fi fericit pentru orice lucru - bun sau rău.

Fiecare ducem cu noi măsura faptelor noastre. Și, mai devreme sau mai târziu, învățăm să deosebim lucrurile cu adevărat esențiale. Atunci, nimeni și nimic nu ne mai poate împiedica să le prețuim dar, în egală măsură, nu mai avem scuza celui care nu a știut acest lucru. Nu mai avem voie să greșim confundând dreptul la viață cu dreptul de a ne-o irosi, dacă tot ne-a fost dată.

Clipa aceea

Nici eu nu am crezut că vremea viselor n-a murit. Nici tu nu ai fi spus că urmează un anotimp al dezghețului. Ceea ce ni se-ntâmplă e atât de frumos încât și păsările ne-ar invidia puțin zborul împreună. Nimeni nu a știut să-mi vegheze nopțile mai bine decât tine. Nimeni nu mi-a dăruit mai multe bătăi de aripi transformate în bătăi de inimă. Și dacă e adevărat că iubirea durează doar o clipă, sunt fericită că nici astăzi clipa aceea n-a trecut.

Sufletul - prada unei noi încercări

Petalele nu dor niciodată

Când sufletul nu mai e singur, secundele se îngemănează. Clipa ta este și a lui. Amintirile comune au intensități egale. Gândul aleargă mai repede, încercând să cuprindă viitorul întreg. Cuvintele pot fi înlocuite cu petale. Acestea nu dor niciodată. Evadările în cea mai frumoasă realitate sunt dincolo de cuburi, într-un spațiu mai înalt și atât de rar accesibil.

Ideile înmuguresc printre gânduri, hrănite cu adevăruri ce dor și iubiri ce înalță. Echilibrul este o noțiune de care ne amintim atunci când îl pierdem și îl uităm după ce l-am găsit.

Nu cred că există om care să nu poată iubi. Există doar oameni care se tem de suferință și de aceea nu acceptă să-și lase pradă sufletul unei noi încercări. Ei trec astfel pe lângă o posibilă împlinire sau pe lângă un posibil eșec. Nimeni nu poate să dinainte când și cum se va sfârși o iubire, care va fi prețul și cine-l va plăti.

Nu cred că există om pe care dragostea să nu-l facă mai bun. Si mai frumos. Si-atunci, de ce ne închidem inima și refuzăm să primim lumina unei astfel de stări? Sunt oameni care ne pot schimba în bine. Nu finalitatea contează, cât transformarea din fiecare. Nu trebuie să aşteptăm o zi anume sau să ne programăm când să ne îndrăgostim. Trebuie doar să credem în puterea iubirii care ne ajută să fim noi.

Poemul pentru care ne-am născut

Liniștea mea are chipul tău. Lângă tine simt cum zilele trec cu folos. Învățăm să redevenim noi înșine prin tot ce iubim. Nimic nu-mi pare greu când gândul la tine îmi veghează fiecare clipă. Învățând ceea ce știu că-ți place voi fi mai aproape de sufletul tău. Limbajul universal al muzicii nu este deloc universal. El poate fi percepțat atât de diferit. Ascultându-ți degetele știu cel mai bine că și tu mă iubești. Viața este poemul pentru care ne-am născut. Pe care îl scriem cum știm noi mai bine. Uneori - de neînțeles pentru alții.

Cub pentru mama

Tăcerile tale

Ai știut să-mi transformi neliniștea și îndoielile în motive de siguranță. Cu tine am înțeles că binele nu obosește, iar dragostea nu ia o singură formă.

Tăcerile tale au miez de idei coapte, iar parfumul lor mi te păstrează în preajmă mereu. Nu cred că putem măsura în cuvinte tot ceea ce simțim, aşa cum nu cred nici că voi reuși să-ți mulțumesc pentru tot ce m-ai ajutat să descopăr. Pot doar să încerc să fac același lucru. Acum și mereu.

Despre mama nu am scris niciodată. Ea face parte din mine. E ca și cum aş vorbi despre un alter ego. Mai înțeleg și mai bun. Am ochii ei și zâmbetul ei. M-a învățat să prețuiesc această viață și pe Dumnezeu. E, poate, singurul om care nu m-a dezamăgit. Sunt lucruri pe care nu i le-am spus. Le simt mereu. Mama e omul pe care, avându-l mereu aproape, nu contenesc să-l admir. E minunea și binecuvântarea mea de fiecare zi. Liniștea mea are vocea ei, chipul și numele ei. Dincolo de cuvinte, dragostea pentru mama e în mine și crește cu fiecare nouă zi. Sunt un om cu adevărat norocos.

Ilie Matei

Fleacuri

Fără suspans și magie nu mai sunt povești
Vrăjit sunt de topica formelor ei trupești
Eu sunt mesagerul artei mersului pe jos
Pe lângă mine a crescut un arbore frumos.

De-o veșnicie, ceva numai decât aştept
La trupul ei puternic, falnicul meu piept
Un halou de ironie și de senzualitate
Pe un domeniu marcat de personalitate.

Mărunte fleacuri mă pot revela intens
Detaliile pot ascunde sau arăta un sens
Sunt bântuit de multe neîmpliniri mereu
Nu e oglindă să mă arate cum vreau eu.

Și rabd cu resemnare insultele murdare
Detaliile perspectivei mă interesează tare
Un lucru mărunț îmi întoarce viața pe dos
Nimic nu răsare la umbra unui copac fabulos.

Din adânci resorturi ale ființei mele scriu
Niciodată nu voi înceta duios copil să fiu
Zilnic mă îmbăt și eu cu sfere albe de săpun
La natură, adesea durerea eu mi-o spun.

Melancolie

În fiecare arbore se ascunde un lup
Ea folosește galeriile propriului trup
Prin preajma ta toate lucrurile ard
Tu fiind chiar fiul fabulosului hazard
Prin cetate halăduiesc lupii nomazi
Nu mai au sentimente păpușile de azi
Tu te îmbeți adesea cu melancolie
Și ție îți trebuie un dram de nebunie
În ea tu vrei să te scufunzi ca în mare
Cu acea grație a goliciunii originare

La tine stilul este azi un scop în sine
Ocolit te vezi ades de starea de bine
Oamenii nici nu știu ce abis duc în ei
Urechile ei sunt înțepate de cercei
Orașul e ca o vastă pubelă de gunoi
Tu știi că după, nu există nici un apoi.

Trecere

Pe învingător îl recunosc foarte ușor
Sufletul l-am îmblânzit cu acadele
Întotdeauna ia totul acel învingător
Am nodul în gât și capul mi-e în stele.

Mă regăsesc și eu în această deplasare
În provincie lucrurile nu s-au așezat
Există speranță, iluzie, timp și Soare
Tăcerea este discursul meu preferat.

Pe ascuțisul zilei calc cu tălpile goale
Cuvinte puține vor să îmvețe de la mine
Fac analize pe diverse tipare raționale
De un fir de ată totul atârnă foarte bine.

Numele meu e transparent ca un geam
Umorul mi-e suprema formă de bunătate
Eu exprim ce rămâne, din tot ceea ce am
În spate port aceeași oboseală de păcate.

ALEXANDRU COCETOV

- actor la Teatrul Republican Muzical-Dramatic „B. P. Hasdeu” din Cahul, Republica Moldova.
- student, Limba și Literatura Română-Engleză, Facultatea Filologie și Istorie, Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu”, Cahul.
...2012 - 2013, moderator la dezbatările și conferințele organizate de Centrul „Pro-Europa”, Cahul;
...2013, moderator la Concursul Literar Raional „Gr. Vieru - acum și în veac”, Palatul de Cultură a orașului Cahul;
...2011, participare activă la Simpozionul Internațional „Români din afara granițelor țării. România - Moldova - Ucraina împreună spre Europa”
...2011, participare activă în cadrul Medalionului Literar Științific „Născuți sub steaua Eminescu - Gr. Vieru și Adrian Păunescu - o mare prietenie literară”, Cahul;
A publicat în reviste:
Revista literară BOEMA (Galați, România), Gazeta de Sud (Cahul, R. Moldova), Revista Dunărea (Reni, Ucraina), Sud-Vest (Reni, Ucraina).

Traduceri din dramaturgia universală

Teatru - „Este vorba de spectacole în care *actorii* reprezintă personaje pentru a fi privite din exterior (de către un public), într-un timp și spațiu limitat.”¹

Dramaturgia - „totalitatea operelor dramatice ale unui popor, ale unei epoci etc; arta de a scrie piese de teatru, de a le pune în scenă și de a le interpreta. Cele mai vechi elemente teatrale se întâlnesc în jocurile de copii și de tineri, în jocurile cu măști și în teatru păpușăresc, în obiceiurile legate de sărbătorile de iarnă sau în datinile legate de principalele momente ale vieții, acesta fiind ceremonialul de nuntă.”²

Va fi ceva ciudat, poate chiar și straniu, dacă vom vorbi despre „traduceri din dramaturgia universală” și nu vom menționa despre teatrul din Republica Moldova, actorii, piesele jucate ... căci, „încă în prima jumătate a sec. XIX-lea, adică înaintea apariției primelor piese în limba română, s-au pus în scenă, inițial în limbi străine, apoi în traduceri, lucrări din clasicii greci, francezi, unele dintre ele preluând veșmântul nostru național”.³ Din motiv că, **Teatru** a fost și va rămâne unul din cele mai mari *centre culturale*, care dezvoltă și va dezvolta dramaturgia națională cât și internațională. Cu aceasta, vestitul filosof, autor de opere lirice, epice, dramatice, Lucian Blaga, în privința dramei spunea următoarele: „Drama nu e completă fiind numai scrisă de un scriitor cu scop ca să fie citită, ci devine cu adevărat drama când se prezintă.” El mai adaugă: „ele trebuie astfel scrise, ca să poată fi și prezentate.”

În lucrarea de față doresc să prezint, câteva persoane (scriitori, dramaturgi, traducători), care la rândul lor au depus multă muncă, pentru a reda în scrierile lor armonia piesei redată de autor. Aici am inclus pe **G. Niculescu, Vl. Belistov, Al. Cosmescu, Igor Crețu și Mihai Prepelita**.

Cu factorul dramaturgiei, ne putem convinge în baza datelor din lucrarea lui **G. Niculescu**, „Viața lui V. Alecsandri”: „V. Alecsandri, ... va alege din repertoarele străine piese plăcute, lesne de jucat, și nu le va traduce mot-a-mot, ci le va localiza cu maiestrie în privirea gustului public...”

Nu pot să nu menționez, că unul din teatrele republicii noastre poartă numele acestui „mare scriitor”, și anume, Teatrul Național „V. Alecsandri” din mun. Bălți. Care, până acum este unul dintre cele mai mari teatre de pe teritoriul țării noastre. Mai mare, nu doar după clădire, sală... dar și după numărul de actori, spectacole jucate, montate.... având în trupa teatrală pe Mihai Volontir, Eufrosinia Volontir,

Mihai Răcilă, Ion Cotău, Ciprian Răcilă ...

În această cercetare, aş dori să menționez pe unii din traducători, care, după considerentul meu au avut o mare influență sau ampolare asupra traducerii piesei teatrale. Aș dori să încep cu traducătorul **C. Condrea**, care a adus în versiunea română comediiile lui Molier „Adevărul”, „Femeile savante”, piese ale dramaturgului spaniol Lope de Vega, unele tragedii a lui William Shakespeare, drama lui Victor Hugo „Regele se amuză”, „Hernani”, „Ruz Blas” și a. De ce, după părerea multor, **C. Condrea** a lucrat asupra operelor francezului? Cred, că unul din argumente este părerea marelui Eminescu, care considera „foarte necesar și folositor pentru cultura noastră de a cunoaște și valorifica opera genialului scriitor, poet și dramaturg francez, V. Hugo. Astfel, opera lui Hugo, a lăsat în literatura noastră o amprentă adâncă.” Si mai adaugă „această amprentă poate fi ușor sesizată, de exemplu, în „Alexandru Lăpușneanu” de C. Negruzzi, „Răzvan și Vidra” de B. P. Hasdeu”, „Despot-Vodă” de V. Alecsandri.”⁴

„Un loc de frunte în contextul tălmăcirii în română a lucrărilor dramatice îi revine traducătorului nostru **Vl. Belistov**, de sub a cărui pană au apărut în versiunea română tragedia lui W. Shakespeare „Romeo și Julieta”, tragediile lui P. Corneille și J. Racine, comediiile lui Plaut și Aristofan.”⁵

Un alt maestru исcusit al literelor, **Al. Cosmescu**, traducând drama „Ivanov” de A. Cehov, se transpune total în firea și în destinul tragic al personajului central, al acestui intelectual get-beget, care ajunge să conștientizeze situația lui de om de prisos într-un mediu în care cele mai nobile idealuri sunt sortite ratării.⁶

Faptul că în repertoriul său de traducere Al. Cosmescu a inclus mai mulți autori ruși își are explicațiile sale. El e determinat de atestarea în acea perioadă de un dictat al doctrinei „prieteniei de nezdruncinat” a popoarelor U.R.S.S...

Aici neapărat vom remarcă că, aducând în versiunea română operele marilor personalități ale literaturii ruse - Anton Cehov, Lev Tolstoi, Maxim Gorki - Alexandru Cosmescu și-a demonstrat tot talentul său artistic, dând dovadă de o bună cunoaștere a ambelor limbi, fapt care a favorizat în mare parte răsunetul larg

în inimile spectatorilor a pieselor tălmăcite.⁷

Tot pe acest drum, putem întâlni și pe **Igor Crețu**. Traducător și poet despre care, Mihai Cimpoi, academicianul RM scria „*I. Crețu este călătorul romantic prin atâtea tărâmuri exotice, care readuce farmecul lor într-un vers și într-o frază de proze puse în tipare clasistice, ale frumuseții eterne, prototipale, platonice (...) împărtășește deci credința că arta traducerii trebuie să se bazeze pe inspirație, temeinicia construcției și frumusețe, ca și arta în genere.*”

Igor Crețu, a dat traduceri de un înalt nivel artistic, circa 60 de volume din literatura universală, într-o limbă a cărei mlădiere și cursivitate îl învecinează cu miracole poetice populare. Traducerile din trilogia gorkiană *Copilăria* (1950) și *Universitățile mele* (1951) au fost urmate de *Fonul liniștit* (1955) și *Pământ desfelenit* (1962).⁸

El nu se oprește doar aici. A mai „tradus și poemul eroic georgian *Voinicul în piele de tigru* de Șota Rustaveli (1957, 1975, 1988, 1997), proză de Cehov, L. N. Tolstoi, A. Avercenko, poeme de A. Blok, F. Tiutcev.” De asemenea din creația dramatică universală, Cehov, 1999; *Un nebun pe acoperiș*. Proză umoristică universală (selecție și postfață), Ch., 1997; Rustaveli Șota, *Voinicul în piele de tigru*, Ch., 1997, §.a.⁹

Printre traduceri se mai enumeră și „Condică de reclamații”, „A plecat”, „Când ești în cearță cu soția”, „Discuție între un om și un câine”, „Brezoii”, „Vioara lui Rothschild”, „Ursul” și „Jubileu”.¹⁰

Și ultimul, care a rămas în lista noastră este **Mihai Prepelită** (nu să spunem ultimul, din motiv că nu mai sunt. Spun ultimul, căci am hotărât să scriu doar despre aceste persoane, și în lista lor, ultimul este dânsul).

Mihai Prepelită – poet, dramaturg, prozator, publicist și traducător. Membrul Uniunii Teatrale din Moldova, România și Rusia. Membru Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, România și Rusia, care reușește să publice câteva lucrări în rusă, engleză, franceză, germană, maghiară, slavonă, ucraineană și nu în ultimul rând română.

Lucrările sale, care redau dragostea față de neam, mamă, țară...limbă... sunt publicate și apreciate nu doar în Republica Moldovă, dar și în România (unde petrece majoritatea timpului său), Rusia (unde tot petrece multe luni ale anului), Germania, Italia.... Aceste publicății sunt: „Mama noastră - pasăre albastră”, „Peste carpați, peste cutremure”, „Necropole pentru suflet”, „Dialoguri de sânge”....¹¹, „Dincolo de ușa verde”, autor R. Ibrahimbekov, piesă în 3 acte; „Într-un oraș moldovenesc”, „Privighetoarea”, „O frunză de toamnă” de P. Koșel...

Acest om al teatrului, rămâne mereu smerit și calm, chiar, dacă obstacolele vieții îl copleșesc ca o furtună mare, el rămâne credincios și smerit.

Mihai Prepelită rămâne unul dintre acei contemporani, ale cărui piese sunt jucate chiar și de Teatru Republican Muzical - Dramatic din Cahul. Piesa „Doi plus unul și un cal”, care a fost montată de directorul Teatrului, Gheorghe Mândru, a avut un mare succes la public.

Tot aici pot veni cu o completare: în România a format o asociație în care a prezentat mai multe traduceri a dramaturgiei clasice. El declară, că: „Programul de

traduceri DramAcum a apărut ca o necesitate a răcordării dramaturgiei contemporane române și la principalele direcții din dramaturgia contemporană din limbile de mică circulație. Concomitent cu traducerile DramAcum au existat programe de traduceri din dramaturgia universală coordonate de Marian Popescu, Victor Scoradă prin Editura UNITEX, prin Actul Lecturii (Teatrul Act), precum și prin programele coordonate de Carmen Vioreanu. DramAcum, Teatru de urgență”.¹²

În concluzie putem spune că, teatrul a fost și va rămâne unda culturii naționale și internaționale. Nu poți reda această undă a culturii, decât prin teatru și actori. Căci ei trăiesc și retrăiesc ceea ce au pus pe hârtie scriitorii.

Adeseori, oamenii noștri de teatru, montând un spectacol de ultimă oră, apelează și la traducerile realizate în România, unde sunt bine cunoscute numele traducătorilor de lucrări dramatice D. Grigorescu, D. Suchianu, T. Moise și alții.

„Arta teatrală își are rădăcinile în trecutul îndepărtat, dar, prin eforturile oamenilor devotați de cultură, își păstrează uimitoare bine actualitatea și astăzi. La propagarea ei ar trebui să contribuie mai activ traducătorii noștri. Aducând versiunea românească a operele celor mai valoroși dramaturgi din diferite timpuri și țări de pe globul pământesc, ei vor izbuti în așa mod să îmbogățească spiritual societatea.”¹³

BIBLIOGRAFIA SELECTIVĂ:

1. Cartea pentru toți; A. P. Cehov, Pagini alese; Cartea moldovenească, Chișinău, 1960
2. Dictionarul scriitorilor români din Basarabia, Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu”, Tipografia centrală: Prut Internațional.
3. Mihai Prepelită, Bibliografie; Larisa Bulat, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2011.
4. Traducerea artistică și literatura contemporană, Cahul 2009; Ludmila Balțătu.
5. <http://ro.wikipedia.org/wiki/Teatru>
6. http://www.referat.ro/referate/Dramaturgia_4120.html
7. <http://dramacum.ro/Proiecte/traduceri.html>

Note:

¹ <http://ro.wikipedia.org/wiki/Teatru>

² http://www.referat.ro/referate/Dramaturgia_4120.html

³ Traducerea artistică și literatura contemporană, p. 62; Cahul, 2009; Ludmila Balțătu

⁴ Traducerea artistică și literatura contemporană, p. 64; Cahul, 2009; Ludmila Balțătu

⁵ Traducerea artistică și literatura contemporană, p. 63; Cahul, 2009; Ludmila Balțătu

⁶ Traducerea artistică și literatura contemporană, p. 65; Cahul, 2009; Ludmila Balțătu

⁷ Traducerea artistică și literatura contemporană, p. 66; Cahul, 2009; Ludmila Balțătu

⁸ Dictionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006; Igor Crețu, p. 152

⁹ Dictionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006; Igor Crețu, p. 152

¹⁰ Cartea pentru toți; A. P. Cehov, Pagini alese; Cartea moldovenească, Chișinău, 1960

¹¹ Dictionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006; Mihai Prepelită, p. 365-366

¹² <http://dramacum.ro/Proiecte/traduceri.html>

¹³ Traducerea artistică și literatura contemporană, p. 69; Cahul, 2009; Ludmila Balțătu

ACARETURILE din Galați ale schitului românesc PRODROMUL

DOCUMENTE INEDITE (II)

Pr. Eugen DRĂGOI

Continuăm publicarea documentelor inedite care se referă la casa-metoc din Galați a Schitului românesc Prodromul de la Sfântul Munte Athos și la monahii delegați a locui în aceasta. Unul din documente vădește preocuparea obștii monahale de la Prodromul de a atrage pelerinii români-basarabeni la schitul românesc, deoarece lipsindu-le informația despre existența acestuia, proschiniții se duc la alte mănăstiri. Se simțea lipsa unui reprezentant al schitului athonit în Basarabia care i-ar putea sfătuie unde să meargă atunci când ajung în Sfântul Munte. Inospitalitatea unor mănăstiri athonite arătată pelerinilor români îi păgubește sufletește pe aceștia, pe lângă faptul că un astfel de pelerinaj este costisitor din punct de vedere material. Intuim că la metocul din Galați poposeau mulți pelerini, de vreme ce un singur monah nu mai putea face față afluxului către și dinspre Sfântul Munte. De aceea, primului reprezentant al chinoviului athonit la Galați, monahul Eftimie (Iftimie), i se alătură, în primăvara anului 1867, monahul Hristofor Ioan. Prin 1870 cel care îndruma pelerinii români în metocul gălățean era monahul Daniil.

În legătură cu metocul din Galați, înțelegem din exprimarea diminutivă a egumenului prodromit („facire căsuții cei din Galați“; „mitocaul din Galați“) că acesta, inițial, nu era o casă spațioasă, ci o clădire modestă, dar destul cât să poată locui în ea doi monahi reprezentanți permanenți ai schitului român de la Athos, precum și alți pelerini, cum lasă a se înțelege alte documente și mărturii¹. În timp, construcției inițiale i se vor adăuga și alte camere, astfel că în 1929 metocul din str. Codreanu nr. 29 avea 10 camere cu sală².

La metocul din Galați primeau găzduire nu numai călugări sau clerici, în trecere către sau dinspre Orient, ci și mireni, îndeosebi pelerini în

Țara Sfântă sau la Muntele Athos. Astfel, în toamna anului 1871 poposesc la „părinții de la Metocul Sfântului Munte al Athonului“ din Galați Nicolae Sas din Gale și Ana Dimitrie Pavel din Seliștea Sibiului, ardeleni care porniseră în pelerinaj către Palestina. Aici „sunt povătuși de părintele Daniil, pe care-l cunoscuseră probabil prin alți pelerini, cum și unde să se opreasă în pelerinajul lor, ce trebuie să vadă, unde să se cazeze și alte lucruri folosite pentru un pelerin care merge pentru prima oară la Ierusalim. Tot părintele Daniil îi ajută să găsească vapor pentru plecare, să scoată pașapoartele, să care bagajele până la vapor și tot el îi sfătuiește ca ajunși la Tarigrad să «conacească la Mitocul Saraiului de la ruși», el cunoscând faptul că pelerinii erau primii cu dragoste aici după tradiția mănăstirilor bizantine și că acolo era mai ușor de cazat“³.

Redăm, în continuare alte două documente referitoare la metocul gălățean al schitului românesc Prodromul din Sf. Munte al Athosului.

DOCUMENTE

3

1867, aprilie 26. Scrisoare a egumenului Nifon al Schitului românesc Prodromul din Sfântul Munte Athos către episcopul Melchisedec Ștefănescu al Dunării de Jos, prin care arată neajunsurile cu care se confruntă pelerinii veniți la Athos din Basarabia și se recomandă monahul Hristofor Ioan pentru a se alătura monahului Iftimie în casa-metoc din Galați.

H(r)i)s(tos)au învieat!

Cu smerite metanii, închinându-ne, sărutăm
Preaosfințita blagoslovitoare, al nostru
Pre(a)milostiv stăpân,

Sfintele sărbători rugăm pe Milostivul Dumnezeu ca să fie de bine întru mulți și fericiți ani. Si după a Preaosf(in)tii V(oastre) dorință ca să ne bucurăm și noi și să mulțumim lui Dumnezeu.

Voiind a ști și pentru noi, cu smerenie vă facim

cunoscut cum că Bunul D(u)mnezeu, pentru rugăciunile Pre(a)osf(inției) V(oastre), ne ține în viață și sănătoși, petrecând aşa precum ne rânduiești Milostivul D(u)mn(e)zeu.

În iarna aceasta au venit mulți încinători de acolo, din Basarabia și pentru că noi n-am avut om acolo, ei s-au dus la alte mănăstiri; mai pre urmă au trecut și pre la noi, însă foarte struncinați (sic!) și scârbiți și ca cum bînuindu-ne și zicând de ce nu avem și noi un părinte acolo în Basarabia, măcar călăuză(ă) pentru ca să-i ducă cu bună rânduială în Sfântul Munte și la schitul nostru. La care tânguire, le-am găsit și noi dreptate. Fiindcă bieți încinători fac atâtă ostineală și cheltuială și trag atâtă ispite și străinătate și alții sănt săraci. Si în loc ca să să folosescă și să să mai ușurezi di păcate, ei să întorc bănuind⁴ și fără de nici un folos.

Pentru aceasta nu este cu dreptul ca patrioții(i) noștri să tragă la alte mănăstiri, ci să tragă aice, la nația lor, unde să pot folosi cu întălesul vorbii, din cari pricină să slăvește D(u)mn(e)zău, să folosești norodul și să cinstești patriea. //

Și din această pricina iarăș(i) luoăm îndrăzneală a vă supăra, rugându-vă dacă și Preosf(inția) V(oastră) îi găsi de cuviință acest lucru, adică precum ați avut bunătate a încovacare(a) căsuții cei din Galați, tot cu aceeași patrioticească și părintească dragoste să încovaci și umblarea unui părinte de ai noștri în Basarabia, ca pre încinătorii cari voiesc a veni în Sf(ân)tul Munte să-i aducă la schitul nostru.

Asămine și monahului Iftimie celu din Galați îi mai trimetim un părinte ca să-i fie de ajutori, că precum ne scrie, tare îi este greu săngur; nu poate să să ducă nicăire, ba încă am auzit că l-au și prădat.

Pentru aici(a)sta mai trimetim și pe aducătorul aceștii (scrisori). Totodată, rugându-vă ca să-i cunoaștii pre amăndoi, adică denpreună cu monahul Iftimie și pre monahul Hristofor și să le întăriți și Preosf(inția) V(oastră) mărturia (pe) care le-o dăm din parte(a) schitului.

Ei nu sănt atâtă de vrednici, însă sănt credincioși și călugăroși, pentru că noi mai mult ne păzim ca să nu dăm smintea lumii, decât să folosim casa, că precum videm de la stăpânire(a) ţării noastre nu esti nădejdi ca să ne mai înmulțască venitul. Si cu căt avem pănă acum nu să po(a)te ține schitul în bună stare. Pentru că deosăbit de toate cheltuielile părinților, dar avem și foarte multe întăriminări de toate națiile de oameni.

Noi, deși cu nevrednicie, dar vă avem întru pomenire întocmai cu Roznovanu⁵ și cu mitropolitul Sofronie⁶, ctitori(i) cei mari, fiindcă mitocaul din Galați acum în zilele Preasf(inției) V(oastre) și cu a

Preasf(inției) V(oastre) binecuvântare s-au înființat și nădăduim că în viață Preasf(inției) V(oastre) totdeauna va fi ocrotit și apărat. Iar mulțamire cuvenită pentru asămine lucru numai Unue D(u)mn(e)zeu Celui Atotputernic Îi este cu puțință și în lume(a) aceasta a vă dăruि cele de folos și în cealaltă după cum doriti.

Si cu aceste ne însămnam ai Preasf(inției) V(oastre) smeriți, plecați și întru tot supuși,

Nifon ieroshimonah, stariț, dimpreună cu tot soborul⁷.

4

1867, mai 31. Adresa nr. 281 a Episcopiei Dunării de Jos către protoiereul de Covurlui, prin care se comunică aprobarea chiriarhală de aezare la metocul din Galați al „Schitului român din Muntele Athos“ a monahului Hristofor Ioan, „pe lângă monahul Eftimie, mai înainte încovacat“.

După cererea ce ni-au făcut cuviosia sea, starețul schitului român din Muntele Athos, noi am încovacat monahului Hristofor Ioan, din acel schit, de a pitrece la metocul schitului din Galați, pe lângă monahul Eftimie, mai dinainte încovacat de noi a pitrece la acel metoc.

Drept care vi se comunică aceasta, punându-li-se în vedere a observa ca ii (ei, n. ns.), să se poarte cu cuviința cerută de tagma monahală⁸.

Note:

¹ La începutul anului 1870 monahul Ghelasie de la Schitul Prodromul din Sf. Munte Athos, aflat în vizită la mai multe mănăstiri din România și dorind să ajungă și la Kiev, solicită mijlocirea episcopului Melchisedec Ștefănescu al Dunării de Jos pentru a obține viza de la Consulatul rus. În aşteptarea acesteia (care nu a putut fi acordată întrucât pașaportul monahului era expirat) părintele Ghelasie locuia în casele-metoc din Galați al schitului. Cf. Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, fond Dosare generale, dosar nr. 906/1870, f. 1.

² Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, fond Dosare generale, dosar nr. 2324/1929-1930, f. 7.

³ Pr. drd. Cristinel Trandafir, Comentariu la un manuscris inedit despre un pelerinaj efectuat la Locurile Sfinte în 1870, aflat la Biblioteca Sfântului Sinod, în „Glasul Bisericii“, an. LXVII, nr. 4-6, aprilie-iunie 2008, p. 131. Este vorba de manuscrisul înregistrat sub nr. de inventar 5603/1960, cota II 224.

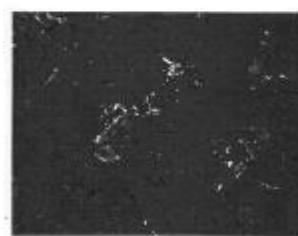
⁴ Aici cu sensul că se întorc cu îndoială față de cele văzute la unele mănăstiri și de felul cum sunt tratați în obștile monahale ale altor neamuri.

⁵ Este vorba de boierul moldovean Nicolae Rosetti Roznovanu (1794-1858), numit mare vîstiernic al Moldovei, în 1820, care a sprijinit comunitatea monahală românească de la Muntele Athos.

⁶ Sofronie Miclescu (1790-1861), mitropolit al Moldovei (1851-1860).

⁷ Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare generale, dosar nr. 698/1867, f. 2r-v.

⁸ Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare generale, dosar nr. 698/1867, f. 1.

Recenzie

Unduirea timpului

de Maria COGĂLNICEANU

Volumul de versuri „*Unduirea timpului*”, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2007, 138 de pagini, este o carte de poezie ca un *contrapunct* melodic al unei *toccate* de J.S. Bach, pe structura *polifonică* a preocupărilor, a deschiderilor elevate, arborescente ori a derivărilor adiacente, de-o diversitate și-o anvergură derutante

ale scriitoarei Maria Cogălniceanu: exeget al operei și al personalității lui Panait Istrati, „*haiducul*” literaturii de la mal de Dunăre, din Baldovinești și Comorofca, într-o perioadă de interdicție și „*tabu*”-uri suspecte ale unei ideologii compromise; cu călătorii până la Paris pentru a milita apoi într-o recunoaștere a talentului și a geniului creator al acestuia și cu speranța de a-i asigura un binemeritat loc în Istoria Literaturii Române și în manualele școlare; cu preocupări incitante de filosofie, materializate într-un dialog epistolar inedit cu marele și inegalabilul Constantin Noica.

Doamna Maria Cogălniceanu este și un cercetător al fenomenului cultural, în general, și literar, mai ales, cum se poate vedea din volumul „Reîntoarceri. Semnături celebre pe documente de arhivă”, Editura Zeit, Brăila, 2010, o excelentă carte de *arhivă culturală*, cea de-a opta carte a sa, după debutul editorial cu volumul „Panait Istrati. Maxime”, Editura Porto-Franco, Galați, 1995, urmat apoi de alte cărți publicate la prestigioasa Editură Limes din Cluj-Napoca, orașul studenției sale: „Întâlniri irepetabile”, 2004; „Constantin Noica. Scrisori inedite”, 2005; „Istrati după Istrati. Documente inedite”, ediție bilingvă, româno-franceză, 2006; „Unduirea timpului”, poeme, 2007; „Panait Istrati. Sentințe și fraze memorabile”, tot ediție bilingvă, 2009.

Cartea de lirică „*Unduirea timpului*” are o structură tematică disciplinată, cu nouă capitole, însumând 116 poeme, și încă două,

de sine stătătoare, ca o introducere lămuritoare, ca o *uvărtură* ritualică reprezentând, probabil, tot atâtea opțiuni vocaționale, intelectuale, lumea miraculoasă a culturii literare, fascinația pentru universul acaparator al cărții: „Fantastic alunec / spre cărțile / care mă aşteaptă” („Cărțile”, pag. 7), și impactul sentimental, ca un existențialism magic, alternativ: „dragostea, moartea și viața / Totul” („Totul”, pag. 8).

Primul capitol „*Candori*” este de-o... candoare angelică, pe un portativ suav, imagini frumoase și lirism cristalizat, o senzualitate dominată de impresii casnice, prima zi de școală pentru „bobocul meu / cu ghiozdanul mai greu ca apa grea, / care are pe umeri muguri de aripi / în zbor. / E prima zi a zborului / ziua lui ABC” („Început”, pag. 9).

Poezia doamnei profesore de literatură română, mamă cu apetențe de educator-profesionist, se identifică, simbol al muzei Euterpe, cu matricea unei vocații și a unui ideal artistic pe strunele *unei Stradivarius*: „Iar tu, băiețel cu obrazul prea palid / plimbi năzdrăvanul arcuș / pe inima mea” („Degetele tale”, pag. 10). Un univers *ludic*, cercul-metaphoră, „...după care alergam în copilărie / ... / hora de fluturi neprinși”, ca o joacă ancestrală a unei genetici a evoluției ființei umane, după *regulile roții*, genială invenție, care a propulsat civilizația și a produs ieșirea din... *peșterile „copilăriei”* omului: „Cercul se rostogolește / peste rădăcini / mereu ca-n copilăria omenirii / Cu suflarea neoprită / alergăm după cercuri” („Cerc”, pag. 10-11).

Un orizont ludic în sensul primar al ierarhiei familiale, o copilărie ocrotită de bunica, femeia aflată la doua maternitate, ușor mai potolită biologic dar motivată sentimental, cu acute și bemoli mai febrili, ca o nevoie disperată de supraviețuire, anxioasă, cu o notă abia stăpânită de tensiune lăuntrică: „Când stele-mi lunec-aproape, / Joc nebunesc pe sub pleoape / prinde-a zbura / Dar unde-s bunica, / prescură și descântecul meu?” („Bunica”, pag. 14).

Capitolul II, „*Eros și Agapé*”, cel mai cuprinzător, 40 de poeme, dar și mai vulnerabil în planul definirii poeziei doamnei Maria Cogălniceanu; o încrâncenată și spectaculoasă ipostază lirică, în gamă majoră, cu un *larghetto discontinuu*, în prag de... infarct emoțional, deoarece poetă, de altfel un tip echilibrat, sobru, disciplinat și... „cu capul în nori” doar până la limita “semnalului de alarmă” (!), trece prin tot felul de *încercări sufletești*,

care-i marchează, îi definesc personalitatea artistică. Îi, pentru ca să nu mai existe niciun dubiu asupra profilului ideatic al acestui capitol, concret, precis, lapidar, un *poem-Dialog* (pag. 23), de două versuri, de-o banalitate... imperială: “- Iubito, tu vei mai iubi / - Niciodată cât pe tine-ntr-o zi”, iar punctul de vedere al poetei modernă, lucidă, neiertătoare este tranșant: “Cântecul meu se credea etern; / zbura pe sub tei, scânteia-n ochii tăi / se-mbrăca în mătăsuri și catifele...”, dar și ironică, persiflantă, ușor ostilă: “Într-o zi / se îmbolnăvi și / nu i-am găsit nici un leac”...; ca o brambureală de toată frumusețea, ca în toate poveștile de iubire din toate timpurile și de pe toate cochlurile: “E ca în dragostea mare: desființare, des-ființatoare, / neființare” (“Părelnic”, pag. 25).

Există în poezia erotică din volumul “Unduirea timpului”, cam în afara... “regulilor jocului”, un încrâncenat dezacord, o impardonabilă lipsă de comunicare, de parcă tocmai intensitatea, spontaneitatea și surplusul de vitalitate anulează dialogul și apropierea dintre îndrăgostiți: “Între noi doi, / septentrionul și fierbintele vânt din Sahara / între noi doi, o mare de timp / prelinsă încet, unduind, spre tăcere / și-o corabie goală-n derivă” (“Cumpăna”, pag. 29). Dar modifică “registru” declarației de dragoste, când sentimentul este mistuitar, patetic și capricios până la limita... umilinței din prea multă iubire: “Anii cu tine sunt ani cu noroc / bogați în arome, în fine răgazuri / iubire în ceasuri astrale; / sunt muzică, joc, / ca marea-n nebune talazuri” (“Ca marea”, pag. 31), și-și pliază intensitatea sentimentului pe clapele acordate cantabil la “clavecinul” regretelor, ca un reproș fără întă, cu detașarea emoțională a amintirii: “Dezbrac, din privire, câmpia / de unduirile ei verzi / în care numai tu te pierzi / ca o nălucă-n amintire” (“Gavotă”, pag. 36).

Există în poezia doamnei Maria Cogălniceanu un permanent refugiu în universul sunetelor celeste, pe portative de *Ave Maria*, ca un adagio sentimental și nostalgie din vremuri fericite: “E noapte. Cad din ceruri stele / și e frig / peste cantata dragostei de Grieg” (“Muzică”, pag. 51); și mai există până la urmă o împăcare cu sine, o împăcare cu lumea, un început de dialog cu eternitatea și cu toată, necontenita noastră viață, și moarte, și nemurire...: “ai răsărit tu, / Iubirea mea, Îngerul meu. / Ai venit de sus, cerească presimțire / ca raza răsturnată-n candeli” (“Scriere în trup”, pag. 57).

Capitolul III, “*Ritmuri vechi*”, cuprinde doar cinci poeme, inegale ca formulă poetică și sub aspectul structurii prozodice, dar de-o tulburătoare neaderență la un click sentimental (ca o pasageră incursiune într-o altă formulă literară, între baladesc, mioritic, doinire), spectacol al iubirii rănite: “Iarba moale, iarba rea / învelindu-mă râdea / și în brațe mă strânea / ca iubirea

de-undeava” (“Iarba vicleană”, pag. 64), cu pondere și zăboviri pe un remember tradițional de balade și legende, cu dangăt de clopot și trimiteri spre mitologia filosofică a mentorului spiritual al poetei, Constantin Noica.

Ca să treacă abrupt, imprevizibil și cu o încrâncenată nonadeziune la un concept estetic, poetic pe alocuri, mai mult de pară decât subiectiv, în capitolul IV, “*Ars Poetica*”, de doar patru poeme, încât parcă mai degrabă s-ar juca de-a teoria “frumosului artistic”, adjudecându-și un punct de vedere: “Port într-un rucsac / ... / cuvintele uitate / abandonate / îmbrâncite, / zvârlite / înjurate ca-n bâlcii” (“Înger suind”, pag. 72); și l-ar direcționa, diplomatic, spre un hărdivin, de care nu este nici străină și nici prea încântată: “Gândul bun / vine de Sus / neliniștit, strigat / tăcut,șoptit” (“Ars poetica”, pag. 74).

Își face și un orgolios, patetic, romantic autoportret liric, de-o nevinovăție angelică, cu cea mai frumoasă, elegantă și naivă părere despre sine: “Sunt o pană de înger / smulsă / și sânger când scriu / despre mine / despre tine, despre noi” (“Foc sacru”, pag. 75).

Capitolul V, “*Pasteluri*”, lung și acesta, de douăsprezece poeme, cu un titlu în două ipostaze semantice; *pastelul*, specie a genului liric cult, care exprimă... “idei și sentimente despre natură...”, ca la școală, la ora de teorie literară și poezie de formă fixă; ori își adaptează cromatica lirică la peisagistica vegetală, cu “Bobocii albi și roz de trandafir” (“Pastel interrogativ”, pag. 76) și “Gingașa campanilă” (“Strop albastru-violet”, pag. 77), cu care poetesă de secol XXI “își colorează” existența, conștiința, stările sufletești pasagere, pe acest laitmotiv poetic-cromatic, de la beatitudine fără limite la constrângeri de amvon: “În anotimpul cu potop cromatic, / la Nifon, la Rătești și la Văratec”, pe fondul unei patologii sentimentale: “Mi-e ochiul beat, pândit de suferințe / în tragicul convoi al neputinței”, pentru ca să anuleze tot disconfortul sufletesc în impas: “de mâna toamnei ce-a venit spre mine / benefică, impudică” (Sentiment”, pag. 78). În ciuda unei preferințe insistente și contradictorii pe *alb* în poemele “Început de iarnă” (pag. 79), “Iluzii de iarnă” (pag. 80), sau “Duh alb” (pag. 81) când “Azi noapte-a dat zăpada peste tot / iar peste frunze – pere coapte / începe să se facă noapte”.

Capitolul VI, “*Evlavii*”, de douăsprezece poeme, este compartimentul liric vulnerabil al poetei Maria Cogălniceanu, salvat de o originală și inteligentă atitudine de compromis între bigotismul penibil și manifest al “spectacolului”

praznicelor și al adorării moaștelor "sfinte", urmat de bătaia pentru sarmale și fasole cu ciolan, și o spirituală vocație a dumnezeirii din sferele înalte ale culturii religioase, ca un *Crez și o rugăciune* spusă cu patosul, ingenuitatea și curătenia sufletească a unui copil înainte de culcare: "Albă mânăstire rezemată-n ceruri / vin spre tine iară: câmp încins de soare / mugur de lumină și de dezmerdări" ("Clopot la Văratec", pag. 96).

O poezie ca o spovedanie și ca un... *acatist* pentru *promisiuni* celeste și garanția unui duhovnic: "Îngere, / toarnă-mi pace și somn în ureche, / alungă haitele de câini lătrătoare; / învăluie hypnotic trupul meu / și dă-i liniște verde" ("Pavăză", pag. 97), sau ca o "Ave Maria", în implorările baritonale ale unui cântăreț ilustru de la "Scala" din Milano: "Tu nu ești de-aici / Ești lumină din ceruri / pogorâtă prin lunci / de fior și misteruri" ("Imn Fecioarei Maria", veșnică frumusețe", pag. 98), și un poem ca o *predică* de Duminica Floriilor, cu o simbolistică a cuvântului *Cuvânt*: "Cuvintele vin din Cuvânt / numai cuvintele bune / cele semăname de Duhul Sfânt" ("Cuvintele tale", pag. 107), ca un foc mistuitar al imaginației religioase și un lirism grav și extatic.

Capitolul VII, "Timp", cu nouă poeme, sugerează o obsesie a timpului în variantă astronomică, neutră, astrală, de la Big Bang încoace, pe care poeta și-l adjudecă într-un perimetru geografic, intim, biografic, "Dunărea gri poartă ghețuri - / insule albe sub care / undele lunecă greu / spre Ghecet și spre mare", dar și pe coordonate romantice și de nostalgii onirice: "- Unde ești, pierdută primăvară / adormită-n ghețuri și clești / de languste, / prin pogoane de nuferi? / Unde ești? / Unde-nnoptezি, primăvara mea?" ("Lângă malul pustiu", pag. 108).

Timpul, neutru, nedrept și rece, impersonal și în afara oricărora reguli, are propriul ceasornic, într-o "Înșelătoare și puțină frumusețe" ("Frumusețe puțină", pag. 110), ca un sindrom al unei disperate nonsincronizări a timpului care curge impasibil, în afara oricărora perturbări, dar cu consecințe imprevizibile pentru *secunda* biologică a omului pe pământ: "Noapte și zi treier nisipul clepsidrei", dar "Un înger în veșminte negre / trage clopotul nopții vestind / sfârșitul poveștii" ("Insomnie", pag. 112). Cu o poezie și o... *cernită* dedicație și un *doliu* sufletesc dintr-un univers familial cu impact emoțional: "Voalul negru al tristeții / mă sugrumă, / mă împarte / și desparte; / mă adună / între viață / și-ntre moarte..." ("Adio", pag. 114).

Dar și un *Timp* în afara oricărei teorii, dincolo de biografii seculare, un timp al eternității, fără hotare și fără început și sfârșit, în care concretul

peren al vîrstei Omului este depășit de nepieritoarea, eterna artă "din pictura lui Chagall / și caii din vis, / infocații fără zăbale / alergând printre castele din Transilvania" ("Timpul înlănțuit", pag. 119), ca o eretică răzvrătire împotriva nedreptei viețuiri pe planeta Pământ a neajutoratei ființe, omul, creată de Dumnezeu după chipul și asemănarea sa.

Capitolul VIII, "Caleidoscopice", cu șapte poeme mici, foarte mici, ca un "pizzicato" sentimental, paradoxale arpegii, pe un contrapunct anxiș, în "catedrala" izbăvirii și a speranței, în acordurile grave ale "Clavecinului bine temperat": Mă vindec de o moarte, cu Bach; / mă vindec de-așteptări și de plecări / și chiar de-o amintire. / ... / Mă vindec de o moarte, cu Bach / și cresc înspre iubire / și trec întru iubire" ("Muzică celestă", pag. 125), ca apoi... să plângă, să suspine, în tonuri de gri și de neoanacreontic târziu: "Văluriri de lună, voaluri de abis / - Pasare nebună, anii unde mi-s?" ("Mic poem", pag. 126).

Capitolul IX, cu nouă poeme, ușor pedant, cu învăluiri elegante de lecturi izvorâte din benefice zăboviri în bibliotecă, cu acorduri de muzică preclasică; acest ultim capitol, "Livrești", din volumul "Unduirea timpului" adaugă o aură de intelectualism și de... "poezie" a lecturii, dintr-un univers livresc, o reverberație a deliciilor cititului și a admirării pentru *modele*, fie din zona personajelor celebre, fie din arealul scriitoricesc, pe un reper cultural, surprinzător și convingător, cu o tandră risipire admirativă, într-o devălmășie onomastică: humuleșteanul Ion Creangă, teluricul Taras Bulba, romanticul Serghei Esenin, poetul nepereche Eminescu, brăilenii Mihail Sebastian, Panait Istrati, Chira Chirilina, Mater Dolorosa, Corot, Michelangelo, Bach, Notre Dame d'Avignon, Dunărea, Someșul, Dâmbovița și Marea cea mare de la Pontul Euxin, cu cea mai lungă frază de argument critic, pe care mi-o permit: "Capul lui Creangă pe un pat / de nori alburii, / o Venus planturoasă / ... / O mustăță f la Taras Bulba / ... / ți, deodată «Începutul lumii» de Corot" ("Norii la Calvini", pag. 127); când "Tipă-n sobă mestecenii poetului Esenin" ("Mestecenii sub fierastrău", pag. 120); pe un "Trup tatuat de sărutări / al Chirei fata nefecioară" ("Retrovizuire", pag. 130) etc. etc.

"Unduirea timpului", un volum de poeme pe *canonul* unui remember sentimental, idilic pe alocuri, patetic și dramatic, uneori, într-un "joc de-a viață și de-a trecerea timpului", cu pulsații lirice adunate în vers și "poezie", ca o soluție a echilibrului și a împăcării, dintr-o perspectivă multiplă și inteligentă.

Mică fenomeologie lirică. Schiță de portret

Cristina Emanuela Dascălu – *Adorabilă fiară*, Ed.Crigarux, Tg.Neamț, an neprecizat.

a.g.secără

O autoare a unei lucrări precum „Aspecte ale discursului poetic în poezia americană contemporană scrisă de către femei” sau a unei lucrări de doctorat precum „Literatura Exilului și a Tărâmurilor Imaginare” (când ființa umană trăiește mereu cu impresia că este în exil pe această lume), având referințe de la Evghenii Evtușenko, Constanța Buzea, Aurel Dumitrașcu, Daniel Corbu, Adrian Alui Gheorghe, Ion Rotaru, Adrian Georgescu, Radu Florescu, Zoe Dumitrescu Bușulenga, Constantin Ciopraga (ca să ne referim numai la spațiul nostru spiritual și nu și la cel academic american), nu avea cum să dezamăgească cititorul de poezie, care brusc se recunoaște, pe lângă alți zei, el, om muritor și supus greșelii în textul care urmează imediat „Artei poetice”. Este vorba de „În fiecare poem e închis Cineva”: „În fiecare poem e închis Cineva/ ca în floarea de zarzăru,/ ca în mugurul verde al pinului/ de astă cuvintele se scriu/ în tăcere, poemele au/ obloanele trase, cine știe/ poate că Cel închis e obosit/ și doarme cu capul/ pe o frunză de mătase.” (p.8).

Indiferent dacă este întru armonie sau în căutare de echilibru cu Poezia, aproape zen, Cristina Emanuela Dascălu se auto-definește împreună cu Poezia: doar Omul, în condiții ideale, chiar este Poezie, adică Frumusețe și Bunătate! A se vedea „Ars Poetica”: „Port în mine adorabilă fiară...” sau: „Poezia e drumul invers/ în cădere pietrele rupând/ malurile surâsului tău... (...) Zidindu-te în zid, eliberez lumina.” (p.9).

Fiindcă veni vorba despre exiluri (subiectele Cristinei Dascălu au fost Rushdie, Bharati Mukherjee și Naipaul), iată și un poem intitulat astfel: „În colivie-lumina, carte, zborul,/ această aripă, această literă,/ această

privire;/ accesoriu pentru eternitatea erorilor./ Pe urmele mele,/ Cadavre de/ lupi/ aurii.” (p.15).

Ca mai întotdeauna, Poezia este și căutare. A unui „nou alfabet de îmblânzit uitarea”, a sinelui („Nu cred și totuși mă pierd în destine/ Și-n mine, pe mine mă caut, pe Mine.”, p.20), a surâsului unui înger...

Observații pot face toată savoarea: „Și-n orice casă sun-o goarnă inutilă” (p.24), „mâine e ziua de care ne-amintim/ când un poem refuză un loc în țintirim.” (p.41), „Timpul, muzeu de răni vindecate” (p.54), „Lunecăm împotriva ființelor noastre,/ Ca-ntr-o împresurare de alge”...

Relația cu cuvintele este specială, cum este și normal, pentru un om al Cuvântului: între ele se poate strecuă zăpada (p.25), ele pot cădea („și-n cădere,/ Totul nu-i decât durere...”, p.30), uneori cuvintele trădează („aș vrea să scriu/ dar n-am cuvinte”, p.34), dar pot fi și fidele precum un câine (p.40); ele se mai și întorc, bumerang, dar, atenție, „Întregul e dincolo de cuvinte” (p.93)...

Singurătatea este și ea un personaj liric remarcabil, de întâlnit nu numai la pagina 32, de unde cităm: „Singurătatea nu condamnă moartea,/ Nici visul...”; „... e un templu pur,/ În care nu există nici un rug...”; „Singurătatea nu știe minciuna,/ Iar ura n-o învață-n alfabet,/ E ca și cum făptura-ți în lumină/ Învață pururi marele secret.” Dar, și aici îmi amintesc iar de un citat drag mie din Tournier („Puritatea este vitrioul sufletului”), singurătatea este și otravă, și autoarea a și încercat-o, după cum mărturisește în „Semnale adiționale” (p.65-66).

Pe lângă Singurătate, nici Tristețea, prietenă bună solitudinii, nu este uitată: „Oameni, sănătatea noastră nu e pericolată/ De bombe, de tifos, ci de TRISTEȚE.” (p.49). Tristețe care poate păta... ființă (p.51). Autoarea pare a-i cunoaște bine „umedul veșmânt” (p.53), bachelardian putându-se trage niște concluzii nu neapărat

1001 de cărti și nopti de căutare a Poeziei...

definitive despre structura filoacvatică a ființei poetei, mai ales când vorbește despre „apele învolburate ale propriilor noastre trupuri” (p.53), dar nici Aerul, Ascensionalul n-ar fi străine... Mai ales când suntem condamnați la „Saltul Vertical/ Din același/ Trist Final” (p.58)... Parcă pentru a mă contrazice, următorul poem din carte (p.60) se intitulează „Prima piatră”: „Locuiesc într-o grămadă de pietre/ de la stânga la dreapta îmi număr prietenii/ și de fiecare dată ies mai puțini...”, poemul respectiv purtând și marca unei religiozități sui generis.

Interesant grupajul de distihuri de la finalul primei părți a cărții, din care cel puțin două poeme ar putea fi alte moto-uri pentru creația Cristinei Emanuelă Dascălu, dar și trimiteri la istoria culturii: „și iată cum în verde când mi-am zidit un vis,/ dintre livezi de vișini un înger mi-a surâs.” (p.44). Și: „am îmbrăcat cămașa țesută-n reci poeme,/ cum aş putea să țui chemând ca să te cheme?” („Cămașa lui Nessus”, p.45).

Textele, și de tinerețe, dar și de maturitate (volumul este subintitulat „poeme de azi și de ieri”), ne dezvăluie un poet care intuiște bine că realitatea este „ceva ce s-ar putea numi alpinism” (după cum se numește poemul de la p.69): „între 2 sunte, 2 silabe, 2 cuvinte,/ escaladăm crestele sufletului,/ până într-o zi în care de sus/ privim peste tot ca peste o vale imensă,/ intrăm în noi, deschizându-ne trupul/ cu o cheie de ceată.”

Autoportretul care reiese mai mereu dintr-un exercițiu liric sincer poate fi încoronat quasiprozaic prin „Cruciada împotriva durerii” (p.71): „Eu care raționez cu inima/ Mă duelez cu nesinceritatea./ Arunc mănușa în fața corupției./ Rotindu-se cuvintele/ Se mai grupează-n cerc,/ Și totuși nu găsesc un punct/ În care Eu să fiu aceeași Eu de la-nceput./ De astăzi o Alta înlocuindu-mă în Mine/ Se zvârcolește, dar undeva-i pustiu, nu în Sine;/ (...) / Și totul în mine se năruie lent”

Dimineața care se ivește din poemele sale, „ca un corb pe câmpul de luptă”, promite viitoare peisaje de Modigliani „privite în oglindă concavă”, „un ultim val” înghițit de meduze uriașe, dar și meditații minimalistă, parcă strict americanești (sic!), când se închină poeme laptelui (praf) sau cartofilor („În cartofi e tinerețea

luminii”, p.80)...

În „Cotidian” (p.82) parcă vedem o nouă Doamnă Dalloway peste care dimineața presară „fumul orașelor și dansul crizantemelor din vitrine”... O Doamnă care are puterea să se întoarcă spre lumi aproape uitate, asupra căroră însă nu insistă prea mult, din nefericire: „În semințe însă mi-a surâs norocul./ Când i-am regăsit pe zei./ M-am îngropat în ele până-n brâu,/ Ca în primăvară,/ Să răsar eu mai întâi.” (p.83).

Luciditatea care revine (în „Peisaj cu trup bolnav de transparență”), deși se poartă și „zbuciumul mării chinuit de furtună”, balanseză creația Cristinei Dascălu („fluture de ceară,/ legănat de vânt”) între manifest, protest, schițare-constatare, rugămintă, poruncă: „lăsați-mă în pătratul meu de speranță”, dar și dezamăgire: „în urmă nu este nimic”. Și chiar pesimism: „...tot ce-am scris va fi uitat” (p.99).

Dar poate fi *ceva*, nu-i aşa, întru viitor, întru insomnii, când poți vedea străinii cum trec prin noi „purtându-și pe umeri viața / ca pe o cicatrice” (p.97). Sau ca pe o cruce... literară. În care crezi sau nu!

Bref, cum ar spune Violeta Lăcătușu în „Postfață”, „lirica sa este reflexul unei puternice tensiuni interioare caracterizată prin gravitate și profunzime, prin pregnantă și originală expresivitate, prin acuitate ideitică. Este o victorie în lupta cu potențialul latent al limbajului.”

Eu aş înclina mai mult către acceptarea unei remize sau a unui armistițiu... Momentan, „Adorabilă fiară” pare a fi îmblânzită, acolo, în interior... Dar, felină având aripi de fluture, oricând poate ataca... Ghearele de cerneală se joacă atât de bine cu ghemul de hârtie al sufletului poetului!

Tache Avramescu povestea unei vieți, aşa cum a fost ea...

(urmare din numărul 146)

Marilena Panamarchiuc-Avramescu

În 1962, Tache Avramescu revine la o veche preocupare, aceea de „călător în locuri neumblate”, în căutarea „florilor de cântec românesc”, cum frumos spunea compozitorul și profesorul Ioan D. Chirescu. De data aceasta, potecile erau tăinuite într-un ținut de basm, visat încă din copilărie:

Îmi amintesc când eram copil și locuiam la țară, la Cudalbi, venea la noi, în fiecare toamnă, cu mere, o bătrână din Vrancea căreia noi, copiii, îi spuneam «Mama Maria Vrâncioaia». Cea mai mare bucurie o simțeam atunci când dormeam noaptea în căruța cu fân de munte. Adormeam fericit în parfumul vrăjit al fânului, visând munții, codrii, poienile cu flori, pâraie scăpind în soare, întreaga țară a Vrancei. Visul a devenit realitate cu prilejul culegerii de cântece populare din Vrancea.

Propunerea mea de a întreprinde o acțiune pentru culegere de folclor în Vrancea a fost însușită de Casa Regională a creației Populare care ne-a pus la dispoziție fondurile necesare și o mașină pentru deplasare. Așa am pornit la drum, într-o caldă dimineață de septembrie 1962, pe urmele Mioriței...

Despre Culegerea de cântece populare din Vrancea «SUNĂ CÂNTUL ȘI RĂSUNĂ», tipărită în 1965 de casa Regională a creației Populare, Galați, și realizată în colaborare cu Ioan Voicu și Manole Brazdes, profesorul Ioan D. Chirescu scria în scrisoarea din 18 Dec. 1968, adresată lui T. Avramescu:

București, 18 Dec. 1968
Mult stimate D-le Avramescu,

Mă iertați că, fiind bolnav de vreo lună de zile, am întâziat să vă răspund la mult simțita Dv scrisoare.

Sunt bucuros că vă pasionează cântecul popular, tezaurul care formează baza adevăratului nostru limbaj muzical și v-ați deplasat în Vrancea, pentru a culege flori care cresc numai în locuri neumblate – acolo le priește lor.

Îmi place mult melodia doinătă de la început și bine ați făcut că ați lăsat-o liberă de orice armonie când ați expus-o.

Două familii de tineri entuziaști învățători ai comunei Cudalbi: MARIA și TACHE AVRAMESCU (stânga) și TEODOSIA și COSTIN CORCIOVĂ (dreapta)

Partea II: parcă am mai auzit-o într-un cântec. Nu face nimic. Ce-i frumos se poate repeta pentru că... place.

Mi-am permis să fac unele notări sugestive la această a II-a parte pe care nu știu ce v-a îndemnat ca să punete și la dominanta superioară. Poate pentru efect...

Mă bucur că urmăriți acest domeniu bogat, care ne face cînste oriunde și oricând. Vă doresc sărbători fericite și sănătate multă.

Prof. Emerit Ioan D. Chirescu,
Artist al poporului
18 Dec. 1968
Str. Tudor Arghezi nr. 54
București, Sectorul I

Harry Brauner, reputatul folclorist, are, de asemenea, cuvinte de prețuire la adresa acestei aplecări speciale spre rădăcinile culturii poporului român, în două scrisori din care am selectat câteva fragmente:

București, 25 Decembrie 1972
adresa mea: HARRY BRAUNER
Str. ȚINCANI 10, Bloc F13, sc. IV, ap. 68
București 7, tel. 45-28-02

Prea stimate domnule Avramescu,

La mulți ani! 1973 să vă aducă mai multe bucurii, mai multe satisfacții decât ați cunoscut până acum, vă dorește, din toată inima, Harry Brauner (...)

Și acum să vă vorbesc puțin despre mine: vă rog să mă credeți că din pricina Dvs. sunt foare certat cu mine însumi și orice explicație pare de necrezut. Când sunt angrenat în muncă, uit de cele mai elementare obligații ale unui om civilizat.

Credeți-mă că am găsit de câteva ori frânturi de scrisori sau chiar scrisori întregi, adresate Dvs prin cărți, prin caiete, dar neexpediate. (...) Mă bate gândul să fac pe dracu-n patru să vă reîntâlnesc și tare mi-ar place să fac o emisiune cu Dvs. la Radio... Proiecte, proiecte, căci mintea neastâmpărată nu-mi dă pace. Aflați că aflu cu plăcere nespusă despre activitatea Dvs folclorică din ultima vreme, n-am însă din roșurile și publicațiile de care vorbiți nicuna. (...)

Scrisoarea Dvs., în care îmi vorbiți despre munca Dvs., mă impresionează foarte mult, aşa cum mă impresionează contactul – ori de câte ori am bucuria să-l realizez – cu oameni de preț, cu oameni al căror suflet bate românește și care, cu atâtă dăruire și dezinteresați au știut să-ți aplece urechea la frumusețile neîntrecute ale poporului. (...)

Cu cele mai bune gânduri, vă transmit din tot sufletul, anul 1973 să vă fie bun, să vă aducă fericire.

Al Dvs., Harry Brauner

8.03.1974

Iubite d-le Avramescu, nu numai că am primit scrisoarea Dvs., dar vă rog să mă credeți că am rămas profund impreionat de frumusețea lucrurilor spuse. Am arătat-o la multe din cunoștințele mele care, la rândul lor, au rămas încântați. Eu sunt, e adevărat, foarte ocupat, nu-mi găsesc astămpăr și mă străduiesc să continui, cât mai pot, lupta împotriva degradării artei noastre populare. Scrisoarea Dvs., pentru care vă mulțumesc din suflet, îmi dă curajul să înfrunt situațiile neplăcute, izvorâte din atitudinea mea și să merg mai departe. De cum voi avea posibilitatea, voi publica cel puin fragmente din minunatele Dvs. gânduri.

*Cântecul „FOAIE VERDE D'AVRAMEASĂ”
e pe biroul meu mereu...*

*Permiteți-mi să vă
îmbrățișez cu toată
dragosrea și, vă rog,
scrieți-mi!*

Harry Brauner

Din frumoasa aventură în Țara Vrancei a rămas, în manuscris, o *Culegere de jocuri populare*, cu mențiunea „BUN DE TIPAR”. Dintr-o adresă datată 25 August '70, prin care Casa de Creație Vrancea anunță instituția omoloagă din Galați că nu poate tipări *Culegere* întrucât pentru anul 1970-71 nu fuseseră prevăzute fonduri pentru editarea unei astfel de culegeri se deduce faptul că există intenția tipăririi, dar fără sorti de izbândă. Manuscrisul acestei *Culegeri de jocuri populare* din Vrancea se află în posesia familiei, alături de o *Culegere de colinde* din satele Frumușita și Vânători, cedată Centrului Cultural „Dunărea de Jos” care are intenția de a edita o astfel de culegere de colinde specifice județului Galați.

(va urma)

MARIA și TACHE AVRAMESCU și primul lor copil, CEZAR

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GÂLĂȚENI 85

Corneliu STOIICA

ONUȚ, Vasile - sculptor, pictor, grafician (n. 2 octombrie 1932, Iași - m. 24 iulie 1994, Galați). A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, secția sculptură, clasa profesorului Constantin Baraschi, promoția 1963. După terminarea facultății, se stabilește la Galați, unde în paralel cu activitatea de director al Muzeului de Artă, profesor de desen la mai multe școli, director al Școlii Populare de Artă, participă la toate expozițiile colective ale Filialei Galați a U. A. P., la manifestări similare din țară și din străinătate, își organizează mai multe expoziții personale, ultima fiind cea din 1992, de la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”. Din 1967 a fost membru definitiv al Uniunii Artiștilor Plastici din România. În semn de cinstire a memoriei sale, Muzeul de Artă Vizuală, a cărui piatră de temelie i-a pus-o și al cărui prim director a fost, i-a organizat în lunile septembrie-octombrie 1994 o expoziție retrospectivă, cuprinzând peste 100 de lucrări. Deși a absolvit secția de sculptură, încă din primii ani ai activității sale, Vasile Onuț a abordat și pictura și grafica, ajungând la realizări remarcabile. Creația sa nu este deloc comodă, descifrarea ei, a multiplelor sensuri cu care artistul a investit-o, necesită efort intelectual, o parcurgere atentă. Mai ales în pictură și grafică sunt reluate în

mod obsesiv o serie de elemente simbolice, recurgibile pentru cei care i-au urmărit evoluția, elemente ce, ordonate de fiecare dată în structuri compozitionale diferite, dobândesc funcții noi, exprimă adevăruri umane tulburătoare. În sculptură, corpul feminin, conceput cu brațele sub forma unei furci moldovenești, apare în mai toate lucrările, de la „Generații”, „Meșterul Manole”, „Toamna”, „Val”, datează din primii zece ani ai activității sale, până la cele intitulate „Dor stelar”, „Melancolie”, „Rugăciune”, „Stăpâna apelor”, „Naiadă adormită”, „Luceafărul”, „Înger”, „Repaos”, „Pegas” și.a., rămase la stadiul de gips, artistul nereușind să le transpună în material definitiv. Ceea ce șochează la acestea din urmă este prezența liniilor curbe în masa volumelor, a sferei, a jumătății de sferă, elemente care vin să vorbească despre frământările artistului, despre spiritul său tumultuos, neliniștit, predispus spre reflexie. De altfel, Onuț era un mare admirator al poeziei lui Blaga, iar filozofia acestuia pare să-i fi înrăurit creația. Aceste motive, la care se adaugă unele cu o semnificație omologată de conștiința publică (oul, pasărea stilizată, violoncelul), iar altele ce-i sunt proprii (barca-schelet, roata sfărâmată, traversa de cale ferată, ochiul-astru, pânza de păianjen) sunt prezente pe scară largă în grafica și în pictura sa. Lucrările de grafică colorată se numesc „Plecarea din zodii”, „Copaci fără somn”, „Chemarea materiei”, „Pasarea dorului”, „Veghe pe țarm”, „Astru pribegie”, „Orizont cosmic”, „Totem de piatră”, „Vecinii cerului” etc. Prin însăși titulatura lor, ele invită la meditație. În „Pasarea

Mireasa plaiului

Speranță pierdută

Dor stelar

Plai albastru

dorului”, de pildă, desprinderea de teluric se face pe o traiectorie sinuoasă. Prin sfera fisurată, în care trăiesc parcă straturile geologice ale bătrânei noastre Terra, pătrundem în fluxul devenirii. și odată pătrunși, asistăm la încreștarea unor forțe antinomice, auzim ecurile venite din adânc ale zbuciumului materiei. Omul știe să domine universul, iar partea de sus a lucrării, o corolă de petale-aripi, ne dă sentimentul plenitudinii. În „Câmpul eroilor” și „Mai cade o stea” tragicul atinge sublimul. Măreția jertfei nu cunoaște limite. În „Veghe pe țărm” sunt proiectați pe firmament, în zboruri evanescente, pegași cu ochi de astru. Imaginea ochiului-astru revine și-n „Înotătorii”. Alături de ochiul-frunză, ochiul-fluture din pictura lui Țuculescu, iată la artistul gălățean ochiul-astru, ingenioasă metaforă a spiritului adâncurilor cosmice și a însăși esenței creației. În pictură, elementele sunt ordonate în compoziții realizate cu o pastă groasă, succulentă, uneori aşezată direct din tub, alteori cu pensulații frământate, în maniera expresioniștilor. Culorile sunt când dramatice, ca valurile unei mari cuprinse de furtună („Căderea lui Oedip”, „Columbina”, „Nocturnă”, „Sfinx izgonit”), când explozive, dobândind sonorități muzicale („Izvorul vieții”, „Vis matinal”, „Izvorul cailor”). Uneori, în acest univers insolit, se strecoară ecuri ale artei noastre populare și medievale, descrisibile fie în culoare, fie în prezență unor elemente de ceramică de Cucuteni, ornamentală sau de arhitectură. Alteori aceste elemente rămân total neidentificabile, fiindcă autorul le-a asimilat atât de profund încât ele s-au topit în creuzetul propriei creații.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999; Corneliu Stoica, *Întâlniri confortante*, Editura Sinteze, Galați, 2007; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, Iași, 2009; *Oameni în memoria Galațiului* (coordonator, prof. Zanfir Ilie, director al Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” Galați), Editura Axis Libri, Galați, 2010; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011; Corneliu Stoica, *Popasuri ale privirii*, Editura „Sinteze”, Galați, 2013.

Univers latent

S.O.S. Tirighina-Bărboși

MEMORANDUM S.O.S. TIRIGHINA- BĂRBOȘI

Leagăן străvechi de cultură și civilizație, situat la răscrucerea unor vechi drumuri comerciale, cât și la confluența marilor ape ale țării, între Dunăre, Siret, Prut și Lacul Brateș, regiunea de sud a Moldovei . actualul teritoriu al județului Galați, a jucat, joacă și va juca un important rol economic și social-cultural în istoria României.

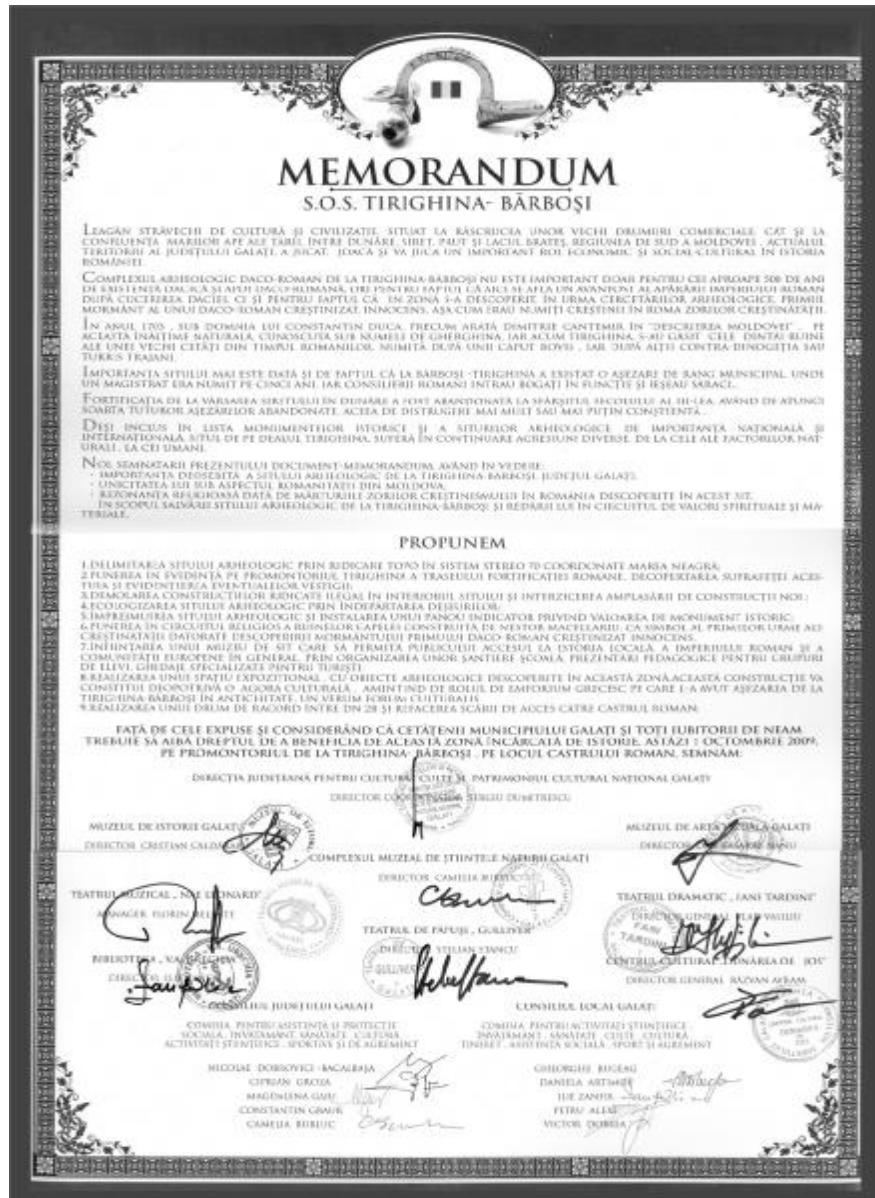
Complexul arheologic daco-roman de la Tirighina-Bărboși nu este important doar pentru cei aproape 500 de ani de existență dacică și apoi daco-romană, ori pentru faptul că aici se află un avanpost al apărării Imperiului Roman după cucerirea Daciei, ci și pentru faptul că în zonă s-a descoperit, în urma cercetărilor arheologice, primul mormânt al unui daco-roman creștinizat, innocens, aşa cum erau numiți creștinii în Roma zorilor creștinătății.

În anul 1703, sub domnia lui Constantin Duca, precum arată Dimitrie Cantemir în “Descrierea Moldovei”, pe această înălțime naturală, cunoscută sub numele de Gherghina, iar acum Tirighina, s-au găsit cele dintâi ruine ale unei alții *Contra-Dinogetia* sau *Turri*

Importanța sitului mai este dată și de faptul că la Bărboși-Tirighina a existat o așezare de rang municipal, unde un magistrat era numit pe cinci ani, iar consilierii romani intrau bogați în funcție și ieșeau săraci...

Fortificația de la vărsarea Siretului în Dunăre a fost abandonată la sfârșitul secolului al III-lea, având de atunci soarta tuturor așezărilor abandonate, aceea de distrugere mai mult sau mai puțin conștientă.

Deși inclus în lista monumentelor istorice și a siturilor arheologice de importanță națională și internațională, situl de pe dealul Tirighina suferă în continuare agresiuni diverse de la cele ale factorilor naturali, la cei umani.

Noi, semnatarii prezentului document-memorandum, având în vedere:

- importanța deosebită a sitului arheologic de la Tirighina-Bărboși, județul Galați;
- unicitatea lui sub aspectul romanității din Moldova;
- rezonanța religioasă dată de mărturiile zorilor creștinismului în România descoperite în acest sit, în scopul salvării sitului arheologic de la Tirighina-Bărboși și redării lui în circuitul de valori spirituale și materiale,

PROPUNEM:

1. Delimitarea sitului arheologic prin ridicare topo în sistem stereo 70 coordonate Marea Neagră;
2. Punerea în evidență pe promontoriul Tirighina, a traseului fortificației romane, decopertarea suprafeței acestuia și evidențierea eventualelor vestigii;
3. Demolarea construcțiilor ridicate ilegal în interiorul sitului și interzicerea amplasării de construcții noi;
4. Ecologizarea sitului arheologic prin îndepărțarea deșeurilor;
5. Împrejmuirea sitului arheologic și instalarea unui panou indicator privind valoarea de monument istoric;
6. Punerea în circuitul religios a ruinelor capelei construită de Nestor Macellariu, ca simbol al primelor urme ale creștinătății datorate descoperirii mormântului primului dac-roman creștinizat innocens.
7. Înființarea unui muzeu de sit care să permită publicului accesul la istoria locală a Imperiului Roman și a comunității europene în general, prin organizarea unor șantiere școală, prezentări pedagogice pentru grupuri de elevi, ghidaje specializate pentru turiști.
8. Realizarea unui spațiu expozițional, cu obiecte arheologice descoperite în aceasta zona. Această construcție va constitui deopotrivă o *agora culturală*, amintind de rolul de *emporium* grecesc pe care l-a avut așezarea de la Tirighina-Bărboși în antichitate, un *verum forum culturalis*.
9. Realizarea unui drum de racord între DN 2B și refacerea scării de acces către castrul roman;

Față de cele expuse și considerând că cetățenii municipiului Galați și toți iubitorii de neam trebuie să aibă dreptul de a beneficia de aceasta zona încărcată de istorie, astăzi 1 octombrie 2009, pe promontoriul de la Tirighina-Bărboși, pe locul castrului roman, semnăm:

DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE CULTURĂ GALAȚI, MUZEUL DE ISTORIE GALAȚI, MUZEUL DE ARTĂ VIZUALĂ GALAȚI, COMPLEXUL MUZEAL DE ȘTIINȚELE NATURII GALAȚI, TEATRUL MUZICAL NAE LEONARD, TEATRU DRAMATIC FANI TARDINI, TEATRUL DE PĂPUȘI GULLIVER, BIBLIOTeca V.A. URECHIA, CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS, CONSILIUL LOCAL GALAȚI, CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

Adrian POHRIB

Din istoria Poliției române

Legea pentru organizarea Poliției Generale a Statului din anul 1929
(continuare din nr. 146 al revistei)

Fiindcă dintre toate serviciile polițienești Serviciul de Siguranță a Statului era cel mai controversat, în proiectul de lege s-a insistat în mod deosebit asupra organizării lui, cu atât mai mult, cu cât unii adversari au văzut, pe nedrept, în unificarea Siguranței cu Poliția Administrativă și Judiciară, o micșorare a importanței acestei polipi.

În Vechiul Regat, Poliția de Siguranță a beneficiat de o atenție mai serioasă, în ceea ce privește conturarea organizării și atribuțiilor, în cuprinsul legii lui Vasile Lascăr din 1903 (art. 7, 13, 14, 33 și 64). După răscoalele țărănești și în timpul mișcărilor socialiste, prin legea I. I. C. Brătianu din 25 martie 1908⁴⁴¹, se creează în cadrul Ministerului de Interne, o nouă Direcțiune a Poliției și Siguranței Generale. Începând cu anul 1918, pe cale de decizii și decrete-legi, Siguranța este extinsă asupra întregii țări, fiind în același timp prevăzută cu tot mai multe atribuții.

„Polițistul politic”, cum era numit în proiectul de lege ofițerul poliției de siguranță, trebuia să fie un om de o cultură superioară, pentru care problemele de drept constituțional, economie politică, doctrine economice și politice, ca și chestiunile sociale trebuiau să se încadreze în preocupările constante. El trebuia să se specializeze, de asemenea, în strategia revoluționară, pentru a putea descoperi pe cei care urmăreau răsturnarea violentă a formei de guvernământ.

Ca fenomen interesant, care ar putea fi studiat de sociologi, remarcăm lipsa de simpatie de care se „bucura” Poliția de Siguranță. Totuși, în cadrul proiectului de lege se sublinia că această poliție „constituia netăgăduit o mare necesitate a Statului modern”. Inițiatorii proiectului erau acuzați că, renunțând la

individualitatea Siguranței și includerea într-un sistem polițienesc unitar, au înclinat balanța în favoarea apărării drepturilor individuale, în dauna drepturilor superioare ale Statului. Erau amintite evenimentele din ultimii zece ani și faptul că Siguranța a trebuit să-și îndrepte toate activitatea să de informare după indicațiile aproape exclusive ale unui singur partid. Se opina că misiunea acestei poliții, rolul ei, atribuțiunile și procedurile utilizate, trebuiau să fie bine determinate, pentru că, supusă Constituției și legilor țării, fidelă și puternică apărătoare a lor, Siguranța să nu mai fie un stat în stat, ci un organ al statului. Se sublinia faptul că noua lege nu desfință nicio parte structurală a acestei instituții, dimpotrivă, se preconiza în viitor înființarea unui corp special de detectivi, care să înlocuiască agenții existenți, modernizând astfel Poliția de Siguranță. Alături de menținerea brigăzilor centrale ale Poliției și Siguranței, aveau să fi puse bazele unui serviciu special de contra-informății, cu personal atent selecționat, care să fie pus sub conducere directă a directorului general al Poliției. Mai mult decât atât, atribuțiile pe linie de siguranță au fost instituite și la nivelul tuturor unităților de jandarmerie, urmând ca, printr-un sistem nou de regulamente și instrucțiuni, să fie stabilit un cadru perfect de colaborare cu serviciile de informații și de contra-informații ale Marelui Stat Major al Armatei. În noul sistem, Poliția de Siguranță nu mai constituia organizație distinctă, separată de poliția administrativă și judiciară, încât posibilitățile de coordonare, colaborare și control în cadrul unei singure poliții generale a statului putea oferi multiple avantaje. Cu atribuțiile lor proprii, în cadrul aceleiași instituții, sub o conducere unitară, organele Siguranței de stat aveau să-și îndeplinească cu adevărat menirea⁴⁴².

În *Raportul* prezentat de senatorul Sever Erdely, referitor la *Proiectul de lege pentru organizarea Poliției Generale a Statului*, se subliniază necesitatea organizării acestei instituții „pentru garantarea ordinii publice și paza drepturilor individuale, și care, în caz de rezistență, să constrângă pe cetățeni la respectarea normelor impuse lor, să urmărească pe contravenienții la ordinea publică și

să apere interesele statului". *Raportul* apreciază, în afară de alte calități, că „una din cele mai importante inovațiuni ale acestui proiect este legiferarea *responsabilității personale* a tuturor poliștilor pentru actele lor de serviciu; însă - afirmă senatorul - date fiind urmările responsabilității, am crezut necesar să dăm posibilitate poliștilui să poată aprecia legalitatea ordinului. Acest act noi l-am circumscris însă numai la actele care ar primejdui libertatea individuală și averea cetățenilor”. În final, raportorul își exprimă „toată nădejdea că și în legea aceasta, ca și în cea a Jandarmeriei, sunt date toate garanțiile menite a ridica nivelul Poliției, de a scoate funcționarii de sub influența politicii meschine, de a trezi în ei acel sentiment al datoriei, care constituie cea mai sigură pavăză contra abuzului fi arbitrajului”⁴⁴³.

Pentru a expune cu claritate natura raporturilor existente între organele administrative locale și organele Direcțunii Generale a Poliției Statului, vom sublinia care erau atribuțiile pe linie polițienească ale prefectului (care avea calitatea de șef al administrației publice locale), și anume:

- de a emite ordonanțe administrative prin care să impună sau să interzică anumite acte pentru paza ordinii publice, determinând, în conformitate cu legea, și pedepsele pentru acei care contraveneau dispozițiilor;

- de a ordona luarea măsurilor pentru paza ordinii, sănătății publice și siguranței statului, duse la îndeplinire de organele polițienești, care aveau dreptul să pretindă ordine în scris;

- de a pune în mișcare forța publică în caz rebeliune, adunări zgomotoase, împotrivire la executarea legilor, regulamentelor și ordonanțelor, precum și în orice caz neprevăzut care ar fi necesitat intervenția armatei.

Punerea în aplicare a dispozițiunilor cuprinse în ordonanțe și executarea ordinelor prefectului privitoare la deschiderea acțiunii de poliție aparținea însă, în mod exclusiv, organelor specializate ale Direcțunii Generale a Poliției. Era, prin urmare, respectat dreptul prefectului, ca reprezentant local al autorității centrale, de a aviza la măsuri de ordine, determinate de cazuri grave și urgente, anume limitate în lege, dar nu-i era îngăduit amestecul și în măsurile de execuție, în aplicarea cărora, până la emiterea legii din 1929, el ar fi putut ipotetic abuza. Prin această lege erau luate prefectului politic tocmai acele atribuții de poliție executivă care au imprimat mai totdeauna actelor sale un defavorabil caracter de politică de partid, noua activitate astfel mărginită dându-i posibilitatea să devină, cu adevărat, un organ local de guvernare. Ca o garanție a acestui sistem, se instituia pe de o parte responsabilitatea personală a tuturor organelor Direcțunii Generale a Poliției, iar pe de altă parte era pusă la dispoziția ministrului de Interne aprecierea oportunității constituționalității și legalității

ordonanțelor administrative. Prin analogie, raporturile dintre prefect și Poliția urbană, erau asemănătoare acelora dintre Parlament, care emitea legile, și Guvern, puterea executivă care le aplica. Prin această diferențiere de funcții, câștigau deopotrivă și administrația și Poliția, și mai presus de ele dreptul și legalitatea⁴⁴⁴.

În viziunea legiuitorilor atribuția primordială a Poliției era aceea de paznic imparțial și neobosit al drepturilor omului și cetățeanului, al ordinii și siguranței Statului. Dar, cum, din cauze multiple cu caracter social, politic, economic sau individual, se produceau uneori abuzuri grave sau unele conflicte de drepturi fie între cetățeni, fie între aceștia și Stat, comună sau județ, Poliția trebuia să intervină și ca organ de execuție în apărarea drepturilor constituționale sau a celor conferite de legi, decrete sau regulamente. La acestea dacă adăugăm și faptul că Statul era uneori chemat să-și apere chiar drepturile sale, superioare uneori drepturilor individuale, constatăm că Poliția intervenea, zilnic și tot mai mult, în viața socială și publică. În aceste condiții, date fiind și drepturile mari pe care le aveau organele polițienești, devinea firească înclinarea spre abuz de putere, tocmai în dauna acelora pe care Poliția avea înalta misiune de a-i ocroti. Contemporanii opinău că „atunci când începe abuzul, încetează legalitatea. Primul corolar inexorabil al dreptului de poliție este obligațiunea instituirii unei responsabilități personale a tuturor organelor ce au exercițul acestui drept”⁴⁴⁵. Se intenționa ca ordinul superiorului să nu mai fie egidă pentru călcarea drepturilor constituționale, și ca dispozițiile din Codul Penal să-și găsească aplicarea integrală pentru orice abuz de putere săvârșit de polițist în dauna cetățenilor. *În același scop, la dispoziția cetățenilor trebuie pus dreptul de recurs ierarhic la organele polițienești superioare.* Pentru interese de Stat, organele superioare ale Poliției aveau dreptul de a da subalternilor ordine scrise - circumscrise în mod evident cadrului legal - pe care aceștia erau obligați să le execute, dar pe răspunderea celor ce le-au semnat.

Note:

441 Monitorul Oficial, nr. 285 din 25 martie 1908

442 D.A.D., *op. cit.*, p. 3138-3140

443 Constantin Gheorghe, *Ordinea publică...*p. 41-43.

444 D.A.D., *op. cit.*, p. 3143

445 *Ibidem*, p. 3147

Din sumar:

cArtEsențe - poezie 18 - p.2
Festivalul "Feeria Dansului" - p.2
Festivalul "Ca la noi la Covurlui" - p.3
Agenda Centrului Cultural - p.4, 5
Reconstituirea unui meșteșug... A. Stegaru - p.6
Interviu cu dr. Zanfir Ilie, Gh. Nazare - p.8
Iubirea - împlinire a Legii, dr. Corneliu Goldu - p.12
Dimensiuni inițiatice, cronică de O. Mihalcea - p. 14
Pâine și ciocolată, Marius Chiru - p.15
Filmul - un succedaneu al ..., George Lateș - p. 16
Mal de mer, Violeta Ionescu - p.18
Vilă de protocol, Ioan Rusu - p.20
Povestiri de pe planeta..., C. Claudia Sandu - p. 22
Un erou offshore, Constantin Tănase - p.24
150 de metri de peliculă..., N. Bacalbașa - p. 26
Poezie: Nona Tatiana Ciofu - p. 28
Poezie: Angela Ribincic - p. 30
Poezie: Ilie Matei - p.32
Traduceri din dramaturgia..., Al. Cocetov - p.33
Acareturile din Galați..., pr. Eugen Drăgoi - p.35
Unduirea timpului, Dumitru Anghel - p. 37
Mică fenomenologie lirică..., a.g.secară - p. 40
Tache Avramescu., M.Panamarcic-Avramescu- p. 42
Dicționar Artiști Plastici Gălățeni, C. Stoica - p. 44
Memorandum S.O.S. Tirighina-Bărboși, - p. 46
Din istoria Poliției române, Adrian Pohrib - p. 48
Agenda Centrului Cultural - p. 51

Revista Dunărea de Jos

EDITOR:

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREADE JOS”

Str. Domnească, nr. 61, Galați, cod. 80008
tel.: 0236 418400, fax: 415590
e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583 - 0225

Manager:

Sergiu DUMITRESCU

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florinazaarina@yahoo.com

DTP și coperte:

Eugen UNGUREANU

nashu1962@yahoo.com

Coperta 1 și 4:

fotografii de Iulia KELT

Culegere și corectură:

Laura DUMITRACHE

Tematici

Numărul 148, iunie
Europa danubiană

Numărul 149, iulie
Brâncoveanu

Numărul 150, August
Literatură și Festival

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniiilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în texte publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) sau pe adresa de facebook *ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista Dunărea de Jos este membră APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România)

Agenda Centralui Cultural

Jos Galați, profesorii și elevii acestei instituții venind în întâmpinarea unor posibile talente din mediul rural, dar nu numai, deoarece, conform declarațiilor doamnei profesor Capră Angelica, astfel de manifestări vor mai avea loc și la Schela, Costache Negri, Independența, Iești, dar și Tecuci.

Practic, sunt concerte, dar și vernisaje organizate de către clasele Școlii de arte, la Mihail Kogălniceanu participând atât elevi ai doamnei Capră (clasa de pian), dar și de la clasa de orgă (profesor Petrică Șovăială), de chitară (profesor Mihai Susma), de actorie (profesor Florin Toma) și de pictură și grafică (profesori Olimpia Ștefan și Ionuț Mitrofan).

Expoziția de pictură și grafică, după cum a declarat Olimpia Ștefan, a cuprins un număr de 40 de lucrări, de la cursanții de la grupele mari urmărindu-se o tematică legată de anotimp, cu elemente florale, dar și

Spre noi talente prin ARTĂ

În aprilie, la Școala Gimnazială „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din satul Mihail Kogălniceanu (comuna Smârdan), a început un nou proiect al Școlii de Arte din cadrul Centrului Cultural Dunărea de

portrete, cursanți surprinzând prin calitatea lucrărilor chiar dacă de această dată suprafața lucrărilor a fost de dimensiune mai mică. Tehnicile abordate au fost pastel, acrilică, acuarelă. „Prin forța luminii, a jocului cromatic, expoziția are o notă de profesionalism”, a declarat doamna profesor Ștefan.

De la clasa de pian au cântat Crina Bohorodiță, Laura Păvălașc, Denisa Daczo, Delia Hristea, Daniela Firicel și Maria Vlase, avându-se în program compozitii în stil clasic, romantic, dar și modern și contemporan (Ciprian Porumbescu, Mozart, Schumann, Diabelli, Selivanov, Aș. Pașcanu și alții).

La chitară au concertat Andreea Hristea și Alexandru Iftode iar la orgă Mihai Jipa și Adrian Ciubucciu. Elevii clasei de actorie au prezentat trei scenete sau fragmente de piese (de Edward Albee, Moliere, Mihail Sebastian), cei care au interpretat fiind Iuliana Zburlea, Bianca Radu, Miruna Toma, Roxana Filimon, Martina Iacomi, Cătălina Ene, Alin Firicel și Mihai Tomiță.

Manifestarea s-a deschis cu proiecția filmului documentar dedicat celor 45 de ani de existență ai școlii de Arte (de fapt, acum 46!) și s-a încheiat cu un moment artistic susținut de copiii din Smârdan, frumos încurajați atât de doamna Maria Firicel, profesor de istorie, cât și de doamna director al Școlii, Profesor Nicoleta Vasile.

a.g.secără

Foto E. Ungureanu

158310227

147 - pâine și ciocolată

Galați, cod 80008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro